Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXI., št. 227

Ljubljana, sobota 28. septembra 1940

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Politika svetovnih razdalj

Prva zavesa nad rimskimi razgovori nemškega zunanjega ministra Ribbentropa in neposrednim namenom obiska italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu je dvignjena: včeraj dopoldne je bila v nemški prestolnici podpisana zavezniška pogodba med velesilama osi Rim-Berlin in Japonsko. Vojna stopa s tem v novo fazo in se razvija v nove smeri. Poleg dosedanjih glavnih bojišč na angleškem otoku in v severni Afriki je možnost razširjenja vojne na druge predele, zlasti izvenevropske, vedno večja. Rimski in berlinski razgovori so postavili v ospredje pozornosti zlasti dve področji: evropsko-afriško, s katerim je v najbližji bodočnosti povezana odločitev Španije, ter oceansko ali daljnovzhodno področje, kjer prihaja v kombinacijo predvsem Japonska.

Včerajšnji podpis zavezniške pogodbe med Italijo, Nemčijo in Japonsko predstavlja eno izmed izredno važnih dejanj na poti k razširjenju vojne. Besedilo zavezniške pogodbe sicer dopušča možnost, da ostane Japonska izven sedanjega konflikta, dokler bi je ne napadla katera izmed držav izven vojne, toda protiameriška ost je s tem preostro poudarjena, da ne bi pričakovali nadaljnjih zapletljajev v že itak napetem ozračju na Daljnem vzhodu. Razen tega si z novo pogodbo obe evropski velesili in Japonska medsebojno priznavajo in jamčijo svoje življenjske prostore, kar pomeni seveda izključitev vseh ostalih velesil s teh dveh prostorov. Samo glede Rusije so se vse tri velesile zavarovale s tem, da se izrekajo za spoštovanje »političnega statusa, ki obstoja sedaj med vsako izmed treh pogodbenic in Sovjetsko unijo.« O Afriki v novi pogodbi ni govora, toda tako zvani »črni kontinent« je po tolmačenju Berlina in Rima itak samo dopolnilo Evrope in se mora zato urediti istočasno z novo evropsko ureditvijo.

Vsekakor pa sklenitev trozvezne pogodbe med totalitarnimi velesilami napeljuje na vedno večje računanje s sodobno težnjo po izoblikovanju čim večjih prostorov kot vplivnih ali interesnih področij poedinih velesil. Že takoj po izločitvi Francije iz sedanje borbe ter odločitvi Anglije, da za vsako ceno tudi sama nadaljuje vojno do konca, smo na tem mestu zapisali, da se z naglimi koraki bližamo dobi, ko se bo svetovna politika ob robu sedanjega konflikta vodila le še na velike razdalje kot tako zvana politika kontinentov, ker se je že tedaj v grobih obrisih pojavljalo oblikovanje velikih državnih blokov kontinentalnega obsega. Sedaj je izven dvoma, da je vojna, ki se je začela lanskega septembra kot evropska vojna, že prešla ono točko, ko se je pojavilo vprašanje, ali so z njeno likvidacijo na evropskih tleh že odstranjena in izločena vsa nasprotja, ki bi jih mogla izzvati.

Medtem ko velesili osi Rim-Berlin, katerima se je sedaj v skupni borbi pridružila tudi Japonska na Daljnem vzhodu, vedno bolj odkrito nakazujeta svoje interese tudi izven evropske celine, v Afriki in na bližnjem azijskem vzhodu, ter obenem izjavljata, da je »kompromisni mir odslej nemogoč«, hiti Velika Britanija s poglabljanjem svojih odnošajev z Zedinjenimi državami. Vedno večja obrambna čuječnost Amerike ni več brez stičnih točk z vojno v Evropi, ki se vedno bolj seli na obronke naše celine in sega že v Atlantik, obenem pa ni več brez vpliva tudi na položaj na Daljnem vzhodu, kjer se — vzporedno z italijansko-nemško dinamiko na evropsko-afriškem področju — vedno bolj uveljavlja podobna japonska dinamika, ki je sedaj že povsod odkrito naperjena proti evropskim posestim v Aziji, ne da bi hkratu mogla prikriti tudi svojo protiameriško ost.

Samo po sebi se razume, da z največjo pozornostjo zasleduje ta razvoj tudi Rusija, ki jo na eni strani vedno bolj zanima poglabljanje angleško-ameriških odnošajev, v kolikor kaže razvojno smer v obrambno skupnost obeh anglosaških imperijev, medtem ko je na drugi strani japonska ekspanzivnost že od nekdaj v središču njene pažnje. Trenutno je gotovo interes Rusije, da se japonska ekspanzija vsmeri vstran od njenih mej in kolikor mogoče na jug, toda preveliko ojačenje Japonske ni v njenem interesu. V kolikor pa se želi Rusija čim dalje izogniti posegu v sedanji konflikt, si more le želeti, da bi se poprej vanj vmešale vse druge velesile, ker bi ji to njen položaj močno olajšalo in povzdignilo njen splošni mednarodni pomen.

Na drugi strani je verjetno, da se bo v vsem tem razvoju zelo pospešilo poglabljanje angleško-ameriškega sodelovanja, ki je že doslej — z znanimi sporazumi o odstopu angleških oporišč v Atlantiku Ameriki, z istočasnim odstopom 50 ameriških rušilcev Angliji ter z ustanovitvijo ameriško-kanadskega obrambnega odbora — upralo smer čim tesnejše obrambne povezanosti. Sedaj je znabiti le še vprašanje kratkega časa, da se bosta tudi oba pacifiška britanska dominiona, Avstralija in Nova Zelandija, odločila za enak korak kakor Kanada. Tako bi Zedinjene države že ob samem robu vojne razširile svoje interesno področje daleč na Atlantik in še dalje na Pacifik.

Zedinjene države se s takšno politiko razširjevanja svojega »obrambnega področja«, kakor ga same imenujejo, vedno bolj oddaljujejo od svoje nevtralnosti in približujejo stališču »nevojskovanja«, kar jih bolj in bolj pomika proti nevarnemu pasu vojne. Ta razvoj ameriške politike, ki utegne biti prav tako začetek najtesnejšega sodelovanja obeh anglosaških velesil, znabiti celo v obliki vojne zveze, kakor prva stopnja snovanja nove velesile kot jedra kake nove svetovne organizacije, bo podpis berlinske pogodbe med velesilama osi in Japonsko verjetno še pospešil. Kolikor bolj pa bo ta razvoj kazal tudi izrazito protijaponsko ost, tem večje zanimanje bo kazala zanj Rusija, ki v svojem položaju nevtralnosti ne bi mogla tvegati stališča večnega opazovalca sproščenega japonskega pritiska na Daljnem vzhodu brez odprtih vrat v Washington, četudi ji trenutni odmik Japonske proti jugu iz drugih razlogov v glavnem prija.

Tako prihajamo v razvoju sedanje vojne vedno bolj do spoznanja, da postajajo samo evropska merila za razumevanje svetovnega dogajanja premajhna. Politika vseh prizadetih se od nekdanjih kratkih razdalij ob robu te vojne vedno bolj premika na najširše svetovne razdalje.

Vojaška zveza totalitarnih velesil

Včeraj opoldne je bil v Berlinu podpisan »pakt treh velesil« med Nemčijo, Italijo in Japonsko — Nespremenjeno stališče do Sovjetske Rusije

Berlin, 27. sept. j. (DNB) Ob 10. dopoldne je italijanski zunanji minister grof Ciano v letalu prispel na berlinsko letališče Tempelhof. Na aerodromu ga je sprejel nemški zunanji minister v. Ribbentrop v spremstvu visokih uradnikov nemškega zunanjega ministrstva ter članov italijanskega poslaništva. Oba zunanja ministra sta se s svojim spremstvom podala v novo kancelarsko palačo, kjer je bil takoj po prihodu **ob pol 12. uri izvršen v veliki dvorani kancelarske palače podpis »pakta treh velesil«.** Svečanemu podpisu je osebno prisostvoval tudi kancelar Hitler. Po podpisu je sledil svečan državni akt, ki so mu prisostvovali člani italijanskega in japonskega veleposlaništva v Berlinu, številni nemški državni ministri in okrožni vodje, zastopniki nemške vojske ter zastopniki domačega in tujega tiska.

Besedilo pogodbe

Pakt treh velesil so podpisali v imenu nemške vlade zunanji minister v. Ribbentrop, v imenu italijanske vlade zunanji minister grof Ciano ter v imenu japonske vlade japonski veleposlanik v Berlinu Kurusu. Besedilo pogodbe se glasi:

Vlade Nemčije, Italije in Japonske smatrajo za osnovni pogoj trajnega miru, da dobi vsak narod svoj pripadajoči mu življenjski prostor. Zaradi tega so sklenile, da pojdejo v svojih prizadevanjih v velikoazijskem prostoru ter na evropskem področju druga z drugo ter bodo sodelovale med seboj, pri čemer je njih nazplemenitejši cilj, ustvariti novi red ter ga vzdrževati na ta način, da bi se s tem pospeševal prospeh in blagostanje na tem področju bivajočih narodov. Nadalje je želja treh vlad razširiti sodelovanje tudi na take narode na svetu, ki so voljni svojim prizadevanjem dati enako smer, tako da bi se lahko uresničila njihova prizadevanja za dosego svetovnega miru, ki se smatra kot njihov končni cilj. Zaradi tega so vlade Nemčije, Italije in Japonske sklenile:

1. Japonska priznava in respektira vodstvo Nemčije in Italije pri ustvarjanju novega reda v Evropi.

2. Nemčija in Italija priznavata in respektirata vodstvo Japonske pri ustvaritvi novega reda v vzhodni Aziji v širšem pomenu besede.

3. Nemčija, Italija in Japonska bodo sodelovale med seboj v akcijah na zgoraj omenjeni osnovi. Dalje prevzemajo obveznost, da se bodo podpirale z vsemi političnimi, gospodarskimi in vojaškimi sredstvi, ako bi bila katera izmed treh pogodbenic napadena od kake sile, ki sedaj ni zapletena v evropsko vojno ali v kitajsko-japonski konflikt.

4. Za izvedbo pričujočega pakta se bodo takoj sestale tehnične komisije, katerih člane bodo imenovale vlade Nemčije, Italije in Japonske.

5. Nemčija, Italija in Japonska izjavljajo, da pričujoči dogovori v ničemer ne posegajo v politični status, ki obstoja sedaj med vsako izmed treh pogodbenic in Sovjetsko unijo.

6. Pričujoči pakt stopi takoj v veljavo, čim je podpisan, in ostane v veljavi 10 let od dneva podpisa. Ako bo katera izmed visokih podpisnic zahtevala, da se prično pogajanja o obnovitvi pakta, bodo podpisnice pravočasno pred istekom pogodbe pričele pogajanja.

V potrdilo teh dogovorov so podpisani, od svojih vlad pooblaščeni zastopniki podpisali to pogodbo in jo opremili s svojimi pečati.

Sestavljeno v trikratnem originalnem tekstu v Berlinu 27. septembra 1940, v 18. letu fašistične dobe, odnosno na 27. dan 9. meseca 15. leta siove.

Ribbentrop o pomenu nove trozveze

Po podpisu »pakta treh velesil« je imel nemški zunanji minister v. Ribbentrop kratek nagovor o njegovem pomenu. Med drugim je naglasil: »Pakt treh velesil, ki sem ga po nalogu vodje rajha podpisal skupaj z opolnomočenci Italije in Japonske, pomeni svečano proklamacijo strnitve Nemčije, Italije in Japonske v blok najmočnejše zaščite skupnih interesov sredi novo oblikujočega se sveta. Ta pakt ima nalogo zajamčiti novi red **v vojni nahajajočih se delov Evrope pod skupnim vodstvom Nemčije in Italije, kakor tudi novi red na področju Daljnega vzhoda pod vodstvom Japonske. Temelji tega pakta ne počivajo samo v prijateljstvu, marveč predvsem v interesni skupnosti treh mladih, kvišku stremečih in enakim socialnim ciljem služečih narodov. Ta pakt zaradi tega ni naperjen proti nobenemu drugemu narodu, marveč izključno le proti tistim vojnim hujskačem in neodgovornim elementom na ostalem svetu, ki streme v nasprotju s pravimi interesi vseh narodov po nadaljnjem podaljšanju in razširjenju te vojne.**

Tri države podpisnice so glede na cilje, ki jih novi pakt zasleduje, že za časa pogajanj kakor tudi pri sami sestavi pakta na svoje veliko zadovoljstvo lahko ugotovile, da dogovori, ki že obstojajo oziroma ki šele ustvarjajo nove zveze, v nobenem pogledu ne posegajo v odnošaje med njimi in Sovjetsko Rusijo.

Podpisani pakt je vojaška zveza med tremi najmočnejšimi državami sveta. Njegov namen je, doseči pravični red tako v evropski sferi kakor tudi v velikoazijskem prostoru. Predvsem pa bo moral ta pakt pripomoči, da bo svet prej ko mogoče spet deležen miru. **Vsaka država, katere namen je, doprinesti svoj delež k zopetni vzpostavitvi mirnih odnošajev med narodi, vsaka država, ki s tem namenom pristopa k temu bloku, bo hvaležno pozdravljena ter povabljena k sodelovanju pri politični in gospodarski preobrazbi sveta. Vsaka država pa, ki bi nameravala v končni fazi reševanja teh problemov vmešavati se v prilike Evrope ali Vzhodne Azije in ki bi hotela katero izmed držav teh treh velesil napasti, bo imela opravka z združenimi silami treh narodov, ki štejejo nad 250 milijonov ljudi.** Na ta način bo ta pakt v vsakem primeru služil vzpostavitvi miru.«

Izjava grofa Ciana

Zatem je govoril italijanski zunanji minister grof Ciano. »Pogodba, je dejal med drugim, ki je danes združila Italijo, Japonsko in Nemčijo v neomajen blok, potrjuje prav na osnovi medsebojne obveznosti političnega, gospodarskega in vojaškega sodelovanja solidarnost interesov in smotrov vseh treh narodov v ustvarjanju novega razdobja svetovne zgodovine. Vodene od treh velikih državnikov, so Italija, Nemčija in Japonska kot protagonisti tega novega zgodovinskega obdobja in kot zastopniki tvornih in pozitivnih sil znale tudi po svoji civilni in vojaški tradiciji že vsaka na svojem področju ustvariti in dati obliko novi civilizaciji, za katero se odslej skupno zavzemajo.

Solidarnost Italije, Nemčije in Japonske se je pokazala že v vseh poslednjih letih. Sedaj je dosegla svoj vidni enotni zunanji značaj z zvezo, ki je združila vse tri sile v borbi, ki jo bodo morale prestati. Zveza ni rezultat diplomatskih premislekov, nego posledica nujne zgodovinske situacije. Z združitvijo sil s skupnim namenom in skupnimi napori je zanje našla tudi svojo utemeljitev.

Določbe danes sklenjenega pakta so jasne in enostavne. **Nemčija in Italija priznata in bosta spoštovale vodilno vlogo japonske pri ustvaritvi novega reda na Daljnem vzhodu. Japonska priznava in bo spoštovala vodilno vlogo Italije in Nemčije za ustvaritev novega reda v območju Evrope.** Naše tri sile nočejo nikogar izzivati. Zveza, ki je bila danes sklenjena, ima le ta namen, da prepreči razširjenje velikega požara na ves svet. S tega vidika predstavljajo vojaške in civilne sile naših treh imperijev silno bariero proti onim, ki bi radi vojno razširili. Toda pomen in učinki pakta presegajo sedanjo situacijo, ker pomeni trozveza permanentni izraz solidarnosti in sporazum naših treh vesesil in ker precizira razporeditev njihovih ustvarjalnih sil tudi v bodočnosti.«

Konec svečanosti

Ribbentrop in Ciano sta govorila vsak v svojem materinskem jeziku. Kot poslednji se je oglasil še veleposlanik Koruzo, ki je podal podobno kratko izjavo v japonščini. Nekaj minut po 12.30 je bila velika diplomatska svečanost zaključena. Kancelar Hitler se je v družbi zunanjega ministra Ribbentropa, zunanjega ministra Ciana in japonskega veleposlanika ter njihovega ožjega spremstva spet umaknil v svoj kabinet. Množica uglednih osebnosti in novinarjev v veliki sprejemni dvorani pa se je polagoma razšla.

Sprejem pri Hitlerju

Berlin, 27. sept. AA. (DNB) Po končanem državnem aktu v nemškem državnem kanclerstvu je Hitler sprejel v navzočnosti zunanjega ministra Ribbentropa italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in japonskega poslanika Kuruza. Slovesnosti ob podpisu akta so prenašale vse nemške radijske postaje.

Objava v Tokiu

Šanghaj, 27. sept. br. (CBS). Iz Tokija poročajo, da se je davi sestal japonski kronski svet in potrdil zvezno pogodbo, ki je bila danes opoldne sklenjena in podpisana v Berlinu. Nemški veleposlanik Stammer je japonske politične kroge informiral, da se odnošaji med Nemčijo in Rusijo ugodno razvijajo, ter jim je svetoval, naj tudi Japonska na podoben način čim prej uredi svoje odnošaje z Rusijo.

Tokio, 27. sept. br. (Stefani). Japonska vlada je nocoj ob 18.30 po srednjeevropskem času objavila tekst zvezne pogodbe, ki je bila danes opoldne podpisana v Berlinu. Vest o pogodbi so listi objavili v posebnih izdajah in so bili namah razgrabljeni. Pogodba je izzvala v vsej Japonski silno navdušenje. V prvih izdajah jo listi še ne komentirajo.

Proglas japonskemu narodu

Tokio, 27. sept. AA. (DNB) Sklenitev pakta treh sil so japonski listi objavili s posebnimi izdajami. Predsednik vlade, knez Konoje, je poslal japonskemu narodu poslanico, v kateri pravi: Nujno potrebno je, izdati ukrepe za odstranitev motenj miru. Nemčija in Italija imata z Japonsko popolnoma istovetne ideale. Za japonski narod je prišel trenutek, da s svežimi sklepi izvede novo ureditev velikega azijskega prostora. Zunanji minister Matsuoka je imel po sklenitvi pakta radijski govor, v katerem je japonskemu narodu pojasnil pomen pakta.

Zveza ni obnova pakta proti kominterni

Tokio, 27. sept. AA. (DNB.) Na vprašanje ameriških novinarjev, ali je pakt naperjen tudi proti Sovjetski Rusiji, predvsem pa proti Zedinjenim državam, je predstavnik japonskega zunanjega ministrstva odgovoril, da govore čl. 3 do 5 sami za sebe. Novi pakt nima ničesar skupnega s paktom proti kominterni.

Rimski komentar

Rim, 27. septembra. AA. (Stefani). Rimski krogi posvečajo veliko pozornost in podčrtavajo veliki pomen pakta, ki so ga danes podpisali v Berlinu in ki predstavlja dogodek največjega zgodovinskega pomena. Po sodbi teh krogov gre za tri velike narode, polne moči, vajene herojskega življenja, ki so združili svojo usodo v boju ne samo za blaginjo svojih celin, ampak za ves svet. Cilj zveze treh velesil je izgradnja novega sistema in ustvaritev pravičnega in trajnega miru na vsem svetu. **Prav tako je treba po sodbi rimskih krogov podčrtati dejstvo, da so vsi narodi, ki imajo dobro voljo in žele pravičen mir, poklicani k sodelovanju.** Na drugi strani pomeni sklenitev pakta ponovno opozorilo vsem tistim, ki bi hoteli svojo državo zaplesti v vojne nevarnosti. Rimski krogi poudarjajo, da bodo tri zavezniške države branile obnovo sveta in zagotovitev miru pred vsakim, ki bi se kakorkoli predrznil ovirati izvedbo njihove naloge.

Tudi pakt s Španijo?

Berlin, 27. sept. o. Danes so se v tukajšnjih političnih krogih pojavile vesti, da **bodo Ribbentrop, Ciano in Serrano Suner v najkrajšem času podpisali važen diplomatski akt. O njegovi vsebini zaenkrat še ni mogoče dobiti nikakih pojasnil.**

Suner pri Cianu

Berlin, 27. sept. br. (Stefani) Italijanski zunanji minister grof Ciano, ki je bil skupno z japonskim poslanikom Saburu Kuruzom danes dopoldne v gosteh pri svojem nemškem tovarišu von Ribbentropu, je popoldne ob 15. sprejel španskega notranjega ministra Serrana Sunera. Imela sta prisrčen razgovor, ki je trajal poldrugo uro. Ciano se je nato odpeljal v italijansko poslaništvo, kjer mu je veleposlanik Alfieri priredil zakusko. Nocoj bo Ribbentrop priredil svečano večerjo v čast mlademu italijanskemu državniku.

„Pakt je naperjen proti Zedinjenim državam“

Prvi angleški in ameriški komentarji k podpisu berlinskega pakta treh velesil

London, 27. sept. s. (Reuter.) Prvi komentarji, ki jih je mogoče dobiti v Londonu k novi nemško-italijansko-japonski pogodbi, pravijo da dodaja pogodba le malo novega že obstoječi stari pogodbi med istimi tremi velesilami. Očividno se niti osni velesili nočeta zaplesti v kitajsko vojno, niti ne Japonska v evropsko vojno. V angleških krogih smatrajo, da ima nova pogodba predvsem namen, da ustraši Zedinjene države. To je razvidno že iz dejstva, da tekst pogodbe izrecno navaja, da ni naperjen proti Sovjetski Rusiji. Poročila iz Zedinjenih držav, ki so prispele popoldne kažejo, da se tam popolnoma zavedajo dejstva, da je pogodba naperjena proti Ameriki. Pa tudi izjave, ki so jih dobili ameriški novinarji danes v Berlinu, govore v tem smislu. Tako je bilo ameriškim novinarjem rečeno, da bi bile Zedinjene države takoj napadene od Japonske v Tihem Oceanu za primer, če bi se zapletle v evropsko vojno.

Čeravno sta na ta način dobili velesili osi gotove prednosti, je po angleškem prepričanju nova pogodba za Japonsko dvomljive vrednosti. Nemčija in Italija ne moreta Japonski pomagati niti z zalogami surovin, niti na drug način.

Washington, 27. sept. s. (Reuter) Reuterjev dopisnik doznava, da merodajni krogi v Washingtonu zaradi sklenitve nove nemško-italijanske pogodbe nikakor niso vznemirjeni. Zedinjene države se ne bodo pustile odvrniti, da ne bi še nadalje pomagale Angliji z vsemi razpoložljivimi sredstvi, razen neposrednim vstopom v vojno.

»United Press« pravi, da ne bo imela nova pogodba v Zedinjenih državah nobenega drugega učinka, nego da bo še poostrila stališče Zedinjenih držav do Japonske.

»New York Herald Tribune« pravi, da se dogodki dramatično približujejo vstopu v novo fazo svetovne vojne. Vsi dogodki v raznih delih sveta so zvezani z osnovnim vprašanjem obrambe Anglije.

Ameriški službeni krogi še molče

Washington, 27. sept. AA Reuter. Poročilo o podpisu pakta med silama osi in Japonsko je prispelo v Združene države zgodaj dopoldne in še niso znani komentarji političnih krogov. Opazovalci v Washingtonu niso presenečeni nad tem dejstvom. Ameriška javnost pričakuje, kakšno stališče bodo zavzeli glede tega vprašanja washingtonski politični krogi Nekateri krogi poudarjajo, da je do podpisa tega pakta prišlo v trenutku, ko je predsednik Roosevelt sporočil svoje sklepe glede prepovedi izvoza železa iz Združenih držav.

Washington, 27. sept. br. (United Press.) Službeni krogi do nocoj javno še niso zavzeli stališča do nove trozveze, marveč čakajo zaenkrat še diplomatskih poročil iz Rima, Berlina in Tokija Vsekakor pa so si vsi ameriški politični krogi na jasnem, da je trozveza naperjena v prvi vrsti proti Zedinjenim državam.

Ameriške informacije iz Rima in Berlina

New York, 27. sept. br. (CBS) Po vesteh iz Rima računajo v tamošnjih političnih krogih na osnovi zanesljivih informacij vedno bolj z možnostjo ameriške intervencije v sedanji vojni. To je bil očividno glavni razlog trozveze, ki je bila danes sklenjena v Berlinu, ki je defenzivnega lahko pa postane ofenzivnega značaja. Italijanski krogi naglašajo, da se je s trozvezo položaj Japoncev na Daljnem vzhodu silno ojačil.

Po vesteh iz Berlina pričakujejo nemški politični krogi, da se bodo vse države, ki zaenkrat do sedanjih vojnih taborov še niso zavzele določenega stališča, postavile ob stran Italiji, Nemčiji in Japonski, kakor je bilo to danes dopoldne o priliki diplomatske svečanosti v kancelarski palači tudi izrecno naglašeno. Kar pa se tiče trozveze same, v Berlinu ne prikrivajo, da je v prvi vrsti naperjena proti Zedinjenim državam.

Nove milijarde za oboroževanje USA

Washington, 27. sept. AA. (DNB) Reprezentančna zbornica je odobrila kredit 1470 milijonov dolarjev (80 milijard dinarjev) kot tretji dopolnilni kredit proračuna za oboroževanje in odkazala predlog senatu. S tem se celotni oboroževalni kredit, ki ga je reprezentančna zbornica odobrila na letošnjem zasedanju, poveča na 13 milijard dolarjev (okrog 700 milijard dinarjev).

Molk Moskve

Moskva, 27. sept. s. Moskovski radio v svoji današnji večerni oddaji še ni poročal o podpisu nove nemško-italijansko-japonske pogodbe.

Mnenje Kitajske

Čunking, 27. sept. s. (Reuter) V kitajskih uradnih krogih smatrajo, da bodo morale Zedinjene države proti danes v Berlinu podpisani pogodbi takoj podvzeti protiukrepe. Tu vlada tudi prepričanje, da bo morala sedaj Anglija prav tako v ugodnem smislu preorientirati svoje stališče do Kitajske.

Naraščajoča napetost med USA in Japonsko

Prve ameriške represalije proti Japonski — Ogorčenje v japonskem tisku — Hudi napadi na Zedinjene države

Washington, 27. sept. s. (Reuter). Predsednik Roosevelt je včeraj prepovedal izvoz starega železa in jekla iz Zedinjenih držav, razen v države zapadne poloble in v Anglijo. Uradno pojasnilo pravi, da je ta prepoved potrebna, ker potrebujejo Zedinjene države železo za svojo lastno obrambo.

S prepovedjo je prizadeta predvsem Japonska. Smatrajo, da je prepoved prva represalija Zedinjenih držav proti Japonski zaradi dogodkov v Indokini.

Pomen prepovedi izvoza starega železa iz Zedinjenih držav je razviden iz dejstva, da je Japonska samo v preteklem letu kupila v Zedinjenih državah 2,270.000 ton starega železa.

Tokio, 27. sept. j. (Domej.) Embargo, ki ga razglasile Zedinjene države za nekatere vrste blaga, ki ga Japonska nujno potrebuje, je sprejela japonska javnost s silnim ogorčenjem. Japonski listi pišejo, da se bo Japonska navzlic najnovejšemu ameriškemu ukrepu znašla v vsakršnem položaju in bo znala kljubovati. V tej zvezi objavljajo listi na vidnem mestu poročila iz Berlina o sklenitvi nove zveze med avtoritarnimi državami. Listi smatrajo novo koalicijo kot dovolj močan protiutež proti angleško-ameriškemu bloku v Tihem oceanu.

Washington, 27. septembra AA. (Reuter.) Zunanji minister Cordell Hull je podal neke aluzije na poročila iz Tokia, po katerih je neki japonski opazovalec izjavil, da je Japonska zdaj priznala, da so Zedinjene države nasprotnik japonske ekspanzije, da pa bi morale računati s tem, da bo Japonska podpirala Nemčijo, če [illegible] USA stopile v evropsko vojno. V zvezi s tem je Cordell Hull izjavil, da vodijo Zedinjene države svojo zunanjo politiko na podlagi tradicionalnih načel, med katerimi je posebno podčrtal načelo ohranitve miru in zmernosti pri urejanju nacionalnih in mednarodnih vprašanj, zvestobo mednarodnim pogodbam in izpolnjevanje sprejetih obveznosti.

Tokio, 27. septembra. AA. (DNB.) Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je dal snoči važno izjavo o japonskem stališču glede na izjavo ameriškega zunanjega ministra Hulla. Na vprašanje, kakšno stališče bo Japonska zavzela proti Zedinjenim državam po Hullovi izjavi, je zastopnik zunanjega ministrstva odgovoril, da je stališče Japonske že znano iz mnogih izjav in razgovorov, ki jih je imel japonski poslanik v Washingtonu z zastopniki USA. Drugih komentarjev zastopnik zunanjega ministrstva ni podal.

Pač pa japonski listi ostro kritizirajo stališče Zedinjenih držav. »Tokio Ašahi Simbun« trdi, da se konflikt med Japonsko in USA ne more preprečiti, ker se Amerika vtika v japonske zadeve List piše med drugim: Zedinjene države so odkrile svoje karte. Za vsako ceno hočejo podpreti Anglijo in Čunking. Čas je, da Japonska odločno nastopi proti Zedinjenim državam. Na prepoved izvoza petroleja, jekla in drugega blaga bodo Japonci odgovorili z že sklenjenimi ukrepi. »Miako Šimbun« pa misli, da je francoska Indokina samo poka vrtka v japonske zadeve List piše med drugim: Zedinjene države so odkrile svoje karte. Za vsako ceno hočejo podpreti Anglijo in Čunking. Čas je, da Japonska odločno nastopi proti Zedinjenim državam. Na prepoved izvoza petroleja, jekla in drugega blaga bodo Japonci odgovorili z že sklenjenimi ukrepi. »Miako Šimbun« pa misli, da je francoska Indokina samo povod za Zedinjene države, da izvedejo svoje načrte. List pravi, da želita Anglija in Amerika nadomestiti svoje izgube v Evropi na Daljnem vzhodu. Zedinjene države so izgubile svoj trg v Evropi, zdaj bodo pa izgubile še trg na Daljnem vzhodu. List pravi na koncu, da prekinitev trgovine z Japonsko ne bo koristila Zedinjenim državam, če bo Japonska dosegla nove trgovinske zveze z Evropo.

Konference v Washingtonu

Washington, 27. sept. j. (AR) Rooseveltov tajnik je včeraj izjavil zastopnikom tiska, da ima predsednik Roosevelt zadnje dni neprestane konference z zunanjim ministrom Hullom ter da so te konference v zvezi z resnostjo položaja na Daljnem vzhodu.

Danes popoldne je bilo uradno javljeno, da bo nocoj sprejel predsednik Roosevelt v avdienco angleškega veleposlanika lorda Lothiana. Nato se bo sestal Roosevelt z vodilnimi osebnostmi ameriške vojske, mornarice in letalstva.

Japonski protest

Tokio, 27. sept. o. Japonska vlada je naročila svojemu veleposlaniku v Washingtonu, naj ostro protestira pri vladi Zedinjenih držav zaradi prepovedi izvoza starega železa in drugih sirovin, potrebnih za japonsko vojno industrijo.

Sporazum v Indokini

Saigon, 27. sept. s. Radijska postaja v Saigonu objavlja novo poročilo francoskih oblasti v Indokini o položaju. Poročilo pravi, da je sedaj mogoče pristopiti k izpolnitvi japonsko-francoskega sporazuma, ki je bil v nedeljo sklenjen. Napetost je znatno popustila. Vojske so bile deloma umaknjene.

Tokio, 27. sept. AA. (DNB) Zunanje ministrstvo je danes objavilo vsebino skupnega japonsko-francoskega komunikeja ob sklenitvi dogovora o francoski Indokini. Komunike pravi, da japonska vlada obljublja francoski vladi, da bo spoštovala pravice in koristi Francije na Daljnem vzhodu, zlasti pa teritorialno nedotakljivost francoske Indokine in tamkajšnjih francoskih koristi. Francoska vlada, pravi dalje komunike, bo dala japonski vojski in mornarici razne olajšave v francoski Indokini, potrebne za nadaljevanje vojaških operacij.

Hongkong, 27. sept. s. (Reuter). Japonske čete so danes napredovale do točke 100 km severno Hanoia. Francoska vojska, ki je bila tam zbrana, je bila obkoljena in razorožena. V Haifongu so se danes izkrcali novi oddelki japonske vojske.

Sovjetski pomorski manevri

Moskva, 27. septembra. AA. (DNB) »Krasnaja Flot« piše, da so se včeraj končali sovjetski manevri na Pacifiku. Poveljnik brodovja je podadmiral Jumašev. Manevrov so se udeležile vojne ladje, podmornice, obrežne baterije, letala in padalski oddelki.

Nemška vojna poročila

Nadaljevanje letalskih napadov — Topovski ogenj čez Kanal — Angleži nad zasedenimi pokrajinami

Berlin, 27. septembra. AA. (DNB.) Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Večji oddelki nemškega letalstva so včeraj napadli vojaške in vojno-industrijske objekte v južni in srednji Angliji. Čez dan so eskadrile metale bombe na tovarne letal pri Southamptonu in povzročile zelo ogromno škodo. Velike požare so letala povzročila tudi pri napravah vojne industrije v Srednji Angliji. Pri Liverpoolu so bombe zadele neko trgovinsko ladjo. Sovražnikova letala, ki so križarila v bližini severne obale, so nemške pomorske baterije pregnala. Daljnostrelni topovi vojne mornarice so obstreljevali Dover. V bližini škotske obale smo zadeli na neki konvoj in zadeli dve ladji ter zanetili požar. Čez dan se je vnelo več letalskih bojev. Končali so se z zmago nemškega letalstva. Ponoči smo ponovno napadli London in bombardirali tudi pristaniške naprave pri Liverpoolu in Bergenhavnu. Povzročili smo mnogo požarov, zlasti v Liverpoolu Pri bombardiranju Londona smo zanetili požare in povzročili eksplozije v dokih. Ogenj je nastal tudi v raznih delih Londona.

Sovražnik je ponoči napadel z manjšimi silami Nizozemsko, Belgijo in severno Francijo. Nekatera letala so prodrla tudi v zračni prostor severozahodne Nemčije. Sovražnik je metal bombe brez slehernega cilja. Vojaške škode sploh ni bilo.

Britansko letalstvo je včeraj izgubilo 27 letal, 2 med njimi smo sestrelili v zraku, tri pa s protiletalskim topništvom. Šest nemških letal se ni vrnilo.

Neka podmornica je potopila dve oboroženi sovražnikovi trgovinski ladji s skupno 8.700 ton. Posadka nekega nemškega letala se je pri napadu na srednjo Anglijo posebno odlikovala s svojim pogumom.

Berlin, 27. sept. AA. (DNB) Ponoči so nad Belgijo in Nizozemsko letela britanska letala in metala bombe v glavnem ob obali. Bombe so padale v vodo ali pa na njive in niso napravile nobene škode. Protiletalsko topništvo je na meji Nemčije zavrnilo poskus britanskih letal, hotečih prodreti v Nemčijo.

Napadi na letalske tovarne

Berlin, 27. septembra. AA. (DNB) V toku včerajšnjega dne so bili izvršeni uspešni napadi nemških letalskih sil na številne pokrajine angleškega otočja. Bombe so bile vržene v severovzhodni ter srednji Angliji kakor tudi v južnih krajih. Po uspešnem bombardiranju letalske tovarne v Bristolu v sredo, so nemška letala imela v toku včerajšnjega dneva podoben uspeh, ko so bombardirala letalsko tovarno »Spitfire« pri Southamptonu. Opaziti je bilo velike požare in eksplozije. T toku včerajšnjega dneva je bilo nad Anglijo zbitih 19 angleških letal. Tri nemška letala se niso vrnila.

400 ton bomb v noči od četrtka na petek

Berlin, 27. sept. j. (SDA) V noči od 26. na 27. septembra je nemško letalstvo izvršilo velike napade na London, Liverpool, Birkenhead in Southampton. Na ta mesta je bilo v celoti vrženih 400.000 kg bomb vseh kalibrov, od tega 250.000 kg bomb samo na London. V Londonu je nemško letalstvo merilo zlasti na naprave vzdolž Temze ter vrglo veliko število bomb na Westindian-doke. V Liverpoolu so bombe zanetile velike požare v tistem delu luke, kjer stoje silosi.

Angleška vojna poročila

London je doživel včeraj podnevi pet napadov — Napad na nemške vojne ladje v Kielu

London, 27. sept. j. (LEF.) Sodeč po naraščajočih napadih na London ter na razne druge kraje Anglije, zlasti pa na mesta ob jugozapadni in zapadni angleški obali, je pričakovati ponovne poostritve nemške letalske ofenzive proti Angliji. V minuli noči so nemška letala v številnih manjših skupinah skoraj vso noč brez prestanka napadala razne cilje v severovzhodni Angliji, v osrednji Angliji ter na jugu, v prvi vrsti pa so sredotočile svoje napade zopet na London ter londonska predmestja in okolico. Skupine nemških bombnikov, ki zaradi silnega zapornega ognja protiletalskega topništva v zadnjih dneh niso uspele z bombnimi napadi na pristaniške naprave in doke ob Temzi, so v minuli noči prodrle preko ognjenega zidu protiletalskih baterij ter vrgle veliko število najtežjih eksplozivnih in zažigalnih bomb na velike doke ob Temzi. Izbruhnilo je več novih požarov. Eksplozivne bombe so na več mestih poškodovale pristaniške zgradbe ter povzročile dokajšnjo škodo Bati se je, da bo tudi število človeških žrtev večje kakor prejšnje dni. Mnogo zažigalnih bomb je padlo tudi na delavske četrti okrog dokov. Do središča mesta so prodrla le poedina letala, ki niso povzročila večje škode.

Razen Londona je bil v minuli noči precej prizadet tudi Liverpool, ki so ga napadle močne formacije nemških bombnikov v spremstvu zelo številnih lovskih formacij.

London, 27. sept. s. (Reuter) Do 17. so danes nemška letala že petkrat napadla London. Prvi alarm je imela prestolnica zjutraj, ostale štiri pa popoldne. Nad raznimi deli Anglije kakor tudi nad Londonom, so se razvile silovite letalske bitke, v katerih je bilo sestreljeno veliko število nemških letal. Ob 17.15 je javilo uradno poročilo, da se je število dotlej danes sestreljenih nemških letal povišalo na 98. Skupina 15 nemških letal je dopoldne preletela tudi središče Londona. Nemška letala so vrgla bombe na razne dele Londona. Zjutraj je bilo v južnem delu Londona vrženih 20 bomb. Štiri od njih so padle na neko cesto ter porušile več hiš v okolici. Štiri osebe so bile ubite, 10 drugih je bilo težje ranjenih. Popoldne je formacija 12 nemških letal preletela London v južnozapadni smeri. Angleška lovska letala so nad mestom napadla nemško formacijo in so eno letalo sestrelila. Ljudje so na londonskih ulicah navdušeno pozdravljali uspeh angleških letalcev.

London, 27. sept. s. (Reuter.) Letalsko ministrstvo javlja, da je bilo po poročilih, ki so prispela do 19.30 v pretekli noči in danes sestreljenih 172 nemških letal. Angleži so izgubili 31 lovskih aparatov, vendar se je 14 pilotov rešilo

Zračne bitke

London, 27. avg. j. (Reuter) Dopoldne je prišlo ob krasnem sončnem vremenu nad jugovzhodno angleško obalo do hude zračne bitke med močnim odredom nemških borbenih letal, ki so tvorila predstražo bombniške skupine, namenjene nad London. Silovitemu strojniškemu ognju angleških Spitfireov so se nemška borbena letala umaknila visoko nad oblake, kjer so v vijugasti črti nadaljevala polet proti Londonu. Na povratku je prišlo med Spitfirei in Messerschmitti do ponovnega hudega spopada, ki se je končal s tem, da so nemška letala odletela proti morju.

London, 27. sept. s. (Reuter) V teku današnjih letalskih alarmov je protiletalsko topništvo ponovno stopilo v akcijo tudi v središču mesta. Nad mestom je prišlo do silovitih letalskih bitk. Ponovno so nemška letala skušala prodreti do Londona, nekatera v veliki višini. V nekem predmestju so bombe porušile več trgovin, cerkva in hiš. Bilo je mnogo smrtnih žrtev.

Angleški bombniki nad Nemčijo

London, 27. sept. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja, da so izvedla preteklo noč angleška letala zopet vrsto napadov v severozapadni Nemčiji. Z vseh poletov pretekle noči se eno samo angleško letalo ni vrnilo. Napad na Kiel je imel več uspeha nego oni prejšnjo noč. Ena izmed nemških vojnih ladij je bila direktno zadeta od bombe, več drugih ladij v drugem delu luke pa je bilo najbrže zadetih. Bombe so pogodile tudi vzhodni in zapadni rob pristaniškega bazena. Angleška letala so nadalje zopet napadla kanal Dortmund—Ems; zaradi nizkih oblakov sicer ni bilo mogoče ugotoviti točnega obsega škode, pač pa je ena izmed bomb sigurno zadela akvedukt. Več bomb je eksplodiralo v bližini zapornic. Pri Andermünde v bližini kanala je bila poškodovana avtostrada. V Bremenu so bili povzročeni požari, ki jih je bilo videti 20 milj daleč. Angleška letala so bombardirala tudi postojanke nemškega topništva zapadno od Kielskega kanala. Napad je bil izveden tudi na letališče v Münstru. Bombe so zadele južni del letališča.

Napadi na kanalske luke

London, 27. sept. j. (Reuter) O nočnih akcijah angleškega letalstva ugotavlja komunike letalskega ministrstva, da so angleški bombniki v minuli noči izvršili nadaljnje hude napade na luke ob obali Rokovskega preliva, zlasti na Ostende, Calais, Boulogne in Le Havre. Zlasti Le Havre je bil hudo prizadet.

Topovski dvoboj preko Kanala

London, 27. sept. s. (Reuter.) Zgodaj danes popoldne se je razvil preko Doverske ožine silovit dvoboj med nemškim in angleškim težkim topništvom. Topovska bitka se je pričela, ko je nemški težki top izstrelil posamičen strel, ki je padel na Dover. Kmalu nato se je pričelo pravo bombardiranje Dovra in okolice, ki se je nadaljevalo z vedno večjo silovitostjo. Vsako minuto je padel povprečno po en strel.

Sledil je poluren premor, nakar je pričelo streljati angleško težko topništvo. Čez pol ure so pričeli odgovarjati zopet nemški težki topovi s še večjo silovitostjo. Štiri salve granat so padle na Dover, ne da bi povzročile človeške žrtve ali znatnejšo škodo.

Vreme v Kanalu

London, 27. sept. s. (Reuter) Danes zjutraj je nad Kanalom ožino ležala rahla megla. Nebo je bilo brez oblakov in morje mirno. Piha severozapadni veter.

Najvišje angleško odlikovanje mlademu kaplarju

London, 27. sept. s. (Reuter) Viktorijin križec, najvišje angleško vojaško odlikovanje, je bil podeljen 18 letnemu letalskemu kaplarju Hanneru iz Glasgowa. To je enajsti primer, da je bilo najvišje odlikovanje podeljeno v sedanji vojni.

Obnavljanje porušenih trgovin

London, 27. sept. s. (Reuter) Čeravno je bilo pri letalskih napadih na London zadnje dni porušenih mnogo nevojaških objektov, teče trgovsko življenje v mestu, vendarle normalno dalje. Glavna trgovska ulica Oxfordstreet dobiva zopet običajno lice. Tri velike trgovske hiše, ki so bile nedavno močno poškodovane pri letalskih napadih so bile zopet otvorjene, trgovina John Lewis, ki je bila najmočneje poškodovana, pa prične zopet obratovati v oktobru.

Grško-turški posveti

Curih, 27. sept. o. Iz Carigrada poročajo o konferenci grških in turških zastopnikov, ki so se bavili z določitvijo skupnega stališča glede na bolgarski revizijonizem in bolgarske zahteve po izhodu na Egejsko morje. Konference, ki ji je predsedoval predsednik turške vlade, so se udeležili grški poslanik in več politikov. V Atenah je predsednik grške vlade Metaxas sprejel v istem času turškega poslanika.

Atene, 27. sept. o. Že več dni se mudi v Ankari grška vojaška delegacija, ki je prispela tjakaj na željo turške vlade in ki se pogaja z njenimi zastopniki o skupnih obrambnih ukrepih.

Diplomatski sprejemi v Ankari

Ankara, 27. septembra. AA. Anatolska agencija poroča: Predsednik vlade Refik Saidam je včeraj sprejel Huseina Radžipa Bajurja, turškega poslanika v Rimu, in turškega moskovskega poslanika Alija Hajdarja Aktaja.

Vrhovni obrambni svet v Rumuniji

Bukarešta, 27. sept. AA. (Rador) Imenovan je vrhovni svet za narodno obrambo, čigar predsednik je minister za narodno obrambo, člani pa so državni podtajniki vojnega ministrstva, ministrstva za oborožitev, ministrstva za mornarico in ministrstva za letalstvo, poveljniki armij, načelnik glavnega generalnega štaba, ter vojaški poveljnik Bukarešte.

Petrolejski komisarji v Rumuniji

Bukarešta, 27. sept. br. (CBS) Vlada je danes imenovala komisarje pri sedmih velikih petrolejskih družbah, v katere sta investirana angleški in ameriški kapital. Službeni komunike pravi, da imenovanje komisarjev pri omenjenih podjetjih nikakor ne pomeni njihove zaplembe. Kolikor je bilo mogoče izvedeti, se je rumunska vlada odločila za ta ukrep na nasvet zastopnikov nemške vlade.

Izenačenje obrestne mere v protektoratu in Nemčiji

Praga, 27. sept. AA. (DNB) Upravni odbor narodne banke češkomoravskega protektorata je sklenil izenačiti s 1. oktobrom obrestno mero z obrestno mero nemške državne banke. Eskont bo zvišan od 3 na 3.5%, lombard pa na 4.5%.

Z moskovskega šahovskega turnirja

Moskva, 27. sept. s. V današnjem 17. kolu šahovskega turnirja za prvenstvo Rusije je Lilienthal porazil Botvinnika, ki je igral partijo nenavadno slabo. Bondarevski je premagal Mikenasa. Boleslavski je remiziral s Konstantinopolskim. Lilenthal ima sedaj izvrstne izglede za zmago v turnirju.

Stuttgarski župan v Beogradu

Beograd, 27. sept. p. Predsednika beograjske občine Tomića je danes obiskal stuttgartski župan Skrelin, ki potuje v družbi nemških arhitektov dr. Schlenkerja in Gutha v Sofijo. Skrelin je predsednik mednarodne zveze za stanovanjska vprašanja in urbanistiko. Sedaj potuje v Sofijo, kjer bo imel predavanje. Spotoma je izkoristil priliko in se kot gost naše prestolnice ustavil za dva dni v Jugoslaviji. Jutri zvečer potuje dalje.

Avdienca gradbenega ministra

Beograd, 27. sept. AA. Nj. kr. Vis. knez namestnik je izvolil danes opoldne sprejeti v avdijenco gradbenega ministra Danila Vulovića.

Iz vojaške službe

Beograd, 27. sept. p. Službeni vojni list je danes objavil velik ukaz. Med drugim je bil preveden v rezervo upokojeni armijski general Miljutin Nedić.

Upokojeni so bili pešadijski polkovnik Gustav Stejskal, kapetan I. razreda Tomaž Dobrila in vojni pisar 4. razreda Mirko Šušmak. Polkovnik Stejskal je obenem odlikovan z redom Jugoslovenske krone 3. stopnje, kapetan Tomaž Dobrila z redom Jugoslovenske krone 5. stopnje, Mirko Šušmak pa s svetinjo za vojaške vrline.

Iz državne službe

Beograd, 27. sept. p. Iz Novega Sada je premeščen k oddelku kontrole mer v Celju Evgen Prašelj.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Hladnejše vreme. Ponovna zjasnitev v severni polovici. Samo v sredi države in severozahodnih krajih utegne biti ponekod še precejšnja oblačnost. Jasno v južnih krajih in na primorju.

Vojna v severni Afriki

Italijanska in angleška vojna poročila — Večjih dogodkov ni bilo, letalske akcije pa so bile živahne

Nekje v Italiji, 27. sept. AA. (Stefani) Italijansko poročilo št. 112 se glasi:

Delovanje oglednih patrulj v Severni Afriki. Pri napadu sovražnikovih letal na naše čete in na Sollum je bomba ranila neko osebo. Ugotovljeno je, da je letalo, o katerem pravi včerajšnje poročilo, da smo ga zbili, uničeno. Naši bombniki so napadli Haifo in zadeli rezervoarje nafte, vojaška skladišča v pristanišču in železniške naprave. Neko drugo naše letalo je pa metalo bombe srednjega kalibra na sovražnika ob bregovih reke Atbare (Sudan). Sovražnikove bombe na Hargeiso, Berbero, Džidžigo, Agordat in Guro so ranile samo dve osebi in povzročile le neznatno škodo. V Metineju je našlo smrt šest ljudi, ranjenih je pa 23, skoro sami domačini. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo še dve sovražni letali.

Kairo, 27. septembra. AA. (Reuter). Uradno poročilo glavnega štaba angleške vojske v Egiptu pravi, da v toku včerajšnega dneva ni bilo važnih dogodkov.

Poročilo poveljništva angleških zračnih sil pravi, da so močne formacije angleških bombnikov napadle včeraj Tobruk, kjer so napravile resno škodo. Vsa angleška letala so se vrnila v svoja oporišča. Izvršeni so bili razni ogledniški poleti v vzhodni Afriki in italijanski Somaliji. Učinkovito so bili bombardirani kraji Asaba, Kakfe in Berbera. V Mftemi je bil izvršen napad na sovražna letala na letališču.

Napad na Malto

La Valetta, 27. septembra. AA. (Reuter) Sovražna lovska letala so letela včeraj nad Malto ter napadla lovska letala angleških zračnih sil. Zbito je bilo eno sovražno letalo, čigar pilot se je ubil. Zbito je bilo verjetno še drugo letalo, tretje pa težko poškodovano, ker ga je zadela granata protiletalskega topa.

Položaj Egipta

Milan, 27. sept. AA. (DNB) »Popolo d'Italia« prinaša uvodnik o položaju Egipta List ugotavlja, da nastopa britanski vrhovni poveljnik general Wawel v Egiptu kakor pravi diktator. Po sodbi lista živi danes egiptovski narod zaradi Angležev v obsednem stanju, posebno od onega dne, ko so se britanske čete začele umikati pod pritiskom italijanskih oboroženih sil. List naglaša, da se morajo aretacije Italijanov po egiptovskih oblastvih, a po nalogu Anglije smatrati za zelo resno stvar, tudi tedaj, če bi to dejstvo gledali s stališča egiptovskih koristi. List piše dalje: V Egiptu je v znatni meri ustavljeno vsako delo. Odpoklic Italijanov iz egiptovskega socialnega življenja bo imel težke posledice za egiptovsko gospodarstvo. Ta nova žalitev Italije in nova brutalna kršitev teoretsko nevtralne dežele potrjujeta, da se Angleži poslužujejo Egipta kot vojnega področja. List pravi na koncu, da egiptovski Arabci dobro vedo, da se Italija bori za osvoboditev sredozemskega prostora od vseh tujih elementov.

Poglobitev gospodarskega sodelovanja z Grčijo

Ustanovitev grško-jugoslovenskega gospodarskega odbora — Izvoz naše živine

Atene, 27. septembra. AA. V zvezi z današnjo poslednjo konferenco v zunanjem ministrstvu med jugoslovenskimi in grškimi gospodarskimi strokovnjaki je bilo izdano tole sporočilo:

Danes ob 11. je bil pod predsedstvom trgovinskega ministra dr. Ivana Andresa in grškega trgovinskega ministra Arvanitisa v zunanjem ministrstvu poslednji sestanek, da se skupaj prouči izvajanje grško-jugoslovenske trgovinske pogodbe z dne 18. julija t. l. in medsebojna trgovina sploh. Osebni stik med obema ministroma je dal možnost, da se pri proučevanju raznih vprašanj poudari kar najširše medsebojno razumevanje in najboljša volja, ki je zmerom obeleževala zveze med obema državama, in da se še enkrat podčrta, da bo nadaljna poglobitev trgovine med obema državama najbolje služila njunim koristim. Oba ministra sta sklenila, da začne takoj zasedati grško-jugoslovenski gospodarski odbor, ki ga določa zadnja trgovinska pogodba, da se čimprej in načrtno prouče vprašanja, izvirajoča iz trgovinske pogodbe. Ta odbor se bo sestal na prvo sejo konec oktobra v Atenah. Današnji sestanek je med drugim določil splošne osnove za učinkovito organizacijo izvoza živine iz Jugoslavije. V ta namen je določen v Solunu sestanek komisije izvedencev obeh držav. Komisija bo imela nalogo izdelati konkretne predloge v tem smislu in jih predložiti obema vladama. Na prvi seji grško-jugoslovenskega gospodarskega odbora bodo razpravljali tudi o ostalih vprašanjih, nanašajočih se na medsebojno trgovino.

Obisk madžarskega kmetijskega ministra

Beograd, 27. sept. p. Madžarski kmetijski minister grof Mihael Teleki bo prihodnja dva dni gost naše vlade. Prispel bo jutri zjutraj ob 6.50 v Zemun, kjer se bo pa zadržal v svojem salonskem vozu še skoraj dve uri, nakar mu bo na beograjski železniški postaji prirejen svečan sprejem. Grof Teleki bo ob tej priliki vrnil obisk našemu kmetijskemu ministru dr. Čubriloviću.

Za madžarskega kmetijskega ministra so bili za dobo njegovega obiska rezervirani apartmaji pri »Srbskem kralju«. Jutri dopoldne se bo vpisal v dvorske knjige, nato bo obiskal zunanjega ministra dr. Cincar Markovića in kmetijskega ministra dr. Čubrilovića. Opoldne se bo odpeljal na Avalo, se poklonil pred spomenikom Neznanega junaka, nato pa mu bodo v restavraciji na Avali priredili banket. Popoldne bo v gosteh pri madžarskem poslaniku v Beogradu Bakacz-Besenyu, zvečer pa pri kmetijskem ministru.

V nedeljo zjutraj bo odpotoval v Niš, kjer bo prisostvoval otvoritvi tamkajšnje kmetijske razstave. Otvoritve se bo udeležilo tudi več članov naše vlade. Opoldne bosta niška mestna občina in razstavni odbor priredila kosilo v Park hotelu. Popoldne bo obiskal predsednika vlade v Niški banji, zvečer pa se bo preko Beograda vrnil v Budimpešto.

Nj. Vel. kralj Peter pri prevozu vojske čez Savo

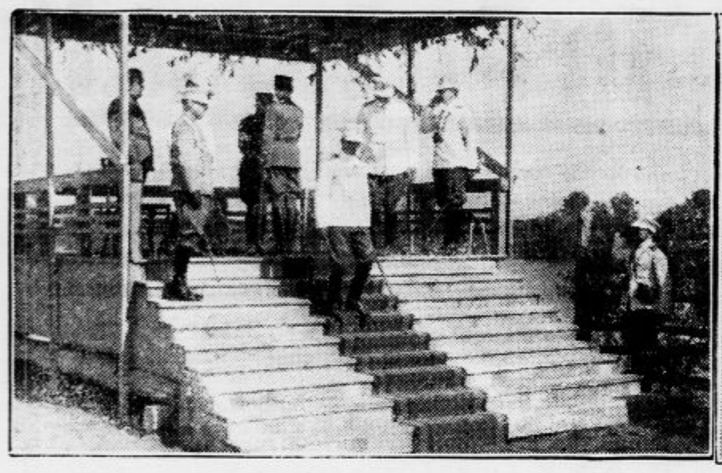

Včeraj smo poročali, da je Nj. Vel. kralj Peter II. s kneževičem Aleksandrom in svojim guvernerjem armijskim generalom Kosićem prisostvoval vojaškim vajam prehoda čez Savo na Čukarici pod Beogradom. Na levi je mladi vrhovni poveljnik naše vojske s svojim spremstvom na tribuni, odkoder je lahko motril vaje, na desni pa je prizor s prevoza protiletalskega topništva

Letalska svečanost bo jutri v Kranju

Blagoslovili bodo letalo „Kranjec", ki ga je kranjska mladina sama zgradila — Tekmovnje modelov

Kranj, 27. septembra.

Kranjski Aeroklub bo doživel v nedeljo prvi letalski praznik, na katerega se je z veliko vnemo in delavnostjo pripravljal že dve leti. Blagoslovljeno bo jadralno letalo »Kranjec«, delo članov jadralne sekcije kranjskega Aerokluba. Letalo, zgrajeno z velikimi stroški in trudom, daje mlademu, še razvijajočemu se Aeroklubu največje priznanje nesebičnega dela.

Kranjski Aeroklub je bil ustanovljen komaj pred dobrima dvema letoma in se v prvem času sploh ni mogel uspešno razvijati. To pa je trajalo samo toliko časa,

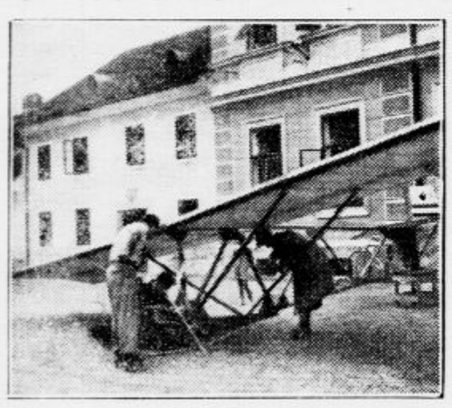

dokler se niso pojavili v okolici Kranja prvi letalski modeli, katere so člani zgradili pozimi in so jih na pomlad preizkušali v prosti naravi. Delo ni ostalo prikrito in tako je pričelo rasti zanimanje zlasti med mladino, ki je v velikem številu pričela vstopati v Aeroklub. Da delo za letalstvo še bolj poživi, je klub priredil modelarski tečaj, katerega uspehi so se pokazali zlasti na letošnji razstavi Aerokluba. Člani jadralne sekcije so si po končanem modelarskem tečaju nabavili iz Beograda načrte in kmalu nato so pričeli graditi šolsko jadralno letalo tipa »Vrabec«. Tehnično vodstvo gradnje je prevzel g. inž. Savnik Viktor, nakar so mladi sportniki zgradili v 3520 urah odlično letalo. Razpetina kril meri 10 m, dolžina 5.98 m in višina 2.15 m. Lastna teža letala znaša 85 kg, koristna teža pa 95 kg. Letalo doseže najmanjšo hitrost 46 km na uro, največja hitrost pa znaša 75 km. Jadrnica je modre barve z belimi krili in je prav te dni dobila knjigo letenja.

Nedeljska slovesnost bo združena s tekmo modelov; domači modelarji bodo nastopili z najnovejšimi modeli letal, ki so bil razstavljeni na razstavi skupno z jadralnim letalom. Vsa prireditev bo imela tudi velik propagandni značaj in je zato vstopnina svobodna. Prireditev se bo pričela ob 14. uri na Kokrici in sicer na lastnem letališču pod Cigličevo hišo. Najprvo je na sporedu tekma modelov, ob 15. uri pa bo blagoslovitev letala, s katerim se bo dvignil v višave naš državni rekorder v jadranju g. Križman. Ob 18. uri bodo na Stari pošti v Kranju razdeljene diplome zmagovalcem v tekmi modelov. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel g. ban, botrovala pa bosta Liebrova Majdka in Gorjančev Francek. Izrazimo priznanje naši mladini! Aeroklub bo nabiral prostovoljne prispevke za gradnjo novega visokozmožnega jadralnega letala, da se bodo v bodočnosti naši jadralci mogli izvežbati do popolnosti v jadralnih poletih.

Delniška družba za tiskanje tisočakov

Kako so trije prevejanci ociganili lahkovernega kmeta za 20.000 din

Novo mesto, 27. septembra

Naš podeželski človek, ki se trudi in dela od zore do mraka in ki kljub vsem svojim naporom ne pride dalje, kakor da pošteno, a borno preživi svojo družinico, je že s tem dejstvom povsem zadovoljen, obenem pa še vesel, da ga pusti svet v miru. Nekaj povsem temu nasprotnega pa je z ljudmi, ki so malo udarjeni na trgovsko žilico in morda tudi prekomerno pohlepni. Večen nemir in neprestano iskanje novih virov in dobrin, ki se dajo zlasti zdaj dobro vnovčiti, dela te ljudi večno nezadovoljne. Čim večji je dobiček, tem večja je skrb in težnja, kako priti brez izdatnega truda do denarja. Denar, to božanstvo, je ljudi popolnoma spravilo pod svojo oblast, da so pri vsem tem docela pozabili na vest in čast. Da je tako, priča žalosten in lahkomiseln primer, ki se je dogodil izven naše dolenjske metropole, je pa vsekakor poučen za ljudi tega kova. Pri nekem podeželskem gospodarju so se neko noč zglasili trije tujci v neki kupčijski zadevi. Razgovor med njimi je postajal vedno bolj zaupen. Eden izmed tujcev je čez čas gospodarju predložil tajinstven načrt, s katerim bi vsi štirje prišli do blagostanja. Povedali so mu, da imajo v delu tiskarski stroj, ki bo spretno vršil svojo nalogo, čim bo popolnoma izgotovljen. Stroj bo izdelan v taki obliki, da bo tiskal — do podrobnosti enake bankovce po 1000 din, kakršni so pristni, da jih ne bo mogoče ločiti. Za zdaj potrebujejo samo zaupljive ljudi, ki bi v dosego tajnega načrta žrtvovali nekaj tisočakov. Vsi udeleženci rentabilnega podjetja pa bi s svojimi vplačili postali delničarji, odnosno solastniki tiskarskega podjetja. Nagovarjanje tujcev je bilo v toliki meri prepričevalno, da so dosegli svoj smoter — priti do denarja. Moža so vpisali kot družabnika svojega podjetja z zneskom 20.000 din. Cela procedura za vpis je bila kaj hitro končana. Še bolj naglo pa je izginil v tujčevih žepih našteti denar.

Šele čez nekaj dni je novemu delničarju šinila v glavo mučna misel, da je mogoče le vse skupaj spretno izvedena prevara. Tolažil se je samo še z mislijo, da se bodo tujci, kakor je bilo dogovorjeno, prikazali v njegovi hiši z novimi jurji. Vsega tega pa mož ni dočakal. Sleparji so izginili brez sledu.

Zadnja pot Maksa Kržišnika

Jesenice, 26. septembra

Kratko smo poročali o tragični smrti priljubljenega sokolskega delavca mladeniča *Maksa Kržišnika*, ki je bil doma iz daleč naokrog znane Trebušnikove hiše v Žirovnici. Zadnjo pot je nesrečni mladenič nastopil 22. t. m. v Žirovnici, kamor so z Jesenic prepeljali njegove posmrtne ostanke. Pokopali so ga na pokopališču njegove

rojstne vasi. Ker je bil pokojni Maks, čigar nenadna in prezgodnja smrt je še zdaj zavita v meglo, tudi širom znan godbenik, sta ga na zadnji poti sporazumno spremljali dve godbi in sicer jeseniška sokolska ter domača žirovniška »Stol«.

Zahvala za trud in za spremstvo na zadnji poti gre prav vsem, ki so bili prisotni ali se glede zadnje poti mladeničeve kakor koli izkazali. Pri tem naj ne pozabimo omeniti predsednika žirovniške godbe »Stol« g. Rozmana Jožeta in podpredsednika in kapelnika g. Prežlja Štefana, ki je sporazumno z g. Žmitkom Nandetom vodil obe godbi.

Ob grobu sta se od priljubljenega pokojnika z besedo poslovila g. Žmitek Nande v imenu jeseniške sokolske godbe in pokojnikov prijatelj g. Lovro Humer, ki je bil tudi mladeničev predpostavljeni. Po opravljenih obredih so se pogrebci vsi tožni razšli z globoko željo v srcu, da bi pokojni Maks mirno počival pod rodnim Stolom.

Šest jurjev v zemlji

Krško, dne 27. sept. 40.

Konec julija smo poročali, da je krškim orožnikom uspelo prijeti drzno tatinsko družbo pod vodstvom bratov Jožeta in Antona Omerze, ki so izvršili v teku enega leta preko 40 vlomov ter je znašala vrednost ukradenih predmetov preko 120.000 din. Orožnikom je tedaj uspelo dobiti za cel voz ukradenega blaga, ki je po večini že vrnjeno lastnikom. Vendar je manjkalo še precejšnje število ukradenih predmetov, katere so naši vrli orožniki dalje iskali. Tako so prišli na sled, da imata zakonca Anton D. in Marija iz Leskovca nekaj ten stvari. Imenovana dva sta priznala, da sta ukradene predmete res kupila od bratov Omerza, da pa nista vedela, da so ukradeni. Tudi so zvedeli, da ima sestra Omerzov precejšnjo vsoto denarja, ki pa ga je nekam skrila. Orožniki so jo res zaslišali in priznala je, da je imela 6 tisočakov, ki jih je sežgala v štedilniku, ker se je bala orožnikov. Orožniki so nadaljevali s poizvedovanjem, dokler Omerzova ni priznala, da je zakopala denar, ki izvira iz izkupička ukradenih predmetov, v navadni konzervni škatli na njivi. Patrola je odšla na njivo, kjer je Omerzova izkopala škatlico s tisočaki. Omerzova je bila takoj aretirana in predana v zapore sodišča. Tako je zadnji član te drzne tatinske družbe, ki je preko enega leta strahovala s svojimi drznimi tatvinami vse Dolenje Posavje, pod ključem.

Vsakodnevna nega zob mora postati za vsakega človeka ravno tako samo ob sebi umevna potreba kakor redno umivanje rok.

Chlorodont
zobna pasta

Dva zločinca na begu

Iz mariborske kaznilnice sta na nepojasnjen način pobegnila nevarna vlomilca Ludvik Kolman in Stanko Zupanc

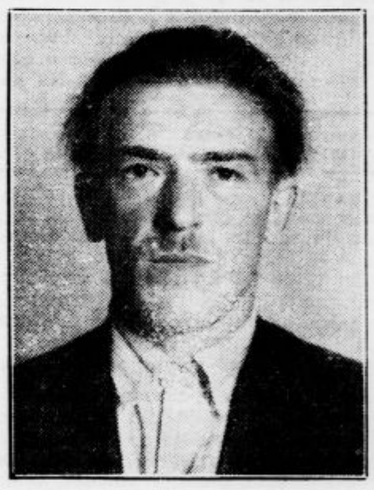

Ljubljana, 27. septembra

Ljubljanska policija je prejela brzojavno sporočilo, da sta iz mariborske kaznilnice pobegnila dva kaznenca, nevarni vlomilec Ludvik Kolman, 34 let star, doma iz Lesc na Gorenjskem, in zloglasni njegov pajdaš, 32letni Stanko Zupanc iz Zaloga pri Komendi. Oba sta bila obsojena predlanskim zaradi cele vrste večjih in manjših vlomov in tatvin. Kolman bi moral odsedeti 4 leta, Zupanc pa 3 in pol. Zločinca sta svoj pobeg očitno pripravljala že delj časa. Ne ve se še, dali sta imela morda zunaj pomagače. Iz kaznilnice sta pobegnila v jetniški obleki in ima Kolman perilo označeno s številko 347, Zupanc pa s številko 308.

Kazenski list obeh je močno pester. Že prej sta bila nekajkrat kaznovana zaradi vlomov in tatvin in sta z leti postala pravi strah našega podeželja. Posebno drzen in nevaren je Kolman, ki se je potikal po kranjski in tržiški okolici, pozneje po ljubljanski, nazadnje pa v vaseh nad Dobrovo in v okolici Polhovega Gradca. Vsepovsod je vlamljal v hiše, odnašal, kar mu je prišlo pod roko. Zlasti mu je dišal seveda denar in zlatnina. Počenjal pa je še druge grehote. Z nekim svojim tovarišem Hojdeničem sta prirejala na nekem skednju v Podutiku orgije, ki so se jih udeleževale znane ljubljanske vlačuge. Policija je družbico kmalu raztepla, vendar se je Kolmanu s tovarišem vred posrečilo pobegniti na gorenjsko stran, kjer sta naslednjega dne napadla in oropala prof. dr Knifica, ki je napravil izlet na Sv. Katarino. Po enoletnem vlomilskem obiskovanju so Kolmana aretirali v skrivališču, ki si ga je napravil v gozdu nad Pržanom, kjer je imel spravljene tudi velike zaloge ukradenega blaga. Njegov pajdaš Zupanc pa je vlamljal in kradel po vaseh okrog Cerkelj in Komende. Ta se je specializiral tudi na kolesa, ki jih je potem prodajal ali pa puščal v skrivališčih. Tudi njega so kmalu prijeli in sta bila oba nepoboljšljiva vlomilca obsojena ter prepeljana v mariborsko kaznilnico. Skoraj gotovo se bosta poizkušala vtihotapiti v ljubljansko okolico, ki jima je pač najbolj znana, in bosta svoje vlomilske podvige spet nadaljevala.

Obveščene so bile poleg ljubljanske policije vse orožniške postaje v banovini in upamo, da bo zločincema oblast tudi to pot pravočasno prekrižala račune. Pobegi

iz mariborske kanzilnice so sicer zelo redki, in se kaj takšnega ni že več let zgodilo. To pač izpričuje veliko drznost obeh vlomilcev, ki se ne strašita nobenih sredstev za dosego zločinskih nakan.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Takšnega filma doslej še niste videli!

PRVIČ JE, da v enem filmu igra 135 najlepših hollywoodskih žena, med njimi 4 slavne zvezdnice in — NOBEN MOŠKI!

PRVIČ JE, da vidite kaj delajo ženske, kaj govore o moških — kadar so same med seboj in ko jih noben moški ne opazuje!

PRVIČ JE, da vidite v enem samem filmu revijo najrazkošnejših toalet in najelegantnejših modnih kreacij!

Zaradi dolžine filma prosimo točnega prihoda ob napovedanih urah!

Metro Goldwyn-film po odrskem komadu pisateljice Claire Bothe „Newyorške žene"

V ženskem carstvu

Norma Shearer, Joan Crawford, R. Russel, P. Goddard

DANES PREMIERA
KINO MATICA
Telefon 22-41
ob 16., 19, 21

Kulturni pregled

Naše nove čitanke

Ni dvoma, da se v današnjem času vedno bolj uveljavljata civilizacija in tehnika namesto duhovne kulture. V vedno hujši borbi za obstanek se pojavlja v ospredju zanimanja vsakega posameznika samo to, kar je koristno in potrebno. V filmski hitrosti vsesplošnega prevrednotenja se izgublja poedinec v racionalnejše urejeni masovni produkciji Nikjer ni več pravih, izrazitih osebnosti: vse tone v morju povprečnosti. Razklanost in nesoglasja se večajo v sodobni družbi čedalje bolj. Posamezne družbene plasti dobivajo iz dneva v dan izrazitejše in svojevrstnejše poteze. Novi idejni in gospodarski tokovi, polni nepomirljivega nasprotstva in trenj, butajo z vedno močnejšo silo ob sedanje družbeno okostje. Vse je v bolestnem drgetanju.

Valovi takšne razburkanosti naših dni se bolestno odražajo tudi po naših mestih in naseljih ter vznemirjeno pluskajo preko naših industrijskih krajev prav do zadnje hribovske vasi. Ti valovi butajo tudi ob zgradbo našega javnega šolstva, ki je svojo tradicijo kakor kakšen izoliran otok vse preveč životarilo v brezčutnosti za čas in prostor. Celo naše najmlajše generacije so doma, na cesti in v društvih že ozko povezane z resnimi vprašanji sodobnosti. Zanima jih vse in polni pozornosti hite naši otroci k novemu, neznanemu življenju.

Ni nobenega dvoma, da mora naše javno šolstvo nuditi današnji šolski mladini predvsem tako znanje, ki ji bo uspešno koristilo v njenem bodočem življenju. Zato se je med našimi naprednimi pedagoškimi delavci že zdavnaj utrdilo prepričanje, da ljudska šola ni in ne more biti le »pripravljalnica« za bodoče življenje, marveč mora biti že sama na sebi del pristnega življenja, saj hoče vendar sodoben ljudskošolski otrok živeti res svoje lastno malo življenje. Zaradi tega mora danes vse šolsko delo in življenje izhajati iz otrokovega življenjskega položaja in sodobne časovne vključenosti. Življenjska bližina sodobne šole zahteva, da temelji šola na resničnosti in da na podlagi celotinskega gledanja nudi obrazovalno snov v prirodni povezanosti. Predvsem velja to za pouk materinščine in za smotrnejšo literarno vzgojo ljudskošolskih otrok.

V stremljenju, da že mladi šolarčki spoznajo in dožive dragocenost narodnih literarnih zakladov, so tudi čitanke ljudskih šol dobile novo obliko in prirodneje povezano vsebino. Tako je n. pr. dr. Sigmund Čajkovac sestavil hrvatskim ljudskim šolam več čitank, Musilová-Příhoda-Musil so od leta 1933. poklonili češki deci že 4 nove čitanke, pa tudi na Dunaju so v času reformnega šolskega kipenja pretekle dobe nastajale sodobnejše usmerjene čitanke. Povsem razumljivo je, da so se tudi pri nas pojavljala podobna stremljenja. Slovensko učiteljstvo, ki je v ogromni večini organizirano v JUU, je že leta 1935. izvolilo na svoji skupščini poseben odbor za sestavljanje novih ljudskošolskih čitank. Ta odbor, ki ga tvorijo znani pedagoški praktiki Pavle Flere, Josip Jurančič, A. Skulj in Ernest Vranc, se je lotil nove naloge z načrtom, da uresniči načelo prirodne povezanosti vseh čitank od prvega do četrtega razreda ljudske šole. Po natančnem, vestno in premišljeno izvršenem delu, ki je trajalo pet let, leže na klopeh neštetih šol pred našimi otroci nove čitanke. Ne bo potemtakem odveč, če se tudi širša slovenska javnost informira o bistvenih načelih, ki so usmerjala sestavo novih čitank.

Vsi slovenski učitelji so bili pozvani, da poročajo, katere sestavke iz starih čitank in drugih mladinskih knjig so otroci najrajši čitali in so nanje najgloblje vplivali. Na podlagi tega obsežnega materiala je bilo odboru laže upoštevati duševno strukturo otrok na posameznih razvojnih stopnjah. V soglasju z novim Dolgan-Vrančevim učnim načrtom se tudi nove slovenske čitanke naslanjajo na otrokov izkustveni krog, upoštevajoč pri tem v vsem obsegu otroška doživetja. S preprostim, lahko razumljivim in poljudnim jezikom ter premišljeno izbranim gradivom podpirajo nove čitanke razredno delo, tako da izbrana snov uspešno spremlja pouk. V obsegu, ki dopušča čustveno zajemanje celote, vsebujejo čitanke poleg literarnih proizvodov tudi gradivo iz stvarnega okolja. Novost, ki je otroke posebno ogrela za nove knjige, so ilustracije, ki vzbujajo smisel za svojstveno slovensko okolje. Izkazalo se je, da je otrokom najbližji pristni slovenski umetnik M. Gaspari. Nove čitanke, ki tvorijo od prvega do četrtega razreda organsko celoto, imajo potemtakem izvedeno načelo strnjenosti učnega gradiva in omogočajo aktivno sodelovanje otrok.

Nova čitanka za prvi razred ima naslov »Naša prva knjiga«. Ni več pusti in dolgočasni abecednik, marveč je sestavljena po načelu strnjenega šolskega dela. Vsebinsko predstavlja celoto in služi za izhodišče k drugim čitankam. Centralni osebi, učenec Ivo in učenka Ana, kažeta v otroškem tonu doživetega, resničnega kmečkega okolja izhodišče in smer za šolsko dogajanje v elementarnem razredu, kar nudi povsem priroden potek doživljanja vsakega prvošolčka. H knjigi je napisal avtor Pavle Flere še posebno »Navodilo«, ki naj olajša delo po novejši metodi. Čitanka za drugi razred se imenuje »Za vse leto«. Ivo in Ana, ki ju poznamo iz prejšnje knjige, nastopata zopet v tej čitanki in sicer v štirih letnih časih. Tako ustreza ta razdelitev gradiva prirodnemu poteku šolskega leta v vaški in mestni šoli ter razširja v strnjeni celoti doživljajski krog šolskega leta na njegovo ožjo domačijo. V poedinih učnih enotah je še mnogo literarnega čtiva, tako da lahko učitelj po lastnem preudarku izbira sestavke za dopolnitev pouka.

Tretjemu razredu je namenjena bogato ilustrirana čitanka »Po domačih krajih«, ki razširja življenjski krog šolskih otrok na širšo domačijo, se pravi, na domačo geografsko enoto ter nudi kratek pregled slovenske banovine. Ker je knjiga namenjena vsem slovenskim šolam, je po svojem razporedu usmerjena dvotirno in sicer na zemljepisno zgodovinsko stran, ter na drugi strani na prirodo z vsemi sestavinami in doživljaji. Četrti razredi se letos ponašajo s čitanko »Lepa naša domovina«. Polovica čitanke je namenjena Sloveniji, ostalo pa drugim delom naše širše jugoslovanske domovine. Tako so dobili otroci v umetniški obliki pregled naše države, kakor ga doslej ni še nudila nobena čitanka. O tej knjigi je »Jutro« že pisalo podrobneje.

Tako je torej dalo slovensko učiteljstvo naši ljudskošolski mladini čitanke, ki so v skladu s stremljenji današnje dobe. Nove čitanke utegnejo vzbujati v mladini veselje do čitanja in do spoštovanja naših literarnih zakladov. Obenem pa bodo vzgajale čitalce, ki se bodo znali pozneje tudi sami s čitanjem še bolj včlenjevati v našo duhovno, narodno zajednico. Tako bo dosežen najvišji socialni smoter šolskega vzgajanja naših najširših narodnih slojev za domačo literaturo. —la.

Vojna v očeh biologa

Ko je l. 1930 izšla knjiga Renéa Quintona »Misli o vojni«, je ostala skoraj neopažena. Javno mnenje so obvladali romani in mirovna propaganda mu je z mreno zastrla pogled. Briandove iluzije so prodrle v vse sloje francoskega prebivalstva; vzbudili so se upi v skorajšnjo razorožitev. Kako naj bi bila uvaževana knjiga, ki pravi, da je boj človekov poglavitni gon? Pisec teh vrstic je leta 1930 živel v Parizu in z zanimanjem zasledoval vse publikacije političnega in socialnega značaja, vendar je izvedel za obstoj Quintonove knjige šele čez tri leta, ko je bila prevedena v češki jezik po nalogu praškega generalnega štaba in se je ondi močno razširila. Briandovo razdobje je tedaj že minilo; preteči oblaki so vedno bolj zagrinjali češkoslovaško obzorje. Razvoj je šel v smer k vojni in smrad po smodniku je bil tem očitnejši, čim bolj se je bližala nevarnost spoprijema. O tem pričuje tudi dejstvo, kako se je Quintonova knjiga poslej širila v sami Franciji. Zanimanje čitateljev lahko označujemo kot spremembo psihološkega zrelišča; če je treba sprejeti vojno, je bolje, da jo sprejmemo junaški; če nam je usoda namenila smrt, ji dajmo neki višji pomen.

Lamartine je v »Jocelynu« označil Fran-

Domače vesti

* Pozor, nagrajeni Jutrovčki! Jutršnjo nedeljo popoldne ob 14. uri se zberemo v uredništvu »Jutra« Knafljeva ulica 5/I. nadstropje levo in se odpravimo na letališče, kjer se bo vršil nagradni polet. Seveda velja to vabilo le tedaj, če bo vreme ugodno. Oblačno nebo naj vas ne plaši, važno je, da ne bo vetrovno ali deževno.

* **Banovinske literarne nagrade za leto 1939-40.** Literarnega natečaja kraljevske banske uprave za l. 1939-40. se je udeležilo 13 avtorjev z 18 deli, med katerimi je bilo 11 tiskanih in 7 rokopisnih. Na predlog razsodišča, v katerem so bili gg. prof. Jakob Šolar, urednik dr. Tine Debeljak, prof. France Vodnik, prof. dr. Mirko Rupel in kot predsednik načelnik prosvetnega oddelka dr. Lovro Sušnik, so bile podeljene sledeče nagrade: 1. Antonu Ingoliču za knjigo »Na splavih« 6000 din, 2. Francetu Bevku za knjigo »Pravica do življenja« 5000 din, 3. Božu Vodušku za knjigo »Odčarani svet« 3000 din, 4. Joži Lovrenčiču za knjigo »Sholar iz Trente« 3000 din in 5. Jožetu Kastelicu za knjigo »Prve podobe« 3000 din.

* **Spremembe v vojaški službi.** Civilni zdravnik dr. Jožef Grilc je bil imenovan za sanitetnega poročnika. Na lastno prošnjo je bil upokojen pehotni kapetan I. razreda Silvester Kleč in nižji uradnik I. raz. artilerijsko-tehnične stroke Ferdinand Šrajber. Ostavko na državno službo je podal sanitetni poročnik dr. Albert Sentočnik. Z redom Jugoslovenske krone V. reda je bil odlikovan nižji vojni uradnik v p. Ferdinand Šrajber.

+ **Zagreb se zalaga s kurivom.** Mestna občina zagrebška je podvzela velikopotezno akcijo, da preskrbi mesto z živili in gorivom za zimo. V zadnjih štirih mescih so v Zagreb uvozili 12.182 vagonov drv, dovoz pa je še zmerom zelo velik.

+ **Draginjske doklade uslužbencem zagrebških mestnih podjetij.** Zaradi izredno narasle draginje so zastopniki uslužbencev mestnih podjetij v Zagrebu zahtevali od mestnega župana Mate Starčevića, naj se uslužbencem z mesečno plačo do 1.500 din nakloni 400 din draginjske doklade na mesec, uslužbencem s plačo do 3.000 pa 500 din. Župan je v načelu pristal prvim na 300, drugim pa na 400 din poviška, vendar bo moral sklep odobriti še mestni svet. Prav tako zahtevajo draginjske doklade zase tudi uslužbenci zagrebškega tramvaja.

+ **Zagrebški čevljarji proti špekulantom in verižnikom.** V dvorani Matice hrvatskih obrtnikov so se v sredo zvečer zbrali zagrebški čevljarji, da se razgovore o ukrepih z ozirom na rastočo draginjo. Na koncu so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da se prepove izvoz surovih kož in živine, in da se odrede enotne maksimirane cene surove kože za vso državo, ker le na ta način bi se dalo preprečiti verižništvo in špekulacija. Zborovalci so razpravljali tudi o zahtevi pomočnikov, da se jim mezde zvišajo za 20 odstotkov. Čevljarji so sklenili, da pomočnikom ponudijo 10 odstotkov

30 KOLONJSKIH VOD — odlično parfumiranih — toči PARFUMERIJA »VENUS«, Tyrševa c. 9

* **Pravda za zapuščino pilota Striževskega.** Minilo je mesec dni, odkar je eden naših najboljših civilnih pilotov, Vladimir Striževski, izgubil življenje v znani katastrofi na Velebitu in že se je začela pravda za njegovo zapuščino. Pokojni Striževski je bil precej premožen mož, a umrl je brez testamenta, ker je bil trdno prepričan, da ga ne bo zadela letalska nesreča. V Beogradu in Zemunu je imel dve hiši, razen tega pa je ostalo za njim 200.000 din gotovine, za kolikor je bil zavarovan. V celoti so njegovo premoženje cenili na 2 milijona din, brez hiše, ki jo je malo pred svojo smrtjo kupil svoji drugi ženi Irini v Dubrovniku in ki je vredna milijon din. Zdaj se za njegovo zapuščino pravdajo žena Irina, hčerka Sonja iz prvega zakona in njegov brat Evgenij.

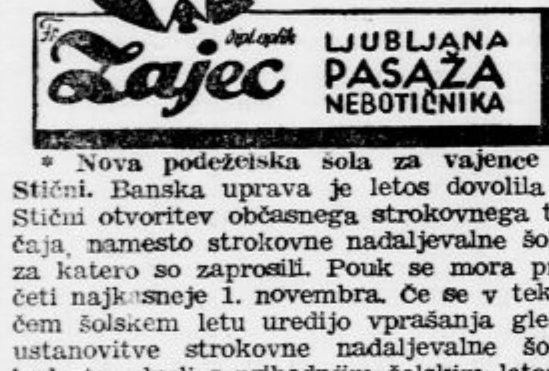

* **Nova podeželska šola za vajence v Stični.** Banska uprava je letos dovolila v Stični otvoritev občasnega strokovnega tečaja, namesto strokovne nadaljevalne šole, za katero so zaprosili. Pouk se mora pričeti najkasneje 1. novembra. Če se v tekočem šolskem letu uredijo vprašanja glede ustanovitve strokovne nadaljevalne šole, bodo to odprli s prihodnjim šolskim letom. V tem primeru bodo absolventi tečaja lahko vstopili v II. razred. Šolski okoliš obsega poleg občine Stična še kraje Višnja gora, Št. Vid, Sv. Rok, Petrušnja vas, Sv. Pavel in Gromlje. Občina Št. Vid je na zadnji seji sklenila, da ne prispeva ničesar, kljub temu da so obrtniški zastopniki glasovali za šolo. Mesto Višnja gora pa tudi ne sme zaostati in je glasovala proti vsaki podpori za vajence nevoljice.

* **Na beograjskem trgu padajo cene.** Lepo vreme, ki je iznenada nastopilo, je povzročilo, da so na beograjskem trgu pričele padati cene nekaterim vrstam povrtnine, predvsem paradižnikom in kumaricam. Prav tako so se jajca pocenila za 10 par komad.

Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravne **»Franz-Josefove«** grenke vode, zavžite zjutraj in zvečer po četrtinko kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke rade jemljejo »Franz-Josefovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.
Ogl. reg. S. br. 30474/35.

+ **Za izboljšanje položaja državnih in samoupravnih nameščencev.** Akcijski odbor, v katerem so zastopane vse stroke državnega nameščenstva z nalogo, da pribori izboljšanje težkih, gmotnih razmer, je imel v nedeljo sejo, ki jo je vodil podpredsednik odbora inž. Zaviša Popović. Predsedstvo je podalo izčrpno poročilo o dosedanjem delovanju, nato pa se je razvila živahna diskusija. Predstavniki posameznih organizacij so slikali obupne razmere, v katerih žive dandanes javni uslužbenci in njihove družine, katerim tudi zadnje povišanje plač ni prineslo nikakšnega izboljšanja. Seja je ugotovila, da je delo akcijskega odbora in stanovskih organizacij v interesu javnih nameščencev, pa tudi v interesu javne službe, če se jim le ne odvzemajo svoboda organizacijskega dela in stanovskega tiska.

+ **Združenje jugoslovenskih muzičnih avtorjev (UJMA)** ima svojo izredno glavno skupščino v nedeljo dne 13. oktobra 1940. ob 10. v Beogradu v dvorani Glasbene šole Stanković s sledečim dnevnim redom: 1) Sprejem sporazuma s Hrvatskim avtorskim društvom in odobrenje prestanka članstva članov UJME s teritorija Hrvatske banovine. 2) Sprememba pravil. (—)

+ **Razveljavljene obsodbe.** Kakor pri nas, so policijska oblastva tudi v drugih banovinah začela z vso strogostjo preganjati verižnike in špekulante, a ko po končanem policijskem postopku pride stvar pred sodišče, niso redki primeri, da so obsojenci oproščeni. Tako je te dni okrožno sodišče v Sarajevu obravnavalo zadevo veletrgovcev z moko Jahiela in Davida Fincija, ki ju je na policijsko prijavo okrajno sodišče obsodilo na 50.000 din globe in na dva mesca zapora, češ, da nista hotela prodati moke, ki sta je imela polno skladišče. V razpravi se je pokazalo, da sta Jahiel in David Finci v teku poldrugega mesca prodala 56 vagonov moke, kar predstavlja polovico vse sarajevske potrošnje. Razen tega sta bila po pogodbi zavezana, da mestni občini in državni bolnišnici dobavita velike količine moke po zelo ugodnih cenah, tako da sta bila upravičena, nekaterim odjemalcem odkloniti naročilo. Okrožno sodišče je brata Fincija oprostilo. Prav tako je bil pred okrajnim sodiščem

RUSKI VELEFILM
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.
Kino Union, tel. 22-21
Minjin in Požarski
V filmu nastopajo izbrani najboljši ruski igralci! Odlična režija, ogromno število nastopajočih, veličastni prizori požara Moskve, sijajni prikazi spopadov konjenice! Film nadkriljuje tovrstne amerikanske umetnine!
Zaradi velike dolžine filma pričnemo s predvajanjem točno ob napovedani uri, na kar opozarjamo zamudnike!

Gibraltar
Najslikovitejši francoski špijonažni film v režiji slavnega **Fedorja Ozepa,** ustvaritelja poznanega filma »živi mrtvec« in mnogo drugih filmov svetovnega slovesa!
Kino Sloga, tel. 27-30
V glavni vlogi: VIVIANE ROMANCE, YVETTE LEBON, ERICH v. STROHEIM, Roger Duchesne — Abel Jacquin in drugi. Film brezprimerne požrtvovalnosti, divjih, razplamtelih strasti in globoke verne ljubezni. — Film brezusmiljene borbe v mreži svetovne špijonaže! — **PREMIERA** tega senzacijonalnega in sedaj najaktualnejšega filma je danes! — Predstave danes ob 16., 19., 21. uri; jutri v nedeljo ob 10.30 (znižane cene); ter ob 15., 17., 19. in 21. — Rezervirajte si vstopnice v predprodaji.

oproščen sarajevski trgovec Smail Novo, ki je bil obtožen, da je prodajal moko nad maksimirano ceno. Razprava je pokazala, da je imel Novo pravico zaračunati 35 par kosmatega dobička, v resnici pa ga je zaračunaval samo 30 par.

* **Samomor mladega policista.** V sredo popoldne se je v stanovanju svojega dekleta na Laščinski cesti v Zagrebu ustrelil 25letni policijski stražnik Konrad Šuster. Šuster je šele pred kratkim prišel v policijsko službo, potem ko je z odličnim uspehom položil izpite na policijski šoli v Zemunu. Iz poslovilnih pisem, ki jih je pustil za sabo, so razbrali, da je šel v smrt zaradi neozdravljive bolezni na pljučih. Hotel se je poročiti, a zdravnik mu je zakon odsvetoval. Iz obupa se je s službenim revolverjem ustrelil v srce.

+ **Dve toni masti je skrival.** Sarajevska policija je aretirala veletrgovca Savo Trifunovića in ga odvedla za dva mesca na prisilno bivanje v Debar. Trifunović je odjemalcem trdil, da nima masti, a ko je policija napravila hišno preiskavo, je je v njegovem skladišču našla 2.000 kg.

FOTOKOPIJE POVEČAVE
HITRO, ČISTO, POCENI V DROGERIJI:
EMONA IV. KANC ZALOGA FOTOMANUFAKTURE LJUBLJANA NEBOTIČNIK

+ **Čudež na grobu.** Muslimanski rodbini Babićevi v Travniku se je rodil sinček Enver, slep na obe očesi. Slepoti se je zadnji čas pridružilo še novo zlo — oči so dečka začele nezaslišano boleti. Starši so malega Enverja vodili od zdravnika do zdravnika, a vse je bilo zaman. Tedaj so čuli o grobu znamenitega Petra Barbarića, o katerem govore, da je napravil že mnogo čudežev. Čeprav muslimanske vere — v Bosni je pač mnogo več verske tolerance kakor pri nas — so Babićevi nazadnje poromali na Barbarićev grob, vzeli z njega malo prsti, jo pomešali z vodo in Enverju namazali slepe oči. Petnajst dni pozneje je fant na veliko začudenje vse okolice spregledal.

+ **Leva je poneveril.** Zagrebška policija ima opravka z nenavadno senzacionalno afero. Franjo Pahor, imenovan Tarzan, lastnik cirkusa Apolo v Zagrebu, je ovadil Antona Donarta in njegovo ženo Anko, lastnika cirkusa Saran, da sta mu poneverila njegovega leva Boya in ž njim pobegnila v Ivanićgrad. Pahor je pred dvema letoma kupil mladega leva, ki ga je dobro zdresiral in pri nastopih v cirkusu ž njim dosezal lepe uspehe. Pozneje pa je zašel v denarne težave pa si je pri svojem tovarišu Donartu izposodil nekaj tisočakov, za obresti pa se je zavezal, da bo s svojim Boyem nastopal v Saranu. Medtem je dolg poravnal, ostal je dolžan samo 1.000 din in pa 400 din za dva koca, ki ju je njegov lev v Saranu raztrgal. Te dni pa bi moral Pahor svojega leva odpeljati na veterinarsko fakulteto na pregled. Ko je prišel v Zvonimirovo hišo, kjer je stal Saran, pa ni bilo o cirkusu ne duha ne sluha. Donart se je bil ž njim in z levom preselil v Ivanićgradu. Na ovadbo so orožniki v Ivanićgradu med predstavo prišli v Saran, odpeljali leva in aretirali Donarta, ki pa trdi, da je Boy njegov, češ, da mu ga je Pahor prodal.

+ **Strojepisni, stenografski, jezikovni tečaji in tečaji za posamezne trgovske** predmete — večerni in dnevni — se otvorijo začetek oktobra na trgovskem učilišču **»Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15.** Informacije, prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. (—)

+ **Večerni trgovski tečaj se otvori začetek oktobra na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15.** Informacije, prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. (—)

* **Zahvala.** Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se o priliki završitve lepo uspele 51. glavne skupščine v Ljubljani iskreno zahvaljuje predstavnikom oblasti, samouprav, korporacij in društev, nadalje vsem delegatom in članom družbe, ki so s svojo navzočnostjo pokazali zanimanje za naše delo. Upravi Kazine najlepša hvala za prepustitev dvorane. Ob enem se zahvaljujemo zlasti prisrčno vsem, ki so sodelovali pri gradnji in pri slovesni otvoritvi družbene nove šole pri Sv. Treh kraljih na Kobanskem. Vse svoje člane in prijatelje pa, ki so nam v minulem letu z nasveti, poročili in gmotnimi prispevki pomagali, prosimo, da nam ostanejo zvesti tudi nadalje, da pridobivajo novih sodelavcev in borcev za namene družbe. Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 26. septembra 1940.

Iz Ljubljane

u— **Včerajšnji živilski trg** je bil splošno precej slabo založen, edinole za semeniščem, na ribjem trgu, je bilo precej živahno. To pač zaradi brezmesnih dni, dasi so pri pripravljanju rib nastopile druge težave, ker primanjkuje olja. Med morskimi ribami si dobil nekaj velikih sardel, ki so jih prodajali po 16 din kilogram. Tudi sardelic je bilo še dokaj po prejšnji ceni 15 din. Na prodaj je bilo tudi nekaj velikih skuš po 22 din, zobatcev po 38 do 40 din, salb po 24 din in celo nekaj morskih rakov po 34 din. Med sladkovodnimi ribami so bile na prvem mestu postrvi, belice in ščuke po starih cenah. Tudi nekaj somov je bilo vmes. Prinesli so tudi precej gob, ki topot niso bile črvive. Merico gob so prodajali zjutraj po 4 din, pozneje po 3. Sploh je bilo po gobah precej povpraševanja, zlasti še po malih jurčkih za vlaganje. Krompirja ni bilo na pretek. Zelo mnogo pa je bilo zelenjave, ki je obdržala stare cene. Med sadjem so se podražile slive, katerih cena je nihala med 7 in 9 dinarjev za kilogram. Bolj skromna je bila zaloga jabolk, ki si jih dobil po 5 do 6 din najboljše vrste. Še manj je bilo grozdja, za katero prodajalci sploh prorokujejo, da ga letos ne bo mnogo. Še zmerom je zelo drago, saj prodajajo smederevsko črno grozdje, ki se mu pravi hamburžan, še zmerom po 16 din kg. Domače bele vrste grozdja so nekoliko cenejše, pa še zmerom se drže na višini od 10 do 12 din.

u— **Podiranje kostanjev v Zvezdi.** Z mestnega magistrata nam pišejo: Marsikateremu Ljubljančanu je kostanjev žal in čujejo se zahteve, da bi Zvezda ostala, kakršna je. Vsem tem v tolažbo naj povemo, da ne bodo padla vsa drevesa, ampak jih bo podrtih le toliko, kolikor je potreba za razširitev cestišča v podaljšku Wolfove ulice, ki bo potlej 12 m široko, kakor tudi, kolikor to zahteva končna izvedba regulacije prostora okrog spomenika, ki bo zasajen z lipami in tulipanovci. Za to podrast med drevjem, ki bo ostalo, je treba zraka in svetlobe, česar pa nujno potrebujejo tudi na novo preurejene gredice, posejane z nežno travico, da se bodo mogle odeti spomladi v blesteče zelenje, ki bo poživljajoče obkrožalo impozantni kraljevi spomenik. Ko bo Zvezda končno urejena, bo nudila številnim sprehajalcem in počitka željnim po klopeh poleg lepotnih užitkov tudi sladki vonj cvetoče lipe in tulipanovcev, častitljivi košati kostanj pa jih bodo vabili v prijetno senco.

u— **»Gibraltar«, slikovit špijonažni film v Slogi** je film, v katerem je francoski filmski režiser Fedor Ozep ponovno dokazal visoko umetniško kvalifikacijo in mojstrski čut za ustvarjanje močnih in dojemljivih filmskih dejanj. Njegovo delo v filmu »Živi mrtvec« je svetovnega slovesa. V filmu »Gibraltar« sodelujejo znani francoski filmski umetniki Viviane Romance, Ivette Lebon, Erich v. Stroheim, Roger Duchesne in drugi. Film, ki je po svoji vsebini za današnje čase zelo aktualen, ne bo razočaral našega občinstva. Priporoča se nabava vstopnic v predprodaji!

u— **Lep in zanimiv film »V ženskem carstvu« v kinu Matici.** Od danes naprej predvaja kino Matica premiero filma »V ženskem carstvu«. Film je napravljen po odrskem komadu pisateljice Claire Boothe in je imel na vseh velemestnih odrih krasen uspeh. Izdelala ga je ameriška družba Metro Goldwyn z njej lastnim bleskom in sijajem. Nič manj ko 135 najlepših hollywoodskih žena igra v tem filmu in kar je najbolj zanimivo — noben moški. Štiri slavne filmske zvezdice Norma Shearer, Rosalind Russel, Joan Grawford, Paulette Goddard podajajo razne tipe sodobnih žena iz takozvane ameriške boljše družbe, iz krogov milijonark, onih žena, ki žive v največjem razkošju. Film je zelo zanimiv tako za moške kakor tudi za ženske. Moške zanima videti in slišati, kaj počno ženske, kadar so same med seboj, kaj govore o svojih lastnih možeh, o možeh svojih prijateljic itd. Ženska publika pa bo strme in očarana sledila reviji bajnih toalet, bogatemu sijaju in razkošju, s katerim je film izdelan. Poleg tega bodo prav vsi radi pogledali izbrane ameriške lepotice, ki nastopajo v filmu v različnih manjših in večjih vlogah. »Žensko carstvo« je tedaj spored za najširše kroge, zlasti ker se film ne odlikuje samo po zunanjem blesku temveč tudi po svoji lepi, prisrčni vsebini (—)

u— **Pogreb Karla Valaška,** upokojenega uradnika »Putnika« je pokazal, kako je ljubljansko občinstvo imelo rado tega prikupnega mladega moža in kako sočustvuje z njegovo usodo. Ob 17. uri se je zbralo na Žalah mnogo pogrebcev, ki so delili iskreno sočutje s pokojnikovimi svojci. Iz kapelice sv. Petra so prenesli krsto pred molilnico, kjer so po duhovnikovih molitvah zapeli pevci »Save« pod vodstvom g. Venturinija žalostinko »Usliši nas«. Množica se je zvrstila v dolg sprevod do cerkve, kjer so pevci zapeli »Usliši nas«. Ob grobu so se pevci poslovili z »Vigredjo«, ki je vse ganila do solz.

u— **Drž. ženska obrtna šola v Ljubljani.** Prijave v tečaj za krojenje in šivanje se bodo sprejemale v ponedeljek 30. septembra in v torek 1. oktobra ob pol 11. ter popoldne ob 16. uri v sobi št. 20 (pritličje, levo Aškerčeva cesta 9). Začetek pouka bo v sredo dne 2. oktobra t. l. (—)

u— **V galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti** razstavlja slikar Ljubo Ravnikar svoja dela. Na ogled so akvareli, grafika in olja. Ljubo Ravnikar spada med one naše mlajše slikarje, ki jih ni v ustvarjanju zavedla nobena modna struja, temveč je svoj slikarski talent usmeril v solidno slikarsko delo, kakršno edino more voditi k nadaljnjemu razvoju. Prav iz tega ozira gre upoštevati vso resnost njegovega ustvarjanja, ki se očituje v slehernem njegovem delu. Razstava bo odprta še teden dni; vstop je brezplačen. Opozarjamo vse umetnost ljubeče občinstvo, da si razstavo ogleda.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljal od sobote od 8. zvečer do ponedeljka do 8. zjutraj mestni višji zdravnik dr. Marjan Ahčin, Korytkova 18, telefon št. 36-24.

u— **Draginja v čevljarski stroki.** Čevljarski mojstri iz Ljubljane so imeli te dni sestanek, na katerem so razpravljali o naraščajoči draginji, ki jih sili, da tudi sami povišajo cene svojih izdelkov. Usnje se je v zadnjem času tako podražilo, da bodo za templanje čevljev, ki je veljalo doslej po 50 do 60 din, računali poslej 80 do 100 din.

u— **Otvoritvena plesna vaja akademske Jadranske straže 5. oktobra ob 20. Kazina.**

u— **Lepe brusnice zopet dospele.** Fr Kham, Kongresni trg 8.

s— **Starokatoliška služba božja** bo v nedeljo 29. t. m. v Delavskem domu ob 10. Cerkveni govor bo: Odnos starokatolicizma do Marije, matere Kristusove.

u— **Starokatoliški župni urad** se je preselil iz dosedanje pisarne na Tyrševi cesti 36 v Kolodvorsko ulico štev. 3 nasproti Mestnega kopališča. Vsa pisemska pošta naj se pa naslavlja na poštni predal štev. 82 v Ljubljani.

u— **Izlet ljubiteljev cvetic** v nasade g. dr. Brodarja v Ormož bo že to nedeljo, 29. t. m. in ne 6. oktobra, kakor je bilo sporočeno. Odhod iz Ljubljane glavni kolodvor ob 5.30. Zbirališče ob 5.15 pred glavnim vhodom. Izkoristite ugodno priliko in se izleta v čim večjem številu udeležite, da vidite nasade cvetja, razstavljenega na jesenskem velesejmu. — Vrtnarski odsek SVD. podružnica Ljubljana.

Iz Prekmurja

pm— *Mlatilnica je odtrgala roko v zapestju* 21letnemu Andreju Tivadarju iz Odrancev. Zaposlen je bil na veleposestvu v Beltincih, kjer je po neprevidnosti vtaknil roko v stroj. Nesrečnega fanta so spravili v bolnišnico v Mursko Soboto.

pm— *Nov gasilni dom* bodo odprli in blagoslovili to nedeljo v obmejnih Gerlincih. Na slavnost bodo prihiteli gasilci iz rogaševske okolice.

pm— *Sestanek* med našimi in madžarskimi obmejnimi oblastmi je bil 18. t. m. v Gornjem Siniku onkraj meje. Na njem so pretresali razna obmejna sporna vprašanja v znamenju prisrčnih odnošajev, ki vladajo med obema državama. Prihodnji sestanek bo na naši strani.

Kinematografi

Sevnica. Zvočni kino predvaja danes in jutri milijonski francoski film »Izgubljeni raj«. (—)

Jesenice. Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. (v nedeljo tudi ob 3.) velefilm »Marija Ilona« s Paulo Wessely v glv. vlogi. Krasen film iz revolucijskega leta 1848. Med dodatki tudi vojni tednik in domač kulturni film. — Sledi »Pesem pustinje«.

Kranj. Kino Narodni dom prikazuje danes ob 9. in jutri v nedeljo ob 5., 7. in 9. prekrasno planinsko dramo v velefilmu »Usoda v planinah«. (—)

Ribnica. Sokolski zvočni kino predvaja danes ob 20.30 in jutri ob 15.15 ter 20.30 film, poln humorja in komičnih scen, »Kralj pustolovcev«. Za dodatek film zabavne vsebine.

Zvočni kino v Ptuju predvaja danes ob 20. in jutri ob pol 19. in pol 21. film »Miss Broadway« z ljubko Shirley Temple v glavni vlogi. (—)

Ugrabitelj se je ujel

Poročali smo, da so malega sina grofa de Tristana, ki so ga ugrabili v Hillsboroughu v Ameriki, našli živega in zdravega. Zdaj pa poročajo, da so ujeli tudi ugrabitelja. To je neki nemški priseljenec Jacob Mühlenbroich, ki je svoje dejanje že priznal. Aretirali so ga na dramatičen način. Mož se je na begu izgubil in je z ukradenim avtomobilom zašel v zagatno ulico. Dva lovca iz River Pinea, ki sta ga zasledovala, sta ga tu dohitela in v spopadu s kopitom svojih pušk tako obdelala, da je padel nezavesten.

coze za narod mislecev in vojščakov. In zares: morda ne daje nobena književnost v Evropi tako popolne sinteze duhovnih in vojaških idealov kakor francoska. Quintonove teorije niso plod abstraktnega učenjaštva, marveč slone na znanstvenem izkustvu. Quinton je že pred svetovno vojno zaslovel kot biolog s svojimi razpravami o podmorski favni. Med svetovno vojno se je udeležil šestindvajsetih bitk in je bil osemkrat ranjen. Potemtakem govori o vojni iz lastnih skušenj in ima vso pravico do besede. V tem pogledu je pač razloček med njegovo teorijo vojne in teorijami drugih, na primer Hegla, ki ne more prodreti temu vprašanju do živega, najsi je sicer še tako globoko.

Filozofi ugovarjajo vojni. Vzlic temu ostaja vojna dejstvo, ki pripada našemu življenju in ki mu moramo priznati potrebo. V velikih zgodovinskih dobah so bile vedno tudi velike morije. Človek si lahko domišlja, da ne mara vojne, toda priroda bo vsekdar ljubila boj in smrt. Vojna je naraven pojav. Vsi čutimo v tej ali oni obliki potrebo boja in ta potreba je zakoreninjena v vsem našem bitju. Velikim narodom ni ideal mirno življenje. Priroda ni ustvarila človeka zato, da bi bil srečen, marveč zato, da bi služil. Naše življenje vodijo trije instinkti: nagon samoohranitve, nagon ploditve in nagon služitve. Izmed teh treh je tretji najvažnejši: samo ta opravičuje in razlaga ostala dva.

Če bi človek ubogal samo prva dva nagona, tedaj bi se življenje nagibalo v uničenje kakor ladja brez krmila. Obstoj individuja in ploditev potomcev sta samo sredstvi; smoter je služba, ki jo mora posameznik opravljati za svojo vrsto. Prirodi je malo mar, če individij živi in se razmnožuje, zanjo je važno samo to, da posameznik opravlja koristno delo za svojo vrsto. Moški služi svoji vrsti tako, da se vojskuje in brani občestvo, v katerem živi; ženska pa služi vrsti kot mati. Junak in mati predstavljata dve različni obliki istih človekovih dolžnosti do vrste.

Samo junaštvo in materinstvo dajeta moškemu in ženski lepoto in življenjski smisel. Eden izmed škodljivih učinkov civilizacije je v pojavu, da se širi to, kar je nasprotno junaku in materi: strahopetec in prodajna ženska. Teh dvoje sodi med izdajalce življenja, ker ne služita vrsti, marveč telesu. Zaradi tega ni presenetljivo, če kakšen močno miroljuben narod na mah vzplamti v junaštvu. Prav tako lahko ženska, ki je bila dolgo sterilna, nenadno občuti materinska čustva. V tem primeru gre razvoj od telesa k službi vrste, od trenutka k večnosti. Telo hoče uživati, vrsta pa zahteva žrtve in službe, zahteva smrt. Otrok pozna samo telo, mladostnik že odkriva občestvo, mož in žena pa živita in umirata za vrsto. Vojna je tisto polje, kjer se v najodločnejši obliki razodeva služitveni nagon. Zato so najboljši vojaki tisti, ki so dozoreli možje; v starosti zopet prevladuje samoohranitveni nagon.

Vojna ni važna samo za posameznike, ki jih je njihov značaj določil za junake. Značilnejše so po Quintonu splošne, tako rekoč socialne posledice. Že Vigny je zapisal v »Servitude et grandeur militaire«, da ima vojna vzgojni učinek. V nji se človek vrača k samemu sebi, pokaže svojo pravo vrednost in občuti moč osnovnih zakonov svojega življenja. Tudi najbolj zapleteni se zjasne, ali pa celo izginejo. Ne obstoji več ne včeraj ne jutri, marveč samo danes. Družabne konvencije se umaknejo. Človek, ki je izložen smrti, postane naraven in odkrit. Ne kaže več ošabnosti, temveč skromnost; izginja zavist, ostane zgolj zatajevanje. V prijateljstvu lahko živita dva človeka drug za drugega; v vojni živi slehern samó za vrsto. Zato je vojna lahko šola altruizma. (Trditev, ki bi jo mogli pobiti z dokazi najzoprnejše sebičnosti prav v vojnem času, vendar je to le morala zaledja, ne pa fronte. — Op. prev.)

Morala zavisi vedno od poveljnika. Utrujenih čet sploh ni; obstoje samo čete brez pravega poveljnika ali z nesposobnim poveljstvom. Nobena vojska se ne upira slavi, čeprav si jo je treba priboriti s kakršnim koli sredstvom, toda vodja mora postopati tako, da je v vsem enak drugim. Dostojanstvo ne pomeni neenakosti in disciplina ne loči, marveč združuje. Dobremu vodji ni treba kaznovati podrejenih, ker si ume pridobiti njihovo zaupanje. Temelj prave discipline je prav medsebojno zaupanje.

V čem je metafizično opravičilo vojne? V naslednjem: Kdor se zna vojskovati, ume tudi umirati. Vojščak ni junak zaradi tega, ker ubija, marveč ker umira, ker pozna dolžnost umiranja in ker ume sprejeti smrt nase. Junak je predvsem zato, ker umira za druge, za »občestvo mož«, za domovino.

Quinton aplicira na človeka osnovno resnico, ki izhaja iz biologije. To se zdi pretirano strogo in njegovi sklepi so nemara enostranski. Kakršni koli pa so pridržki, ki z njimi sprejemamo Quintonov »spartanski« nauk, nič ne kaže, da bi se dal problem, kakor ga je on postavil, rešiti kako drugače kakor po skušnjah, ki so doživljene v vojni. Kako naj si drugače razlagamo dejstvo, da kljub vsem argumentom, ki nam jih stavita zdrava pamet in nravni čut, ni mogoče izločiti vojne iz življenja človeštva? — (Po L. Dobossyu, »Minerva«, Torino, 1940.) —o.

Iz Celja

e— **Mestno gledališče v Celju** je razpisalo abonma za sezono 1940/41. Narodno gledališče v Ljubljani bo uprizorilo za abonma 3 operne in 3 dramske, Narodno gledališče v Mariboru pa 4 dramske predstave. Prijave za abonma sprejema do 8. oktobra Slomškova knjigarna. Abonentom iz lanske sezone bodo njihovi sedeži rezervirani samo do 30. t. m. Državni nameščenci lahko plačajo abonma v 6 zaporednih mesečnih obrokih. Prvi obrok je treba plačati ob prijavi. Opozarjamo občinstvo, da se čimprej priglasi za abonma.

e— **Šahovski turnir.** Rezultati 8. kola spominskega turnirja dr. A. Schwaba, ki ga prireja šahovski klub Gaberje, so naslednji: Fajs : Verčkovnik 1:0. J. Schneider : Esih 1:0, F. Csörgö : E. Csörgö 1:0. Ahtik : Regner 0:1, Hajsinger : Habenšus 0:1, Golja : Pukmajster 1:0, Medved : Rajšek 1:0. Partiji F. Schneider : Mirnik in Domajnko : Slimšek sta bili prekinjeni. Stanje po 8. kolu: Fajs in Josip Schneider 8, F. Csörgö 7 (1), Golja 6, Verčkovnik in F. Schneider 4 in pol (1), Hajsinger 4, Domajnko 3 in pol (3), Habenšus 3 in pol (1), Mirnik 3 (2), E. Csörgö 3 (1), Regner 3, Medved 2, Slimšek 1 (4), Ahtik in Esih 1 (1), Rajšek 1, Pukmajster 0 točk.

e— **Upokojeno učiteljstvo iz Celja in okolice** se bo sestalo v četrtek 3. oktobra ob 16. v Nabavljalni zadrugi v Celju.

e— **Modernizacija Vodnikove ulice** naglo napreduje. Stavbno podjetje F. Nerad polaga sedaj betonsko podlago, nakar bo začelo tlakovati ulico z malimi granitnimi kockami in zalivati spoje z asfaltom ter urejevati oba hodnika za pešce.

e— **Gradnja poslopja ekspoziture OUZD.** Sedanje poslopje ekspoziture OUZD v Vodnikovi ulici bodo podrli in zgradili tam znatno daljše poslopje za ekspozituro, ki pa bo zaenkrat enonadstropno. V času gradnje bo pisarna ekspoziture poslovala v sosednem poslopju, ki je tudi last OUZD. Druga javna ponudbena licitacija za oddajo gradbenih in obrtniških del, razen instalacije, centralne kurjave in sanitarne opreme, bo v ponedeljek 30. t. m. ob 11. v prostorih OUZD v Ljubljani.

e— **Nevaren padec s stavbe.** Te dni je padel 40letni delavec Janez Jelenko z neke stavbe v Konjicah. Poškodoval si je hrbtenico in si nalomil levico v ramenu. Prepeljali so ga v bolnišnico.

e— **Nepošteni vajenci.** Policija je izsledila tri 16letne fante vajence, ki so kradli diname s koles in jih prodajali okrog. Eden izmed njih je tudi ukradel svojemu mojstru dele koles in jih prodal. Ukradene predmete so našli.

e— **Starčka je okradla.** Policija je aretirala neko 21letno Danico iz okolice Laškega zaradi vlačugarstva in ker je ukradla nekemu starčku v Celju iz njegovega stanovanja 200 din vredne zimske hlače.

e— **Zdravniško dežurno službo za člane OUZD** bo imel jutri zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti.

Iz Maribora

a— **Kljub draginji in današnjim razburljivim časom** se je število abonentov ljubljanskega gledališča znatno dvignilo. Tudi v Mariboru se čuti zanimanje za abonma, zlasti med srednjimi ter uradniškimi sloji. Želeti bi bilo, da bi se tudi premožnejše občinstvo ogrelo za gledališče, ki obeta letos zelo zanimivo sezono.

a— **Pogreb A. Tavčarja.** V četrtek popoldne je bil na pobreškem pokopališču pogreb znanega mariborskega industrijca g. Antona Tavčarja. Iz kapelice mestnega pokopališča se je razvil lep sprevod, v katerem so bili številni predstavniki mariborskega poslovnega in gospodarskega življenja. V poslednje slovo so mu pevci pod vodstvom zborovodje g. Albina Horvata zapeli pretresljivi žalostinki. Zaslužnemu možu časten spomin!

a— **Sokoli in Sokolice! Vsi k razvitju** naraščajskega prapora in telovadnemu nastopu Sokolskega društva Selnica ob Dravi v nedeljo 29. septembra t. l. člani in članice, ki imajo kroje — v krojih! Odhod kolesarjev izpred Narodnega doma ob 13. Za ostale Sokole vozi mestni avtobus ob 13. in se vrača ob 19.15. Zdravo!

a— **Vremenska hišica bo preurejena in izpopolnjena.** Upoštevajoč številne pritožbe mariborskih vremenoslovcev zaradi nedostatkov pri vremenski hišici na Slomškovem trgu se je zavzel za zadevo mestni turistični odbor, ki je poskrbel, da bo hišica primerno preurejena ter izpopolnjena z najnovejšimi vremenoslovnimi napravami.

OTVORITEV restavracije »ZAMOREC« v soboto, dne 28. t. m. pod strokovnim vodstvom. — K otvoritvi vljudno vabita
Brodnik Franc & Kosi Mina.

a— **Prekinjeno filmanje Pohorja.** Poročali smo že, o filmanju Maribora in Pohorja. Snemanje je poverjeno našemu znanemu strokovnjaku g. Metodu Badjuri, ki je doslej že filmal razne mariborske zanimivosti in vzhodni del Pohorja do Šumika. G. M. Badjura je zdaj snemanje za nekaj dni prekinil, ker bo skušal zajeti razne značilne slike z detajli iz življenja pohorskih drvarjev in oglarjev, žagarjev, splavarjev, lovcev itd. Snemanje bo trajalo s presledki še kakšne tri tedne, nakar bo naš prvi film Maribora in Pohorja v celoti izdelan. Napravljenih bo več kopij, eno si bo nabavila Tujskoprometna zveza v Mariboru, ki bo izvajala film v službi smotrne tujskoprometne propagande.

a— **Petletni fantek povzročil usoden požar.** V Sobotincih pri Sv. Marku je zajel ogenj domačijo posestnice Marjete Lahove in jo popolnoma uničil. Le z največjo težavo so v zadnjem hipu rešili nekaj pohištva in živine. Ogenj se je razširil na domačijo sosede Marije Vršičeve, ki ji je zgorela vsa zaloga krme in poljskega orodja. Skupna škoda je okoli 60.000 dinarjev. Pri preiskavi so ugotovili, da je zanetil ogenj petletni sinko Lahove, ki je med igranjem vrgel gorečo vžigalico v kup sena.

a— **Bibelforšerji.** Kakor znano je gibanje tako zvanih »bibelforšerjev«, t. j. raziskovalcev Sv. pisma, v Mariboru in okolici zelo razširjeno. Združeni so v svoji posebni organizaciji »Svetilnik«. Oblastva se za to gibanje zelo zanimajo. Zdaj so odkrili novo celico »bibelforšerjev« pri Sv. Jožefu nad Slov. Bistrico. Pri neki hišni preiskavi so našli zalogo raznega čtiva, med drugim tudi knjige Sv. pisma britanske svetopisemske družbe, ki so bile zaplenjene. Pripadniki omenjene skupine raziskovalcev Sv. pisma so bili zaslišani in ovadeni.

a— **Nova carinarnica ob meji.** V Libeličah pri Dravogradu bodo zgradili novo carinarnico. Gradbena dela so bila poverjena ljubljanski stavbni tvrdki Mudrovčič.

a— **Zdravniško dežurno službo** za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojcem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika jutri in v nedeljo dr. Ivan Turin, Linhartova ul. 12.

a— **Studenci dobijo kino.** Zdaj so tudi Studenčani sledili pobudi Pobrežanov, ki so si uredili svoj kino. Studenški občinski odbor je dovolil tvrdki M. Paradiš, da uredi v Grmekovi dvorani kino.

a— **Neznančevo kolo v grmovju.** Premikač Karol Kovač s Tezna je našel v grmovju v bližini Wögererjeve tvornice kolo, ki ga lastnik lahko dobi na policiji.

a— **Ranjenec v bližini Rapidovega igrišča.** Delavca Rudolfa Šketa je obiskal njegov svak. V teku razgovora se je svak tako razburil, da je segel po kuhinjskem nožu in prizadejal z njim Šketu 10 cm dolgo rano za ušesom. Šket je v strahu pobegnil pred svakom in je nazadnje ves upehan in krvav omahnil v bližini Rapidovega igrišča, kjer so ga našli mimoidoči ter mu nudili prvo pomoč. Napadalca iščejo oblastva.

a— **Francoski krožek v Mariboru** bo otvoril 1. oktobra francoski otroški vrtec in vse svoje tečaje za mladino osnovnih, meščanskih in srednjih šol ter za odrasle. Kraj, dan in ure posameznih tečajev so razvidni na lepaku v Gregorčičevi ulici 4. Vpisovanje bo v kurzih samih v teku prvega tedna v oktobru.

a— **Mrtvec na železniški progi.** Na železniški progi pri postaji Pavlovci so našli strašno razmesarjeno truplo 31letnega poljskega delavca Avgusta Laha iz Huma. Povozil ga je potniški vlak med vožnjo iz Pavlovcev proti Ormožu. Verjetno je šel Lah sam pod vlak. Zapušča dva nepreskrbljena otroka.

a— **Šahovska senzacija** je bil predsnočnji poraz lanskega mariborskega šahovskega prvaka g. Fr. Gerželja, ki je v 4 kolu šahovskega tekmovanja šahovske sekcije SK Železničarja izgubil partijo v borbi proti Dasku. Nadalje sta zmagala Ketiš proti Marvinu, Maroti pa proti Babiču. Ostale partije so bile prekinjene. Stanje po 4. kolu je sledeče: Kukovec in Regoršek 3 (1), Dasko 3, prof. Stupan 2 (1), Gerželj in Maroti 2, Babič in Breš 1 in pol (1), Ketiš 1 in pol, Marvin 1, Bien pol (1), Čertalič 0 (1).

a— **Davčni odbor za mesto Maribor,** ki bo sklepal o davčnih osnovah za odmero pridobnine v letu 1940, bo zasedal od 16. oktobra do 21. oktobra. Po davčni upravi ugotovljene davčne osnove so razvidne iz spiska, ki je razgrnjen pri mestnem poglavarstvu, ki si ga davčni zavezanci lahko ogledajo od 1. do 15. oktobra t. l. ob uradnih urah. Iz razgrnjenega seznama je točno razvidno, kateri dan in ob kateri uri se bodo obravnavali predlogi za vsakega posameznega davčnega zavezanca.

Gospodarstvo

Poslovanje Prizada

Že včeraj smo objavili nekaj podatkov o lanskem poslovanju Prizada, iz katerih sledi, da je imel Prizad v preteklem letu pri poslovanju s pšenico 66.7 milijona din izgube. Nadalje je imel manjšo izgubo pri poslovanju s koruzo in s fižolom ter deloma pri poslovanju z oljaricami, pri poslovanju s sadjem, zlasti s češpljami, pa je zaslužil 65 milijonov din.

Sedaj imamo na razpolago letno poročilo Prizada, ki pa nam v mnogih važnih vprašanjih ne daje zadosti pojasnil. Iz poročila je razvidno, da je Prizad od lani kupljene pšenice v skupni količini 35.715 vagonov, prodal v naši državi 10.239 vagonov, v Nemčijo je izvozil 16.511 vagonov, v Italijo 5019 vagonov in v Španijo 2985 vagonov. Glede na kritiko izvozne politike glede pšenice se v obrambo Prizadove politike pogosto navaja, da je moral Prizad izvažati pšenico, ker je bil po pogodbah vezan. V tem pogledu je značilen zlasti izvoz v Španijo, ki je znašal skoro 3000 vagonov in kjer gotovo niso Španijo, in to v času, ko je bilo doma že bi Prizad teh 3000 vagonov prodal na domačem trgu, namesto da jih je izvozil v Španijo, in to v času, koje bilo doma že hudo pomanjkanje ponudbe in je cena rapidno naraščala, bi bila situacija glede naše domače oskrbe s pšenico brez dvoma boljša.

Od doma prodane količine odpade menda vsa na prodajo vojski, ki je odkupila pšenico po Prizadovi nabavni ceni, zaradi vskladiščenja pa je imel pri tem Prizad 9 milijonov din izgube. Poročilo izrecno navaja, da so posli s pšenico zaključeni z izgubo 66.7 milijona din. Pri tem pa očitno ni upoštevana preferenca, ki jo je Prizad dobil pri izvozu pšenice. V tej zvezi navaja poročilo samo to, da so bili izvozni posli z Nemčijo glede pšenice zaključeni brez dobička, pa tudi brez izgube. Izguba, ki je izkazana pri poslu s pšenico, je torej deloma nastala zaradi tega, ker se dohodki od preference posebej zaračunajo in na koncu leta dodelijo raznim fondom, kar po našem mnenju ni pravilno. Za dotacijo raznih fondov bi se smel uporabljati le presežek preference po kritju vseh izdatkov v zvezi z dotičnim poslom.

Dohodki od preference

Kakšni so dohodki od preference pri izvozu posameznih predmetov, o tem poročilo ne navaja podrobnosti, temveč le pove, da je družba lani od izvoza v države, s katerimi imamo preferenčne kontingente, **prejela v celoti znesek 78.7 milijona din.** Ne navaja pa, koliko odpade tega na preferenco za pšenico in koliko na druge predmete. Od skupnih preferenčnih dohodkov v znesku 78.7 milijona din je družba uporabila za intervencijske svrhe 6.8 milijona din, ostalih 71.9 milijona din pa je porabila za dotacije fondov, in sicer za 12 milijonov din za dotacijo fonda za agrarno produkcijo, 16.4 milijona din za dotacijo fonda za kontrolo in pospeševanje sadnega izvoza, 35 milijonov din za izvedbo programa za pomoč sadjarstvu, 5 milijonov din za izvedbo programa nabave in razdelitve plugov, 2.5 milijona din za dopolnilno pokojninski fond uslužbencev in 1.1 milijona din za delni odpis inventarja vinskega oddelka. Iz dobička, ki ga je imel Prizad pri poslovanju z opijem in je znašal 20.5 milijona din, je bil znesek 19.3 milijona din uporabljen za povečanje rezerve za eventualno izgubo pri opiju. Oljarsko semenski fond pa se je na podlagi pobranih prispevkov in od dohodkov obresti povečal za 5 milijonov.

Stanje fondov

Glavni obratni kapital Prizada so danes fondi, ki so neprimerno večji nego glavnica, ki znaša 50 milijonov din. Ti fondi so v letu 1939/40 narasli v manjši meri nego v prejšnjem letu. Po bilanci za leto 1936/37 so znašali fondi 101.4 milijona din, naslednje leto so narasli na 212.3 milijona din, v najnovejši bilanci pa na **227.9 milijona din.** Rezerve za določene namene pa so narasle v najnovejši bilanci od 17.6 na 44.1 milijona din. **Tako znašajo skupaj vsa sredstva fondov in rezerv 272 milijonov din.**

Med fondi je največji fond za intervencijo, ki je v prejšnji bilanci narasel od 67.9 na 138.4 milijona din, v novi bilanci pa je ostal na nespremenjeni višini 138.4 milijona din. Nadalje znaša fond trgovinskega ministrstva 15 milijonov, fond za pospeševanje agrarne proizvodnje 14.6 milijona din, fond za kontrolo in pospeševanje izvoza 24.2 milijona, fond za amortizacijo družbene palače in opreme 6.9 milijona din, fond za zmanjšanje vrednosti vrednostnih papirjev 10 milijonov in oljarsko-semenski fond 18.7 milijonov din.

Od rezerv pa znaša rezerva za eventualno izgubo pri opiju 28.8 milijona din, za dopolnilno pokojninsko zavarovanje uslužbencev 2.5 milijona din, za odpis sumljivih terjatev 7.7 milijona din in za nabavo plugov 5 milijonov din.

V teku lanskega leta je Prizad dobil z žirom Privilegirane agrarne banke in državno garancijo kredit pri Narodni banki v višini 435 milijonov din. Najvišji znesek izkoriščenega kredita je znašal 220 milijonov din, ves ta kredit pa je bil do marca t. l. zopet vrnjen.

Bilanca za 30. junij t. l. izkazuje pred pričetkom nove izvozne kampanje **znatno likvidnost.** Prizad je imel pri bankah 121 milijonov din, v blagajniških zapisih 133 milijonov din, v blagu 52 milijonov, v blagajni 7 milijonov, v klirinških terjatvah 4 milijone in v vrednostnih papirjih 16.6 milijona din. Lani v oktobru je bila dograjena **nova palača družbe,** ki je z vsemi instalacijami in pohištvom zahtevala izdatek preko **17 milijonov din.**

Račun izgube in dobička je skrajno pomanjkljiv. Na strani dobička je omenjena ena samo postavka, in sicer »zaslužek pri blagu in ostalih dohodki 91.2 milijona din«. Na strani izgube pa je poleg plač, ki so narasle na 3.8 milijona din (prejšnje leto 2.6) administrativnih stroškov v višini 4.4 milijona din (2.3), režijskih stroškov v višini 2.2 milijona din (1.5) in odpisa pri opremi v višini 0.3 milijona din, vstavljena izguba na blagu skupaj z ostalimi izdatki v višini 80.5 milijona din.

Rekordna produkcija premoga

Že prejšnji mesec smo omenili, da je v zvezi z vprašanjem preskrbe industrije in privatnikov s premogom zelo pomirljiva statistika naše rudarske produkcije, ki je že v juliju, to je sredi poletja, zabeležila rekordno produkcijo premoga. Kakor je znano, je produkcija vedno najnižja v poletnih mescih, največja pa v zimskih. Letos pa se je produkcija ravno poleti izredno dvignila, saj je v juliju prekoračila 600.000 ton in je bila večja nego v zadnjih zimskih mescih.

Tudi najnovejša statistika rudarske produkcije za mesec avgust nam nudi enako sliko. V tem mescu so v vseh premogovnikih v naši državi nakopali **616.795 ton premoga,** medtem ko je znašala lani v istem mescu produkcija le 515.949 ton, predlanskim pa 499.994 ton. Nasproti lanskemu letu je **torej produkcija naših premogovnikov v avgustu narasla za preko 100.000 ton ali za skoro 20%.** V primeri z avgustom 1936, ko je znašala vsa produkcija premogovnikov v Jugoslaviji komaj 327.662 ton, znaša samo v tem mescu povečanje 289.000 ton ali 88%.

Za prvih 8 mescev letošnjega leta dobimo naslednjo sliko naše produkcije premoga v primeri z istim razdobjem prejšnjih 4 let:

jan.-avg. 1936	2,675.116 ton
jan.-avg. 1937	3,162.561 «
jan.-avg. 1938	3,639.391 «
jan.-avg. 1939	3,855.017 «
jan.-avg. 1940	4,740.816 «

V prvih 8 mescih t. l. je bila naša produkcija premoga za 885.800 ton ali za 23% večja nego v istem razdobju lanskega leta; v primeri z letom 1936. pa je bila večja za preko 2 milijona ton ali za 77%.

Ostala rudarska produkcija

Tudi ostala naša rudarska produkcija kaže v avgustu povečanje v primeri s prejšnjim mescem, kar je očitno v zvezi z ukrepi, ki jih je izdala vlada zaradi rednega obratovanja rudarskih podjetij, ki produkcije ne smejo brez potrebe omejevati. Produkcija **bakrene rude,** ki je znašala v juliju 73.600 ton, se je v avgustu dvignila na 87.750 ton (lani 82.900), produkcija **svinčeno-cinkove rude** pa je narasla od 60.700 ton v juliju na 65.660 ton v avgustu (lani le 11.428 zaradi stavke v Trepči). Produkcija **pirita** se je dvignila od 10.840 ton v juliju na 13.320 ton v avgustu (lani 4000), produkcija **kromove rude** je znašala 7240 ton (lani 4800), produkcija **manganove rude** 1340 ton (lani 180) in produkcija **antimonove rude** 2130 ton (lani 1540).

Nadalje je omeniti produkcijo **železne rude,** ki je nekoliko nazadovala. V juliju je znašala 77.730 ton, v avgustu pa le 57.050 ton (lani 67.500 ton). To nazadovanje pa je očitno v zvezi z manjšim izvozom. Produkcija **boksita,** ki se je že v juliju dvignila na 33.200 ton, je v avgustu narasla na 35.050 ton (lani 31.640), produkcija **surovega magnezita** pa je znašala 4200 ton (lani 2560).

Znatno je narasla produkcija **zemeljskega plina,** ki je v avgustu dosegla 321.300 kub. metrov (lani 234.400), produkcija **nafte** pa je znašala 99 ton (lani 95).

Naša topilniška produkcija

Produkcija **surovega železa je nadalje znatna in je dosegla v avgustu 8239 ton** (lani 5797). Tudi produkcija **surovega bakra** se je dvignila na 3126 ton (2870), produkcija **svinca** na 2553 ton (996), produkcija **cinka** na 399 ton (396), produkcija **antimona** na 181 ton (154) in produkcija **srebra** na 232 kg (24). Zlata smo pridobili 79 kg (28). Vrhu tega navaja statistika prvikrat tudi produkcijo živega srebra v količini 83 ton.

Vprašanje notranjega posojila

Kakor je znano, se je vlada načelno odločila, da razpiše notranje posojilo. V tej zvezi poroča »Jugoslovenski kurir«, da bo uredba o štirimilijardnem posojilu za javna dela in obrambo spremenjena. Predvsem bo celotni znesek posojila povečan in bo posojilo namenjeno izključno izvajanju javnih del. Vlada namerava izdati posojilo v sodelovanju z našimi denarnimi zavodi, s katerimi je že stopila v stike. Predvideno je, da se bo posojilo emitiralo preko sindikata domačih bank.

Istočasno pripravljajo na merodajnih mestih tudi načrt za končno sanacijo naših denarnih zavodov, kar bo po izvršenem podržavljenju Narodne banke lažje izvedljivo. To vprašanje naj se reši čim bolj realno. Za izvedbo načrta bo vlada še zaslišala gospodarske kroge. Popolno saniranje naših denarnih zavodov ima namen preprečiti nadaljnje tesavriranje denarja in vzpostaviti popolno zaupanje v denarne zavode. Ni izključeno, da bo država nudila določeno garancijo vlagateljem za njihove vloge. Ker ima sedaj država popoln vpliv na poslovanje Narodne banke, bo naša novčanična banka v bodoče v mnogo večji meri likvidnostna zaslomba denarnih zavodov.

Uredba o zajednici proizvajalcev oljaric

Na podlagi uredbe o oljčnicah in jedilnem olju je minister za trgovino in industrijo v sporazumu s kmetijskim ministrom predpisal *uredbo o zajednici predelovalcev oljaric. Zajednica se ustanavlja z namenom, da izvrši določbe uredbe o oljaricah in jedilnem olju, kakor tudi o racioniranju proizvodnje olja ter pospeševanja oljarskega gospodarstva na splošno.* Po tej uredbi je zajednica predelovalcev oljaric pravna oseba, ki ne deluje da bi si pridobila zaslužek in dobiček in nima drugih dohodkov, kakor dotacijo iz oljarsko-semenskega fonda pri Prizadu. V zajednici so vsi pooblaščeni industrijski in obrtniški predelovalci oljaric. V sestav zajednice pridejo predstavniki trgovinskega in kmetijskega ministrstva ter direkcije za prehrano in Prizada. *Članstvo v zajednici je obvezno za vse predelovalce oljaric.*

Naloge zajednice so naslednje: 1) da po nalogu in na račun Prizada odkupi oljarice od pridelovalcev; 2) da predlaga Prizadu razdeljevanje oljaric predelovalcem, odkupne cene za oljarice, načrt za razdelitev olja v državi in da določa uzanse za promet z oljaricami, da vodi pregled o predelovanju in porabi olja v ostali industriji, da proučuje vse činilce gospodarstva z oljem, skrbi tudi za njegovo pospeševanje, da podaja mnenje ministrstvom in ostalim ustanovam in oblastem glede gospodarstva z oljem, da organizira skupno prodajo olja v okviru načrta za razdelitev olja v državi in da v zvezi s temi nalogami vodi statistično službo in izvede organizacijo poslovanja in koordinacijo dela med zajednico in svojimi člani. Za izvršitev teh nalog bo zajednica sodelovala z zajednico pridelovalcev oljaric in z ustrezajočimi zajednicami na ozemlju banovine Hrvatske, kjer bo ustanovljen koordinacijski organ zajednice. Ustroj zajednice je določen po načelu prisilnih združenj po obrtnem zakonu. Ustanovna skupščina zajednice bo danes v Prizadu. Zajednica bo prihodnji teden prevzela v izvedbo svojih nalog.

Gospodarske vesti

= **Urad za zunanjo trgovino pri banski oblasti v Zagrebu.** Ban banovine Hrvatske je izdal uredbo o ustanovitvi urada za zunanjo trgovino banovine Hrvatske, ki bo priključen oddelku za obrt in industrijo banske oblasti. Podrobnejše določbe o njegovem poslovanju in njegovih nameščencih bodo izdane s posebnimi naredbami. Z ustanovitvijo tega zavoda se ukine zunanje-trgovinski odsek trgovinskega oddelka banske uprave.

= **Hrvatska sveopća kreditna banka bo otvorila podružnico v Beogradu.** Iz Zagreba poročajo, da je upravni odbor Hrvatske sveopće kreditne banke sklenil, da se bo prihodnji mesec otvorila podružnica te banke v Beogradu.

= **Nov denarni zavod Nemcev v Jugoslaviji.** V Novem Sadu so ustanovili nemški kreditni zavod kot zadružno, bančno in kreditno podjetje Nemcev v Jugoslaviji. Njegova osnovna glavnica je 16 milijonov din. Posloval bo na vsem področju države. V upravnem odboru so ugledni Nemci, zastopniki vseh gospodarskih področij.

Borze

27. septembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki še vedno 14.70 — 14.90. Za grške bone je bilo v Zagrebu povpraševanje po 60, v Beogradu pa je bil promet po 60. Bolgarski klirinški čeki so se v Beogradu nudili po 92. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda pri stalni tendenci notirala 437 — 439 (v Beogradu je bil promet po 437.25 — 438). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 178.27 — 181.47, New York 4425 — 4485, Curih 1012.96 — 1022.96. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 220.46 — 223.66, New York 5480 — 5520, Curih 1251.75 — 1266.75.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.8750, London 17.15, New York 437, Milan 22.10, Madrid 40, Berlin 175.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 437 — 439, 4% agrarne 51 den., 4% severne agrarne 51.50 den., 6% begluške 77.50 bl., 6% dalm. agrarne 70.50 bl., 6% šumske 70 bl., 7% stabiliz. 92 den., 7% invest. 97 den., 7% Seligman 100 den., 7% Blair 95 den., 8% Blair 99 — 100; delnice: PAB 192 den., Trboveljska 300 den., Gutmann 45 — 51, Šećerana Osijek 600 den., Osječka ljevaonica 205 den., Isis 35 den., Oceania 550 den., Jadranska 400 den.

Beograd. Vojna škoda 437 — 438 (437.25 — 438), 4% agrarne 53 den., 4% severne agrarne 53 den., 6% begluške 76.50 — 77 (76.50), 6% dalm. agrarne 68.75 — 69.25 (69), 6% šumske 69 den., 7% invest. 99.50 den (99.50 — 100), 7% Seligman 102 den, 7% Blair 94 — 95, 8% Blair 99—100; PAB 199 den.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Novosadska blagovna borza** (26. t. m.) Tendenca nespremenjena. **Pšenica:** za pšenico veljajo odkupne cene po uredbi. **Oves:** baški, sremski 300 — 302.50. **Rž:** baška 342.50 — 345; ban. 340 — 342.50. **Ječmen:** baški in sremski 340 — 345; pomladni 360 — 400. **Koruza:** baška 340 — 342.50. **Moka:** franko mlin v dunavski banovini brez skupnega davka in vreč: »0g« in »0gg« 723; krušna moka 358. **Otrobi:** franko mlin brez skupnega davka in vreč: 180. **Fižol:** baški in sremski beli brez vreč 417.50 — 422.50.

Letalski napad v Mariboru

Maribor, 27. septembra

Maribor je bil danes zanimivo torišče letalskega napada. Ob 10. dopoldne je glavna mestna sirena naznanila Mariborčanom, da se bližajo tuja letala. Mahoma je zastal ves promet. Ljudje so se zatekli z ulic v bližnja zaklonišča in veže. Po ulicah ni bilo videti žive duše. Le nekateri nedisciplinirani vozniki so nadaljevali svojo pot, dokler jih niso posvarili policijski organi. Tudi trgovine in obratovalnice so bile v nekaj trenutkih zaprte. Po ulicah so švigali reševalni avtomobili s skupinami reševalcev, samarijanov in samarijank. Glavna stanica reševalne službe je bila pri OUZD, pet stanic pa je bilo po posameznih mestnih okrajih. Tudi gasilstvo je točno izpolnilo svojo nalogo z razporeditvijo posameznih edinic in avtomobilov po mestnih okrajih. Pritegnjeni so bili tudi delavci posameznih mestnih podjetij, ki so sodelovali pri tehničnih obrambnih ukrepih.

Opazovalci so sproti ugotavljali učinke markiranih plinskih, zažigalnih in eksplozivnih bomb, nakar so sledili po navodilih obrambnih organov potrebni protiukrepi. Z markiranjem posameznih bomb so bile poverjene vojaške skupine, opremljene s plinskimi maskami.

Ob 10.40 so letala izginila z obzorja, ob 10.45 je glavna mestna sirena oznanila Mariborčanom, da je nevarnost minila in da je konec letalskega alarma. Brž so oživele ulice, avtomobili so zdrčali po ulicah, kolesarji so se vzpeli na svoja kolesa, iz zakloniš̌č in vež so se vsipale množice Mariborčanov, ki so danes doživeli časovno najdaljši letalski alarm. Treba bo odstraniti še nekatere manjše nedostatke, ki so se pokazali pri današnji vaji, pa bomo lahko rekli, da so Mariborčani dobro pripravljeni.

Iz Šoštanja

š— **Vaje šaleškega gasilskega okrožja.** V nedeljo popoldne se je vršila v veleniskem rudniku delna župna vaja, pri kateri je sodelovalo vseh 10 čet šaleškega gasilskega okrožja. Ob 2. je padla v Separaciji »užigalna bomba« in zanetila »požar«. Na klic rudniške sirene je najprej stopila v akcijo domača rudniška četa. Ker pa se je »požar« vedno boli širil, so bile z veliko sireno pozvane na pomoč bližnje in daljne čete, ki so prihitele na rudnik v rekordnem času. S svojimi motornimi brizgalnami so zasedle oba ribnika in okoliške potoke, ki so od rudniških precej oddaljeni, in oddajale vodo na »goreče objekte«. Skupno je nastopilo 300 gasilcev in samaritanov. Vodstvo in organizacija vaje sta v polni meri izvršila svojo nalogo in so lahko sodelujoče čete prikazale občinstvu vso tehnično izvežbanost šaleškega gasilstva. Po vaji je bil pred župnim starešinstvom zbor čet. Ob tej priliki so prejeli srebrne križce naslednji odlikovanci za gasilske zasluge: Miha Košan iz Št. Janža, Baltezar Deberšek, iz Gaberk, Anton Toter in Anton Kajba iz Šoštanja, Anton Parovec iz Družmirja in Ivan Petek iz Št. Janža.

Iz Ptuja

j— **Po dolgem času smo v Ptuju spet dobili župana in sicer g. dr. Remca ki je pred par mesci na to mesto podal ostavko. V četrtek se je vršila pod njegovim predsedstvom občinska seja z obširnim dnevnim redom.**

j— **Pekovski pomočniki in mojstri so se** sporazumeli. Pomočnikom bodo povišane **plače za okrog 30%.**

R A D I O

Sobota, 28. septembra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Plošče. — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura. — Pravljice pripoveduje ga. M. Ukmar-Boltarjeva. — 17.30: Drobiž za drobiž (Plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Zabavne oddaje naše postaje v prihodnjem letu (prof. N. Kuret). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura. — 19.40: Objave. — 20: Zunanjepolitični pregled (dr. A. Kuhar). — 20.30: Pisan večer z raznimi sodelavci. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Beograd 19.40: Zvočne slike. — 20.50: Veliki orkester. — 22: Lahka in plesna muzika. — 23.15: Plošče. — **Zagreb** 17.15: Koncert orkestra. — 20: Zborovsko petje. — 21: Lahka glasba. — 22.10: Vesela muzika. — **Praga** 19.25: Češke melodije. — 20.15: Zvočna igra. — 21: Orkestralni koncert. — 22.30: Pester spored. — **Berlin** 19.15: Mali orkester in solisti. — 21: Drobne melodije. — 21.30: Lahka glasba. — 23.10: Nočni koncert. — **Rim** 19.30: Orkester in solisti. — 21: Violinski koncert. — 21.50: Veliki orkester. — 23.15: Plesna muzika.

Pogled na La Valette na Malti

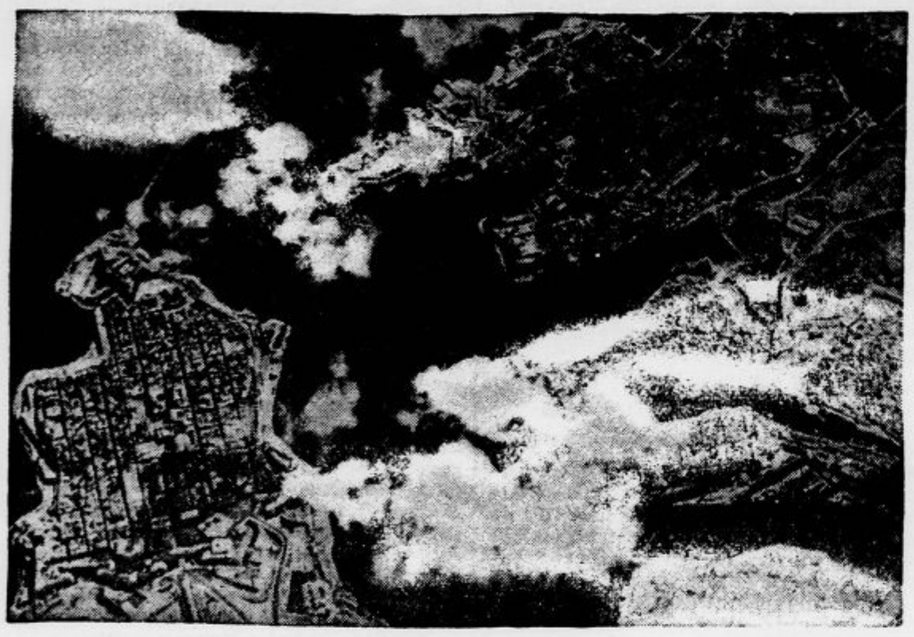

med napadom italijanskih letal. Zgoraj na levi vhod v luko, ki je zastražena z močnimi utrdbami in nad katero se mešajo oblaki dima iz obrambnega topništva in eksplodirajočih bomb

Dalije

Cvetlice cesarja Montecume

V bohotnem barvnem žaru dalij, ki so nam postale v vrtovih tako priljubljene kakor vrtnice poleti, je prikrit spomin na njih prvotno, žarečo indijansko domovino. Prinesle so nam nekaj sijaja te domovine Mehike, kakršna je bila ob času cesarja Montecume, ki mu je bilo simbol sonce. Božanstvo tega vladarja, ki je ljubil barve, je obdarilo dalijo s pravljičnim žarom in s sposobnostjo neprestane, žareče spremenljivosti. Gojitelju cvetlic je dalija pokorna kakor duh, ki izvršuje vsa povelja svojega mojstra. Če si zamisli redko rdečino, kakršna odlikuje čudovite živalske tvorbe na dnu morja, ga dalija uboga in postane rdeča kakor te živali. Če pomisli na oranžno barvo, ki se v njej odraža soj zahajajočega sonca, zažari dalija v tej nebesni barvi umirajočega dne. Izmisli si črn purpur in že mu ga pokorna cvetlica uresniči. Zagledal se je morda v zlato zvezdo in njegova cvetlica mu v tem zlatu zaživi na vrtu.

Dalija, ki sovraži senco, se razsipava v tisočih cvetnih obrazov, v neštetih barvnih zvezdah in svetlobah. Mnoge vrste spominjajo na dragulje, leskečejo se kakor ametisti, rubini, topazi, jantar in njih cvetni žarki so urezani ostro in jasno. Druge te spominjajo spet na vrtnice, škrlatne so, srebrno rožnate, karminasto rdeče ter bohotne v svoji cvetni obliki. In so spet takšne, ki jim cvetni listi posnemajo svileni sijaj ali bakrene odtenke, srebrno belino ali brončeno zlato. Z vsemi mogočimi barvami in lesketi, ponosne in pompozne pričakujejo jeseni, ki stopa še z vročo svetlobo, prečiščenim zrakom, nežnim dihom in sladkimi mislimi na vrtove. Prekrasna cvetlica podaljšuje vrtno leto, slovo od toplega letnega časa nam spreminja v praznik barv, do zadnjih dni nas ogreva s svojim plemenitim ognjem. Kjer cveto dalije na vrtu, človeka ne more zagrabiti turobnost, ki zveni v jesenskem ozračju.

Vseučilišče v Cambridgeu

Ustanova, ki se trdno drži srednjeveških izročil

Čitali smo, da so nemška letala, da se maščujejo za napad angleških letal na vseučiliško mesto Heidelberg, napadla Cambridge. Z Oxfordom si vseučilišče v tem kraju deli prvenstvo med angleškimi vseučilišči. Po starih zapiskih je bila v Cambridgeu že pod vlado kralja Sigeberta okrog leta 636. visoka šola, iz katere se je razvilo sedanje vseučilišče. Ali je to res, bo treba še ugotoviti, vsekako pa je ta nekdanja meniška šola prešla v 14. stol. v roke visokega plemstva in je s svojimi fevdalnimi privilegiji prebivalstvo vsega okoliša tako navijala z dajatvami, da so se l. 1381. cambridgeski meščani in okoličani ni dvignili proti njej, jo zažgali in napodili študente s profesorji vred. Tudi v poznejših časih je dalo vseučilišče ponovno priliko za podobne nemire.

Danes so njeni študenti, »svetlomodri«, kakor jih imenujejo po barvah, ki jih nosijo na vsakoletnih veslaških regatah, sami sinovi plemstva in bogataševi. Za navadnega smrtnika si ni mogoče misliti, da bi ga sprejeli v enega izmed 17 kolegijev, iz katerih vseučilišče sestoji. Sinove višje družbe prijavljajo že kar ob rojstvu za poznejše študiranje na njem.

To študiranje je istovetno z dragim življenjem. Ves Cambridge, njegovi krojači, čevljarji in drugi rokodelci živijo dobesedno samo od študentov. Za šolnino, pristojbine, predpisano obleko za najrazličnejše prilike, sport in druge stvari je treba računati z mesečnim izdatkom najmanj 50 funtov šterlingov. Študenti živijo večji del v vseučilišču samem, ki razpolaga s tridesetimi zgradbami, in jih nadzorujejo na uprav srednjeveški način. Pedeli, ki imajo nataknjene lasulje, visoke lijaste klobuke in so opremljeni z dolgimi palicami, morajo skrbeti za to, da ni po 9. zvečer noben študent več na cesti. Če kakšnega najde, ga mora s svojo palico odgnati domov kakor pastir ovco.

Cambridgeski študenti se morajo ravnati po obsežnih ceremonijskih predpisih, ki izvirajo povečini še iz 14., 15. in 16. stoletja. Tako je kajenje cigaret v prostorih vseučilišča prepovedano, toda mladi možje lahko kadijo pipo, ker je to navado uvedel na Angleško sir John Hawkins l. 1565. in jo je sir Walter Raleigh l. 1586. prinesel tudi v Cambridge kot privilej angleških plemenitaških sinov. Leta 1604. so vsem navadnim ljudem na Angleškem kajenje prepovedali, samo plemenitaši in s tem seveda tudi študenti v Cambridgeu in Oxfordu so bili lahko ohranili to navado. Takšnih privilegijev je še mnogo. Tako smejo cambridgeski študenti vsak čas, kadar jim študiranje ne godi, v kakršnem koli mestu zaplesati divji indijanski ples ter obmetavati hiše in trgovine z gnilimi jajci in gnilim sadjem, ne da bi smela policija nastopiti proti temu.

Ne boje se, če jim voda sega do grla

V Holandski Indiji prakticirajo domačini ribolov na način, kakor nam kaže slika

Poroka v hiši brazilskega predsednika

Te dni se je poročil v Rio de Janeiru sin brazilskega državnega predsednika, dr. Luthero Vargas, z nemško študentko Ingeborg Tenhaeffovo. Seznanil se je ž njo med svojim dolgim študijskim bivanjem v Nemčiji na berlinskem vseučilišču.

Vsi možje pod orožje!

Osebje nekega večjega londonskega podjetja je sestavilo za primer, da bi bilo treba prestolnico braniti z orožjem v roki, četo vojakov, ki ima poleg normalnega dela vsak dan vojaške vaje

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Churchill inšpicira

Pri neki inšpekciji čet preizkuša angleški ministrski predsednik strojno puško novega sistema

Nekaj nasvetov za pranje

Posebno pozornost zahteva blago iz umetne svile

Blago ima različno odpornost za pranje, ker so vlakna pač različno trpežna. Platno in bombažno blago imata žilava vlakna ter preneseta precej grobo ravnanje. Volno, svilo, umetno svilo in mnogo mešana blaga pa moramo prati zelo skrbno, če hočemo, da se bodo dobro držala. Z drgnjenjem in vročino se ta vlakna krčijo. Večina blaga iz umetne svile se skrči tudi ob najbolj skrbnem pranju, toda z likanjem jo spravimo spet na pravo mero. Potrebno bi bilo tedaj, da bi obrise oblačilnega kosa iz umetne svile pred pranjem točno narisali na kos papirja, da bi ga mogli potem zlikati na to mero.

Občutljivo blago ne sme biti dalj časa mokro, nego je nujno potrebno, iz tega razloga ga ne omehčavamo pred pranjem, temveč ga tik pred tem damo v mrzlo vodo, da se dobro napoji. Nato ga položimo v hladno milno vodo in ga v njej lahno iztisnemo, ne da bi ga drgnili. Sledi še izplakovanje s hladno vodo, ki jo večkrat premenjamo. Če gre za barvno blago, damo v prvo vodo malo jesiha, da se barve osvežijo. Izplakovati je treba tako dolgo, dokler ne ostane voda popolnoma čista. Oblačilni kos zavijemo nato v debelo frotirno blago in ga najbolje tako iztepemo, da se posuši in da ga lahko takoj izlikamo, drugače ga moramo sušiti na senčnem kraju. V tem primeru ga ne smemo s skobami obešati na vrvico, ker bi se utegnilo ne samo krčiti, temveč tudi poškodovati. Stvari iz umetne svile ne smemo nikoli sušiti v vročini ali na soncu, če jim hočemo podaljšati življenjsko dobo.

Perilo, ki ga hočemo poškrobati, moramo dobro izžeti, ne sme pa biti popolnoma suho. Škrobno maso si pripravimo tako-le: V nekaj hladne vode primešamo 25 g krompirjeve moke. Pol litra vode zavremo in nastrižemo vanjo košček belega stearina. Nato dodamo krompirjevo moko, da med stalnim mešanjem vzkipi. Če hočemo poškrobiti večje množina perila, moramo vzeti seveda več krompirjeve moke. Fine čipkaste prte in podobno poškrobimo najbolje, če dodamo zadnji izplakovalni vodi malo sladkorja.

Paziti moramo tudi na to, kako svoje oprano perilo hranimo. V zgibih ga ne smemo preostro zlikati, ker postanejo vlakna na teh mestih časoma lomljiva in se perilo potem prej obrabi, nego bi bilo potrebno. Če naj perilo dolgo leži v omari, moramo iz njega izprati tudi škrob, ker se počasi kakor prah zaje v vlakna in mu to nikakor ni v korist. Nove brisače hranimo najbolje tako, da jih ovijemo okrog lesenega ali kartonastega valja. Tako ostanejo gladke, se ne lomijo in jemljejo malo prostora.

Po selitvi se včasih zgodi, da okenskih zastorov ne moremo uporabiti. Ko jih operemo jih neoškrobane in neizlikane, le rahlo zložene spravimo v omaro.

22 ljudi spravila na oni svet

Orožništvo raziskuje v jugozapadni Madžarski veliko zastrupljevalno afero, ki je zahtevala več nego 20 človeških življenj. V kraju Salkövaskutu pri Győru je kmetica Marija Buusova zastrupila z arzenom razen svojih starišev še 20 oseb. Sredi avgusta je nenadno obolel 77-letni kmet Globius in umrl. Zdravniku, ki je pregledal njegovo truplo, se je zdela ta smrt sumljiva in je drobovje poslal v Budimpešto v kemično analizo. Tam so ugotovili velike količine arzena kot vzrok smrti. Med preiskavo so prijeli pokojnikovo hčer, omenjeno Marijo Buusovo, ki je priznala da je na isti način spravila na oni svet ne samo svojega očeta, temveč še 21 drugih oseb. Afera, ki spominja na neke prejšnje podobne afere na Madžarskem, zbuja v javnosti veliko pozornost.

Konec poletnega časa v Nemčiji

Dne 6. oktobra ob 3. zjutraj se v Nemčiji uvede znova normalni čas. Vse ure se tedaj premaknejo za eno uro nazaj. Ker se je poletni čas dobro obnesel, ga nameravajo prihodnje leto v Nemčiji uvesti celo prej nego letos, in sicer 16. marca ob 2. po polnoči.

ANEKDOTA

Prof. Hyrtl, znameniti anatom, si je pri izpitih često dovolil vsakovrstne šale. Nekoč je predložil kandidatu več kosti človeške roke in vprašal: »Ali so te kosti od moškega ali ženske?«

Kandidat je odgovoril, ne da bi se obotavljal: »Od ženske, gospod profesor.«

Hyrtl se je malo začudil, potem je nadaljeval: »Morda imate prav, pa povejte mi še točno starost te ženske.«

»Dvajset let,« je odvrnil kandidat takoj.

Ob tolikem sumljivem znanju je Hyrtl končno le padel iz uloge, se zasmejal in vzkliknil: »Glejte si ga, kako je učen! Ve naravnost vse! Sedaj mi pa še hitro povejte njeno ime in zadnji naslov!«

VSAK DAN ENA

»Človek božji, sedaj smo že na Kitajskem in razsodnik še vedno ni odločil, kdo je zmagovalec!« (Marc Aurelio)

H. Adams 12

LEPA ZAROTNICA

Detektivski roman

Da je mogel slišati razgovor, ki je tekel prav tedaj v sosednji dnevni sobi, bi bil gotovo nekoliko manj zadovoljen s seboj.

»Do tod je potem takem vse v najlepšem redu,« je dejala Judy. Odložila je bila dolgo obleko, ki jo je imela na sebi prejšnji večer, ko je vohunila na dvorišču; zdaj je nosila moško obleko, podobno kakor Karolina ali bolje, Robin Hood, kot se je prijateljica sama imenovala. »Do tod si ga srečno spravila. Bojim se je le, da se prično težave šele tedaj, ko se ga bomo hotele iznebiti.«

»Samo da se pogodiva, pa uredim tudi to,« je odvrnila Karolina. »V celoti je sprejel stvar dokaj bolje, nego sem pričakovala. Kaže, da ima smisel za humor.«

»Če ga ima le dovolj, da bo hotel odriniti za to šalo 40.000 funtov?« je rekla Judy. »Meni se je zdelo zmerom tako čudno, da si si izbrala to staro hišo, toliko milj daleč od sveta, neposredno vrhu pečine, kjer ne more nihče do nje. Menda si se že davno pripravljala na tihotapstvo in rop!«

»Ugajala mi je najbolj zato,« je rekla Katarina, »ker stoji na pečini povsem sama in ker spada k nji košček obale. Morda da se ti zdi sebično: kadar je plima, se ne more nihče približati — in krajev, kjer bi človek lahko nemoteno živel samemu sebi, je tako malo na svetu!«

»Najdež jih kvečjemu v ječah — in pa tu!« se je nasmehnila Judy, ki ji je takisto čepica zakrivala večjo polovico obraza. »A recimo, da ujetnik najde izhod?«

»To se mi zdi nemogoče. Vsak kotiček v sobi sem skrbno preiskala, vsako znamko na perilu in vsak monogram sem odstranila. Naprtila sem si celo trud, da sem v knjige vpisala napačno ime. Kdor hoče postati zločinec, mora misliti na vse možnosti!«

»Samo da se mu zmerom ne posreči, je menila Judy. »Menda mu ne misliš tako olajšati počitnic, da bi hotel za zmero ostati tu.«

»Za prvo silo sem mu pripravila okusen zajtrk; naj le ve, da bo imel dobro postrežbo, če bo hotel. Ako se bo upiral, bo prijetnega življenja seveda kmalu konec. Zdaj pojdem k njemu in mu razložim svoje želje.«

»Ali naj grem s teboj?«

»Ni treba,« je rekla Karolina. »Ogibati se morava vsega, kar bi utegnilo biti nevarno. Če bi me slišala, da trkam na pod, pridi hitro za menoj, toda previdno ravnaj s pištolo!«

*

»Izvolite sesti v ta naslanjač?«

Peter je bil vstal, ko je zagledal svojega ječarja.

»Vpričo ženske navadno stojim, dokler ona ne sede,« je dejal.

»Če hočete sesti tjale, sedem jaz semkajle.« Pokazala je na stol pri oknu; sama si je vzela tistega, ki je stal pri vratih.

»Torej priznate, da ste ženska? Ali naj vas imam še naprej za Robina Hooda?«

»To bi bilo najboljše.«

»Robin Hood se je zadovoljeval z lokom in puščicami. Bi vas morda smel prositi,. da odložite samokres? Pogled nanj me je dovolj zastrašil. Storil je svojo dolžnost.«

»Znam ravnati z njim,« je mirnodušno rekla Karolina. »Vidite tistile koledar?« Pokazala je na majhen skladovni koledar, ki je visel meter od njegove glave na steni. Vzdignila je orožje ter oddala strel, ki je prebil koledarsko klado. Takoj so se začuli zunaj na hodniku stopicajoči koraki in skozi vrata je pogledal zakrinkan obraz.

»Hvala lepa, dragica,« je rekla Karolina. »Nič hudega ni. Samo pokazala sem nekaj.«

»Pomočnik« je izginil in Peter je s povečano radovednostjo gledal za njim. Beseda »dragica« mu ni bila ušla.

»Kje ste se naučili tako dobro streljati?« je vprašal nato.

»Mnogo sem potoval in vajen sem, da sam skrbim za svojo varnost.«

»Se mar že dolgo udejstvujete kot razbojnik?«

»To je moje prvo veliko podjetje,« je bil odgovor.

»In mene je doletela čast, da sem bil izbran za žrtev. Zakaj prav mene?«

»Ker imate denar.«

»Kaj veste sicer še o meni?«

»Nič posebnega.« Pri govorjenju se je pokazovala na njenem obradku trmasta jamica.

Peter jo je molče gledal. Vkljub lisicam na rokah se mu je zdelo vse to nekam sanjsko. Živo ga je mikalo, da bi videl črte njenega zakritega obličja, češ, kakšna neki je na pogled ta ženska, ki govori o njegovi ugrabitvi, kakor bi šlo za najnaravnejšo stvar na svetu. Koliko let ji je utegnilo biti? Kakšne barve so bili njeni lasje? Kakšne oči je imela? Skozi ozki razpor v krinki ni mogel ničesar razločiti. Nato se je siloma zbral. Prav za prav je šlo vendarle za zločin. Ta ženska je utegnila biti ljubica kakega hudodelca, morda celo ubijalca ali morilca. Pravkar ste rekli, da hočete govoriti o poslovnem delu zadeve. Svarim vas: vedite, da sem v teh rečeh zelo trdovraten. Ne vem, kaj želite od mene, a zdi se mi, da je bolje, če vas že naprej obvarujem razočaranja.«

»Ako je to vaše resnično mnenje, bi vas moral pomilovati,« je dejala Karolina. »Sami bi si morali pripisati posledice.« To je imela za poslovni način govorjenja; že naprej je bila vse natanko preudarila, kaj mu poreče. V bistvu je imela namen, da bo govorila resnico, seveda pa je hotela podrobnosti le splošno naznačiti, da mu ne bi dala podlage za kasnejše poizvedbe.

»Bile so nekoč štiri sestre,« je začela. »Odrasle so bile brez skrbi, saj je imela vsaka izmed njih dovolj, da je mogla živeti. Prišle so na beraško palico. Upravitelji njihovih premoženj, kajti vsaka je imela drugega skrbnika, so poneverili vse do zadnje pare.«

»Ali so omožene?«

»To ne.« Ena izmed njih je sicer res bila omožena, toda v posameznosti se Karolina nalašč ni hotela spuščati.

Prihajajočim akademikom

Ob pričetku zimskega semestra je **Jugoslovensko nacionalno akademsko društvo »JUGOSLAVIJA«** izdalo proglas, namenjen v prvi vrsti onim, ki se na novo vpisujejo na našo univerzo. Proglas pravi med drugim:

Novo, akademsko okolje, v katerega z vpisom na univerzo vstopate, bo imelo gotovo kar največji pomen za vaše duhovno izoblikovanje in za cilje, katere si boste v času visokošolskih študijev zastavili. Ali bo po tem času izšla z univerze nova generacija **resničnih in brezkompromisnih delavcev** za nacionalni in socialni dvig našega naroda, ali pa bo tedaj naša javnost dobila le **število novega akademsko naobraženega naraščaja,** je ono važno vprašanje, katerega boste morali odločiti vi. Akademska društva dajejo vsakemu visokošolcu možnost, da v skupnem delu in tovariškem soustvarjanju doseže svoje duhovno izoblikovanje.

Zato vas pozivamo, da vstopite v naše društvo vsi, ki hočete biti skupno z nami **glasniki pravih nacionalnih potreb in zahtev našega naroda.** S tem vašim prihodom v naš krog bo naš **mladi, realni nacionalizem** dobil novih moči, naše društvo, ki ima kot **najmočnejša akademska organizacija** na naši univerzi vodilno vlogo, pa bo s tem šlo novemu delovnemu letu nasproti.

Zato vabimo v svoje vrste vse, ki tako kot mi pojmujejo **jugoslovanstvo, kot socialni, kulturni in politični program naše narodne celote.** Smo jugoslovanski realisti, ker vemo, da ta naša narodna skupnost danes šele raste. Svojim nacionalnim idejam pa hočemo dati trdnih osnov z novimi socialnimi temelji in stopamo zato od dosedanjega nacionalizma **k rešitvi socialnih vprašanj.** Zavedamo se, da je prvi korak k temu **socializacija gospodarstva,** ki mora zagotoviti delovnemu ljudstvu vse življenjske pogoje. S tem bo naš delavec, kmet in mali človek mogel predstavljati najbolj nacionalno zrelo kulturno plast in stremiti **preko nacionalizma k človečanstvu.**

V uresničenje svojih idej hočemo zgraditi **osebnosti,** ki bodo zmožne izpolniti vse vrzeli v vprašanjih naše skupne narodne bodočnosti.

Etični pojmi demokracije nam bodo tudi v bodoče jamstvo za duhovno svobodo posameznika in za človeške svoboščine. Zato smatramo **duhovni individualizem** za pogoj in merilo človeškega napredka, Zahtevamo pa tak **gospodarski kolektivizem,** da bo v njem delovno ljudstvo soudeleženo na narodnem bogastvu.

Kdor je istih misli z nami in hoče skupno delati za te naše glavne programske osnove, bo iskreno sprejet v naši sredi.

V času, ko se majejo vsi temelji sveta, ne sme nihče stati ob strani in le beležiti storjena dejstva. Akademska mladina mora odločilno poseči v velika družabna presnavljanja naše dobe. Vi pa, ki ste se danes vključili v akademsko skupnost, bodite z nami prvi borci za našo boljšo, nacionalno bodočnost in za novi družabni red, ki bo moral pravično urediti vsa vprašanja in napake sedanjega.

★

J.N.A.D. »Jugoslavija« sprejema prijave za vstop v društvo vsak dan od 10.—12. ure v svojih prostorih, Tomanova ulica 3. (arena Narodnega doma). Istotam dobite vse potrebne informacije za vpis na univerzo.

BELEŽKE

Posvetj v Beogradu

Po povratku dr. Mačka v Beograd se vsak dan vrše posvetovanja med člani vlade. V četrtek so se v kabinetu ministrskega predsednika sestali šefi skupin, ki sestavljajo sedanjo vladno koalicijo. Navzočni so bili predsednik vlade Cvetković, podpredsednik dr. Maček ter ministri Budisavljević za SDS, dr. Čubrilović za zemljoradnike, dr. Korošec in pravosodni minister dr. Marković. Dalje sta razpravam prisostvovala finančni minister dr. Šutej in minister brez portfelja dr. Konstantinović. Konferenca je trajala tri ure.

Kakor pravi glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik«, so na konferenci razpravljali »o mnogih važnih vprašanjih splošne državne politike«. Po informacijah »Vremena« sta predsednik in podpredsednik vlade imela še posebno konferenco, posvečeno preskrbi prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Na posvetu sta ravnatelj direkcije za prehrano dr. Košić in glavni ravnatelj Prijada dr. Tot poročala o dosedanjem poteku državne prehranbene akcije.

Selitev industrij iz banovine Hrvatske

Beograjsko »Vreme« je poročalo predvčerajšnjim, da se je odločila tudi znana tekstilna tvornica v Dugi Resi pri Karlovcu preseliti glavno svoje podjetje iz hrvatske banovine v Srbijo in da je pri Mladenovcu že nakupila potrebna zemljišča za tovarne. »Vreme.« pravi, da se je tako tudi to veliko podjetje pridružilo »industrijam, ki so zaradi spremenjenih razmer v banovini Hrvatski prisiljene k preselitvi«.

»Hrvatski dnevnik« beleži to informacijo in pripominja: »Do sedaj ni bilo mogoče dognati, kakšne spremenjene prilike naj silijo podjetja na Hrvatskem, da ustanavljajo svoje tovarne izven banovine Hrvatske. Zadnji čas je, da se banska oblast odloči k najbolj energičnim ukrepom. Odločno mora nastopiti proti enemu najbolj žalostnih pojavov našega gospodarskega življenja, proti spekulacijam onih, ki so si svoj kapital zbrali na Hrvatskem, pa ga sedaj vlagajo izven nje, morda v nekem paničnem razpoloženju, ki ima svoje korenine v vsekakor neupravičenem psihološkem stanju.«

Uredba o šolanju Židov

Na drugem mestu poročamo o konferenci šefov vladnih strank, ki je bila v četrtek pri predsedniku vlade. Vladno »Vreme« objavlja informacijo da so na tej konferenci razpravljali tudi o tem, kako naj se uredi šolanje Židov na srednjih in visokih šolah v Jugoslaviji. Po informacijah lista je bil na konferenci sestavljen in odobren definitivni tekst tozadevne uredbe, o kateri bo sedaj sklepal še ministrski svet.

Prvi besarabski izseljenci v Beogradu

V četrtek zgodaj zjutraj sta prispela po Dunavu v Beograd prva dva parnika, ki sta pripeljala okrog 1300 nemških izseljencev iz Besarabije in Bukovine. Pristala sta na zasilnem pristanišču ki je bilo nalašč v to svrho zgrajeno ob velikem prehodnem taborišču na zemunski strani Save. Izseljenci so se vozili iz Galaca štiri dni in imajo v Zemunun svoj prvi počitek. V taborišču bodo ostali nekaj dni, potem pa bodo nadaljevali pot z vlaki.

Bolgarsko gledanje na položaj Balkana v vojni

Sofijsko »Slovo« je v zvezi z rimskimi in sedanjimi berlinskimi razgovori med italijanskimi in nemškimi državniki napisalo uvodnik, iz katerega posnemamo naslednja odstavka:

»Vse kaže, da bosta velesili osi prijeli v roke ureditev sredozemskega vprašanja ter da se na obalah severne Afrike in okoli Gibraltarja pripravljajo velike vojaške akcije... Ogromen udar se pripravlja proti angleški hegemoniji v Sredozemlju. Lahko je razumeti, da bosta velesili osi pred rešitvijo te svoje velike naloge hoteli razčistiti svoje odnošaje z vsemi obalnimi državami Egejskega morja in seveda v prvi vrsti z balkanskimi državami, zlasti z Grčijo in Turčijo. Nemčija in Italija hočeta zagotovila, da ne bodo luke teh dveh držav služile za gostoljubna oporišča angleškemu brodovju. To je povsem jasno in od stališča teh dveh držav bo v veliki meri odvisen bodoči vojaški in politični položaj Balkana.«

»Preden začneta svoje velike operacije v Sredozemlju — nadaljuje »Slovo« — hočeta biti velesili osi sigurni, da bo za njima stal miren in prijateljsko razpoložen Balkan. Vse, kar bi moglo služiti sovražniku in bi vzdrževalo sovražna čustva nasproti njima z nevarnostjo sunka z nožem v hrbet, mora biti v naprej onemogočeno. To zahteva železna logika vojne. To nam pojasnjuje, zakaj vse balkanske države tako pazljivo zasledujejo sedanje razgovore. One so doslej dokazale svoj takt in smisel za realnost. Pričakovati smemo, da jim bo njih zdravi nagon nakazal, kakšno naj bo njihovo zadržanje v novih razmerah na evropskem jugovzhodu.«

Rusija in Balkan

Pred dnevi so nekateri listi objavili izvleček nekega članka v glavnem glasilu rdeče vojske »Krasnaja zvezda«, ki je obravnaval vprašanje ruskega stališča glede Balkana. Pisec članka je med drugim zapisal, da Rusija »na Balkanu ničesar več ne išče, odkar je poskrbela, da se je Besarabija vrnila k svoji matični zemlji«. Zato se ne bo vmešavala v »imperialistično borbo za Balkan, temveč tudi v bodoče ostala na strani«.

K temu članku je ruska uradna poročevalska agencija »Tass« objavila 26. t. m. naslednje pojasnilo: »List Krasnaja zvezda je danes objavil sporočilo redakcije, v katerem pravi, da članek Ajrepatjana, objavljen v listu 21. septembra pod naslovom »Druga imperialistična vojna in balkanske države«, ne predstavlja mišljenja uredništva lista, temveč samo osebno mišljenje pisca, pri čemer uredništvo smatra, da je pogrešilo, ker je objavilo ta članek.«

O bliskoviti vojni

V uvodniku rimskega oficioznega lista »Giornale d'Italia« piše njegov ravnatelj Virginio Gayda o novi fazi vojne in pripominja najprej, da se velesili osi Rim-Berlin dobro zavedata, da je za novo ureditev Evrope in Afrike najprej potrebno, da to vojno dobita, toda oni sta svoje zmage že sedaj gotovi. Italija in Nemčija, nadaljuje Gayda, bosta vodili vojno z vsemi sredstvi naprej, dokler ne bo Anglija sprejela njunega načrta o novem redu na svetu.

Velesili osi, piše Gayda, nikakor nista od sveta izolirani. Zadostuje, ako v tej zvezi opozorimo na Španijo, ki sodoživlja obnovo Evrope skupno z Italijo in Nemčijo. Gayda nato izrecno poudarja, da »samo angleška propaganda razširja bajko, da hočeta osni velesili s tako zvano bliskovito vojno premagati Anglijo«, češ da si »v Italiji in Nemčiji nihče ni domišljal, da je mogoče voditi proti Angliji samo dvajsetdnevno bliskovito vojno«. Nemčija in Italija ne podcenjujeta svojega nasprotnika in dobro vesta, da »zavzema britansko cesarstvo, čeprav je že precej oslabljeno, še vedno četrtino sveta. Trajalo bo še nekaj časa, preden bo mogoče ta imperij potisniti vstran. Čim dalje pa bo vojna trajala, tem bolj uničujoča bo za Veliko Anglijo. To resnico so verjetno spoznali že Angleži sami, kakor bi se moglo sklepati po najnovejšem resnem govoru angleškega kralja«.

„Zadnje vojne ni"

Ugledna italijanska revija »Critica Fascista« razpravlja v svoji zadnji številki o razmerah po vojni ter opozarja, da si novega reda, kakor si ga zamišljata velesili osi Rim-Berlin, ne more predstavljati, kdor nima prave ideje o tem, kaj je prav za prav mir in kakšni so odnosi med vojno in mirom. Revija ugotavlja v tej zvezi:

»Mir je za nas vselej, vsaj teoretično, vojna: vojna ideologij, interesov in vere, toda vselej samo vojna. In ta vojna ima v sebi vselej »svoj« mir, ki je njen pogoj v aktivnem in pasivnem smislu... Naš red ne bo naenkrat ustvarjen in brez nadaljnjih nasprotij. On bo še vedno samo vojni red, ker bo na svoj način, tudi potem, ko bomo odložili orožje, še vedno vojna. Vojna proti plutokraciji in demokraciji, ki sta bili poraženi na nekaterih, toda ne na vseh področjih svojega gospostva, vojna, ki nas bo zaposlila še mnogo let, ako hočemo, kakor to hočemo, da se naše delo izvrši do kraja. Usoda nam je naklonila veliko stoletje. Mussolini ga je označil kot stoletje fašizma, ki pomeni borbo. Imejmo to v mislih zlasti tedaj, ko govorimo o »miru« in »redu«. Za narode, ki so odločeni, da s primatom svojega civilnega reda razširijo in uveljavijo svoje zamisli miru — miru živih, ne pa večnega miru mrtvih — tako zvane zadnje vojne ni.«

Dolžnosti nemških deklet

Državni vodja nemške mladine in pokrajinski namestnik na Dunaju Baldur von Schirach, ki se je nedavno vrnil s fronte v zaledje, je prošli ponedeljek sklical župni shod zveze nemških deklet na Dunaju. Pri tej priliki je državni vodja imel predavanje, v katerem je orisal dolžnosti, ki jih imajo nemška dekleta osobito v sedanjem resnem času. Dejal je:

»Najvišji vzgojni ideal je ta, da se ženska mladež vzgoji k ponosu. Vsako dekle predstavlja v sebi dostojanstvenost nemškega rajha. Ako je naš narod dal iz sebe najhrabrejše vojake na vsem svetu, ne more biti za naša dekleta nikake večje sreče, nego da se izkažejo vredne teh najhrabrejših mož. Ne mislim domišljavosti, če govorim o ponosu, marveč o vaši vzgojiteljski dolžnosti, da v vsakem dekletu vzbudite čut za dostojanstvo naroda in čut za svojo lastno vrednost. Sila in vrednost naroda se ocenjujeta ne v poslednji vrsti po ponosu žena, po njih nepristopnosti in dostojnosti. Želim, da bi si vsako dekle zlasti v teku vojne izbojevala najvišji narodni ponos, da bi svet videl, da stoje ob strani najhrabrejših mož tudi najponosnejše žene. S tem, da to izjavlja državni vodja mladine, ni vse opravljeno, marveč je treba, da si vsako dekle Velike Nemčije to tudi osvoji. Najtežje je namreč samega sebe obvladati in se imeti v roki.«

Povišanje ameriških zavarovalnih premij

Po poročilih nemških listov iz New Yorka so tamošnje transportne zavarovalnice povišale zavarovalne premije za blago, namenjeno v Anglijo, od sedanjih 7.5 na 10% blagovne vrednosti. Listi tolmačijo to povišanje kot posledico poostrenih nemških letalskih napadov na ladijske transporte ter položitve min v angleških vodah.

Vir italijanskega zaupanja

Švicarski list »Basler Nachrichten« razpravlja v uvodniku o Egiptu ter zaključuje svoja izvajanja o trenutni kolonialni problematiki v Afriki v zvezi s sedanjo vojno takole:

»Posebno zaupanje glede nadaljevanja svojega prodiranja v Egipt črpajo Italijani med drugim tudi iz dejstva, da je njihova v Libiji zbrana armada pod vrhovnim poveljstvom najbolj genialnega vojskovodje Italije maršala Grazianija. Poleg Mussolinija je maršal Graziani znabiti edini med živečimi Italijani, ki ima za seboj pomembno in najbolj čudovito življenje. Vse Grazianijevo življenje je namreč bilo trda in neprestana borba; prizorišče te borbe pa so bili v 30 letih samo gozdovi, gore in puščave Afrike. Graziani je človek, ki je bolj ko kdo drugi pridobil Italiji njena afriška posestva — Libijo, Eritrejo, Abesinijo itd. — zopet pridobil in zavaroval. Italijani ga radi primerjajo s Scipionom in prav tako radi nazivajo »Afriški«. Angleški in francoski generali, kakor sir Archibald Wavell, de Gaulle in drugi, ki mu stoje ali mu bodo stali nasproti, imajo v Grazianiju nevarnega in v marsičem močnejšega nasprotnika. Kajti Graziani ni le popolna osebnost, izkušen strateg in odličen poznavalec posebnega, a Afriki potrebnega vojskovanja, on je marveč vse to skupaj in tako rekoč edini afriški vojskovodja sedanjosti sploh. Drugi narodi mu ne morejo postaviti nasproti nobenega enakovrednega moža. Graziani je z dušo in telesom navezan na Afriko in zraščen z njo. Njegovo geslo je: »Teneo te, Africa!« (Držim te, Afrika!). Njegova dosedanja dejanja so pokazala, da ni to le prazno geslo . . .«

Nove madžarske pritožbe proti Rumuniji

Budimpeštanski vladni dnevnik »Pester Lloyd« je v svoji številki 24. t. m. objavil članek pod naslovom »Quo vadis, Romania?« List najprej opozarja na pomirljive izjave grofa Csakyja po dunajski razsodbi glede nadaljnjih odnošajev med Madžarsko in Rumunijo, nato pa pripominja:

»Kako žaljivo in pogum jemajoče pa zveni odmev teh po razumu in prirodni plemenitosti narekovanih izjav! Madžarstvo v Rumuniji ostalih Sedmogradčanov je izpostavljeno najbolj strogim preganjanjem, izganjano je s svojih poklicnih mest ter na vse načine ogražano, samo da bi bilo prisiljeno zapustiti deželo, ker mu gre po dunajski razsodbi pravica opcije in se ga hočejo, kakor se zdi, v Rumuniji iznebiti. Lažniva propaganda, ki jo vodijo rumunski listi, ko prikazujejo svojim čitateljem bajke o dozdevnem preganjanju Madžarski dodeljenih Rumunov, zasleduje očitno ta namen, da bi razdražila rumunsko javno mnenje proti Madžarom, ki so ostali v Rumuniji... Tako jih hočejo duševno prisiliti, da bi vzeli popotno palico v roke.«

Nato se list pritožuje nad najnovejšo rumunsko taktiko, ki gre baje za tem, da bi v obliki mednarodnih denuncijacij prikazala nezadovoljstvo Madžarov nad dunajsko razsodbo in tako vzbudila nezadovoljstvo velesil osi Rim-Berlin z Madžarsko. V tej zvezi nadaljuje list s temile očitki proti Rumuniji:

»Ali ni znabiti Rumunija v pravem revolucionarnem stanju? Oblasti komaj še ubogajo, ukazi se ne izpolnjujejo in nevarnost je, da državni stroj sploh obtiči. Medtem ko general Antonescu zagotavlja madžarsko vlado o svojih najboljših namenih in pozivajo prefekti prebivalstvo k miru, gredo, kakor vemo iz drugih virov, tajna navodila na podrejene organe s pozivom, naj bi kar najbolj ogražali položaj madžarske manjšine. — Kako pa izgleda istočasno zunanji položaj Rumunije? Ali ji zares dovoljuje takšno postopanje nasproti madžarskemu narodu, nasproti madžarski sosedi? Ruski pritisk postaja od dne do dne večji. V največjem neredu se umikajoča rumunska armada je baje izkazala svoj »heroizem« na meji ob Dnjestru. Na meji ob Prutu, kjer bi moral vladati mir, pa divje streljajo rumunski vojaki vseprek, prav zato, ker so izgubili glavo, ne da bi seveda s takšnim ravnanjem pripomogli k izboljšanju položaja svoje domovine nasproti mogočnemu sovjetskemu sosedu.«

Planinci, hitite v jesensko prirodo!

Posamezni planinski domovi se zapirajo, vendar je še dovolj krasnih izletov

Lepi, topli jesenski dnevi so nastopili. Jesenske barve se pojavljajo v gozdovih, bukve so rdeče in rumeno pobarvale izpremembo zelenih svoje krošnje. Zjutraj vzhaja sonce kot rdeča obla, zarja je v škrlatu. Mehka milina lega v ozračje, tanka pajčolanasta koprena nalahno zastira ostre obrise naših gora. Prav poseben občutek se loteva planinca, ko v toplem opoldanskem soncu sedi na vrhu in uživa prostrane razglede po lepi slovenski zemlji. Daleč tja v dolino sega pogled, kjer kmet spravlja svoje poljske pridelke, kjer ponehuje delo, polno potnih srag in žuljev, letos slabo poplačano s pičlo žetvijo. Čutiš konec rasti, konec bujnega cvetja, konec mikavnega sadu, čutiš, da se bliža tišina zimskega spanja. Ob pogledu na vršace naših gora se nas hoče lotiti otožnost slovesa v zavesti, da v zimskem času ne bo mogoče nam vsem ogledavati krasote zimske prirode. Težko je sedaj oditi s planin, še le zavest dolžnosti te odtrga od čera gorskega in te vrne dolini. Planinci, ne zmudite lepih jesenskih dni za izlete v gore!

Planinske postojanke so še deloma oskrbovane. Pod Triglavom bo Triglavski dom na Kredarici oskrbovan do jutrišnje nedelje, ko bo oskrbnik zapustil postojanko ter bo koča ostala neoskrbovana do pričetka zimske sezije v Triglavskem pogorju. Tudi v dolini Triglavskih jezer bo zaprla oskrbnica kočo SPD in je jutrišnjo nedeljo turistom dana zadnja prilika, da prebijejo nekaj lepih ur v prirodnem parku Slovenije. S Komne, kjer je dom SPD oskrbovan vse leto, je tudi oktobra meseca mogoč poset Triglavskih jezer. Kot izhodišče služi v oktobru prav dobro tudi »Zlatorog«, kjer je na razpolago udobno prenočišče; zgodaj zjutraj kreneš čez Komarčo mimo Črnega jezera pod Vičarico ter se vrneš preko Lopučnice na Komno, odkoder sestopiš v dolino, da pravočasno prideš na večerni vlak, ki vozi iz Bohnja. Iz doline Vrat je poset Triglavskega pogoja mogoč do nedelje, dne 6. oktobra, ko bo zadnji dan oskrbovan Aljažev dom. Jutri bo tudi zadnji dan redne oskrbe Erjavčeve koče na Vršiču ter Goliških koč. Oktobra pridejo v poštev prijetni izleti na Lubnik, k Valvazorjevem domu pod Stolom, na Sv. Jošt in na bližnje hribe v okolici Ljubljane.

V Kamniških planinah traja poletna sezona še tudi v oktobru, ko bodo koče na Okrešlju, v Jermanovih vratih in na Kokrškem sedlu zasilno oskrbovane redno ob sobotah in nedeljah. Krvavec, kjer je planinski dom oskrbovan vse leto, nudi razgled na dolgo verigo Triglavskega pogorja in na ostale planine Slovenije. Zveze so prav ugodne, poset Krvavca je prikladen kot nedeljski izlet. Na Veliko Planino priredi SPD izlet planincev v nedeljo, 6. oktobra. To bo peti izlet, ki ga priredi Slovensko planinsko društvo v letošnji poletni sezoni. Vsi izleti so bili prijetni, vsak izletnik je dobil primerno družbo, vsi so se vrnili zadovoljni domov. Poseben avtobus bo peljal ob 6.30 uri iz Ljubljane do Črne, od koder je mimo Podkrajnika in čez Malo Planino do koče na Veliki Planini dobri dve uri hoda. Popoldne sestopimo čez Dol v Kamniško Bistrico in ob 19. uri odpelje avtobus s Kopišč izletnike nazaj v Ljubljano. Prijave sprejema društvena pisarna SPD.

Oktobra zaživi Zasavje. Izletniki pohitijo ob nedeljah na Sv. Goro ali na Sv. Planino, na Mrzlico, na Kum ali na Lisco. V vseh teh predelih dobiva gozd polagoma pestro jesensko oblačilo, po travnikih se šopiri podlesek, prijetno jesensko solnce blagodejno ogreva popotnike. Jesenski izleti so tudi priljubljeni planincem, ki posečajo Pohorje. Nova avtomobilska cesta na Pohorje pripelje turista do Mariborske ali Ruške koče še v soboto zvečer, tako da je mogoče še zgodaj zjutraj kreniti mimo penečega se slapa Šumika na Klopni vrh, dalje na Pesek, odtod pa sestopiti v Oplotnico in Slovenske Konjice, ali pa s Peska nadaljevati pot proti Senjorjevemu domu ter sestopiti v Št. Lovrenc ali čez Pungart v Slovenj Gradec. Katerokoli pot si izberete za svoj izlet na Pohorju, vsaka je lepa in vsaka nudi svoje lepote in užitke.

Ob zaključku naj še omenimo, da se pripravlja Osrednje društvo SPD že na zimsko sezono ter prične 11. oktobra s smučarsko telovadbo. Smučarji-planinci naj se prijavijo v društveni pisarni, da si pri smučarski telovadbi primerno razgibajo ude in da mišice navadijo na one gibe, ki so potrebni pri planinskem smučanju.

Drzen podvig neznane vlomilske družbe

Medtem ko je tast umiral, so zetu odnesli 33.000 din in celo zalogo špecerije

Škofja Loka, 27. septembra

V okolnostih, kakršne menda ne nastopajo zlepa, je bila včeraj ponoči izvršena v hiši posestnika in bivšega škofjeloškega trgovca g. Franca Kovača skrajno predrzna tatvina, ki je v tem obsegu že lep čas ne pomnimo.

Posestnik Kovač ima svojo lepo zidano in ponosno stavbo na Poljanski cesti, prav tam, kjer prehaja Škofja Loka v Poljansko dolino. Zadnje dneve v spodnjih prostorih hiše ni stanoval nihče in tudi včeraj ponoči so bili brez stanovalcev. Verjetno je, da je bilo vprav to dejstvo, ki je moralo biti zmikavtom znano, odločilnega pomena za vlom. Kdaj je bilo vlomljeno, se točno ne ve. Storilci so prišli v hišo z desne strani. Prislonili so lestev ob zid, nakar so enostavno odprli okno. Z dletom so odpahnili gornjo odprtino, z žico pa odmaknili zapah. Skozi več sob in vežo so prispeli do bivših trgovskih prostorov, kamor se seli zdaj Kovačev zet, železniški uradnik gosp. Leopold Erjavec. Erjavčevi so v zadnjih dnevih prenesli iz svoje hiše v Kapucinskem predmestju na novo stanovanje to in ono, zlasti dokaj jestvin, obleke in perila. Vsega so se poslužili tatovi, zlasti pa jih je zamikalo špecerijsko blago Izginilo je dobrih 25 kg masti, zaboj sladkorja, več steklenic likerja, olja v skupni vrednosti okrog 2500 din. Vlomilci so odprli tudi predal, kamor so Erjavčevi v svoji neprevidnosti shranili denar. Pobasali so nič manj ko 33 tisoč dinarjev v gotovini. Bankovci so bili po večini tisočaki, le manjši del po 500 dinarjev. Smola je hotela, da je g. Erjavec prejšnji večer prinesel k prvotnim 20 jurjem še 13 tisočakov. Ves denar je bil spravljen zelo preprosto, v običajnem predalu v usnjeni torbici. Tatov je moralo biti več, ker sicer toliko blaga ne bi bili mogli odnesti. Moko pa so itak pustili. Vrečo z nad 20 kg so dobili v sosedni sobi. Tatovi so se počutili sila varne. Na mestu so izpili steklenico likerja, nato so izginili, ne da bi jih bil kdo opazil. V gornjih prostorih stanujeta godbenika, narednika-vodnika Malir in Tobijašek, ki pa nista opazila nič sumljivega Kakor običajno, je g. Tobijašek zvečer zaklenil hišna vrata in odšel k počitku, zjutraj pa je zaznal o tatinskem obisku.

Toda temu udarcu se je pridružil v Kovačevi družini še drugi. Pred dobrim mesecem dni je umrla posestniku Kovaču soproga Marija, te dni pa je bil na zdravljenju v Leonišču g. Kovač sam. Ker je bilo njegovo zdravsveno stanje brezupno, so ga v ranih urah naložili na reševalni avto in ga hoteli prepeljati na dom a je med vožnjo umrl in doma so ga položili na mrtvaški oder. Vlomu se je pridružila smrt... V desnem delu lepega doma počiva rajnki, ki ga bomo spremili v soboto ob 16. na večno počivališče, na levi pa so prostori, kjer so šarili vlomilci. V isti noči, ko je sam umiral so mu v njegovem domu okradli zeta. Tragika, ki ji res ne vemo primere. — Tatvina težkih tisočakov je vzbudila po vsem mestu mnogo pozornosti in govoric, ki se vse sučejo okrog vprašanja: kdo je kradel? Škofjeloška, pa tudi okoliške orožniške postaje so uvedle takoj poizvedbe na vse strani. Iz Ljubljane je prispel od policijske uprave daktiloskop, ki mu je uspelo dobiti nekaj odtiskov. Zdi se, da so morali krasti ljudje, ki so jim morale biti razmere pri Kovačevih dobro znane. Značilno je, da so v Kovačev dom pred dnevi tudi že poskušali vlomiti, a so jih tedaj premotili godbeniki, ki so odhajali v Ljubljano. Pač pa so zjutraj našli prislonjeni ob škarpi za hišo dve lestvi, povezani v eno, ker je stena previsoka.

Trboveljska pošta naj ostane neokrnjena!

Neumestne napovedi o odpravi pošte Trbovlje 2

Trbovlje, 27. septembra

Zadnje dni se pri nas uporno širijo glasovi, da se bo centralizirala poštna služba za vse Trbovlje pri pošti Trbovlje I. Vest je vzbudila med trboveljskim prebivalstvom, zlasti pa v Gornjih Trbovljah nezadovoljstvo. V bodoče naj bi se pošta za vse Trbovlje izdajala le na pošti Trbovlje-Vode, medtem ko bi pošti Trbovlje II bilo dovoljeno edino le sprejemanje pošte.

Trbovlje-trg bo seveda s tako poštno organizacijo občutno prizadet. Ponovno smo naglašali potrebo, da se pošti Trbovlje II zaradi zelo povečanega prometa dodeli več osebja, modernizira naj se starinski telefon in preskrbijo novi, bolj ustrezajoči uradni prostori. Res je poštno ravnateljstvo postavilo še eno uradnico. Nadejali smo se, da se v doglednem času ugodi tudi drugim zahtevam za pošto Trbovlje II. Zdaj pa je dozorel nerazumljiv sklep poštne uprave, ki nam bo odvzel še tiste skromne poštno prometne ugodnosti, ki smo jih podedovali po rajnki Avstriji.

Namera centralizacije poštne službe na Vodah sloni na nepoznavanju trboveljskih gospodarskih in krajevnih razmer. Pošta Trbovlje II ima poleg trga Trbovlje z raznimi državnimi uradi, ljudsko in meščansko višje organizirano šolo, finančnim uradom obsežno občinsko upravo, številnim obrtništvom, trgovci itd. še ogromen poštni okoliš kmetskih vasi, ki jih je že zdaj nemogoče zmagovati. Ljudje s Sv. Planine, Planinske vasi, Knezdola in Sv. Katarine imajo že v Gornje Trbovlje dolgo pot, da od njih ni mogoče zahtevati, naj poslej hodijo še tri kilometre na Vode, da opravijo posle na pošti!

Isto je z vprašanjem izplačil pokojnin! Upokojencev v Gornjih Trbovljah je nad tri sto. Od teh jih večina dviga pokojnino na poštnem uradu. Vsi ti ljudje naj se zdaj sprehajajo na oddaljene Vode in tam povzročajo še več gneče v ozki čakalnici, že itak polni vodenskih interesentov! V kraju, ki šteje 15.000 prebivalcev, sta še dve pošti s polnimi funkcijami mnogo premalo, če vzamemo ogromni obseg trboveljskega industrijskega gospodarstva, ki terja večmilijonski denarni in paketni promet in če poleg tega upoštevamo še prostranost kraja, ki meri v dolžino trboveljske doline preko 8 km, v širino pa ne mnogo manj! Sodimo tudi, da v času tehnično prometnih izpopolnitev, ki zlasti tudi na poštnem področju stremijo za čim večjimi ugodnostmi, lahko zahtevamo za največji industrijski kraj v Sloveniji vse drugih poštno upravnih mer. Slednjič je pošta zaradi ljudi in prometa in ne obratno.

Poštnemu uradu Trbovlje II mora nele ostati poslovanje neokrnjeno, temveč je treba čim prej izdejstvovati večje uradne prostore in urediti moderen telefon, kakor smo to že ponovnokrat naglašali.

Dan turškega jezika

Ankara, 27. septembra. AA. (Anatolska agencija) Vsa Turčija je proslavija dan turškega jezika. V Ankari so položili venec na mavzolej Kemala Atatürka, ki je svojčas dal pobudo za reformo turščine. Slovesnosti so prisostvovali prosvetni minister, glavni tajnik društva za turščino in druge ugledne osebnosti. Glavni tajnik društva za turščino je predaval po radiu o delovanju tega društva, zvečer je pa društvo imelo v Narodnem domu v Ankari slovesno sejo.

SPORT

Pestra nedelja v nogometu

Za točke — na vseh koncih

Jutri igrajo prvenstvene tekme skoraj vsi klubi iz območja SNZ

Kar gneča bo jutri na naših nogometnih igriščih, če pogledamo, kakšen prvenstveni spored je svojim klubom za to nedeljo določila nogometna zveza. Na hitro pogledano se zdi, da ta dan v vsem območju SNZ menda sploh ne bo kluba, ki bi jutri ne imel svojega prvenstvenega nastopa. Prijatelji nogometa, poglejte vsa ta imena in izberite že danes, kam boste šli jutri pomagat, da bodo zmagali vaši... Izbira je res velika!

Mars—Ljubljana

Prvo srečanje za točke med ljubljanskima ligašema bo jutri ob 16. na igrišču Ljubljane. Po dolgih letih bo to spet tekma, kakršno sportna Ljubljana že težko pričakuje.

Obe enajstorici, posebno pa Marsovci, se za ta nastop pridno pripravljajo. To ne bo borba dveh neenakih nasprotnikov, kajti Marsovci hočejo Ljubljani pokazati odločen odpor, ker so jim pač točke prav tako potrebne kakor nasprotniku. Obe moštvi se boste torej enako zagrizeno borili za isti cilj. Ker imata oba tabora precej pristašev, se računa, da bodo ta dan vsi prišli na plan in bodrili vsak svoje, da bi dosegli čim častnejši uspeh.

V predtekmi s pričetkom ob 15. bosta igrali prvorazredni juniorski moštvi Svobode in Ljubljane.

Amater—Bratstvo

Jutri bo na igrišču Amaterja v Trbovljah zopet prav živahno. To pot se bosta srečala v borbi za točke nogometni zastopnik trboveljskih rudarjev z jeseniškim Bratstvom. Za tekmo vlada v trboveljskih sportnih krogih živo zanimanje, zlasti za to, ker bosta to pot zaigrala na zelenem polju predstavnika dveh največjih slovenskih industrijskih krajev. Moštvo Bratstva je dobro vigrano in ima v svojih vrstah odlične igralce, kakor so Janežič, Zavrl, Marn in drugi. Tekma bo gotovo zelo razgibana. Domačini so sicer v dobri formi, vendar nikakor ne gre podcenjevati žilavega nasprotnika. Zadnji lepi uspehi Amaterja opravičujejo nado, da bo trboveljski favorit zmagal tudi jutri, toda žoga je okrogla in treba je le počakati do konca tekme.

Prireditelji vabijo trboveljsko sportno občinstvo, naj v čim večjem številu obišče to tekmo ter z dostojnim vedenjem opraviči sportni sloves črnega revirja. Tekma bo v vsakem vremenu z začetkom ob 16.

★

Ostali dve ligaški tekmi iz V. kola bosta jutri odigrani v Celju odnosno Mariboru, in sicer na igrišču Olimpa ob 16. med Olimpom in Kranjem ter ob 15.30 na železničarjevem stadionu med Železničarjem in Mariborom.

Razen v ligi bo še cela serija nižjerazrednih prvenstvenih srečanj za točke, med katerimi želijo prireditelji predvsem opozoriti na naslednje:

HERMES—MOSTE

Jutri ob 10.30 nastopita v borbi za točke Hermes in Moste na igrišču Hermesa. Moščani so novinci v I. razredu in se bodo gotovo potrudili, da opravičijo svoje sodelovanje v novi družbi. Hermežani se dobro zavedajo naloge, ki jih čaka. Pred očmi imajo vstop v višjo konkurenco, ki se jim bo posrečil le tedaj, če bodo delali ves čas z vso resnostjo in voljo. Jutrišnja tekma je ena izmed stopnic k temu cilju in za to važna za oba nasprotnika.

KOROTAN—JADRAN

Na igrišču Korotana na Rakovniku bo jutri ob 16. huda borba med gornjima kluboma. Jadran je že od nekdaj znan kot nenavadno nevarno moštvo v I. razredu. Letos pa je še okrepljen po fuziji z Reko. Korotan je preteklo nedeljo pokazal, kako trd oreh je za še tako močnega nasprotnika. Saj je Hermes le z največjo srečo odnesel celo kožo iz napete borbe. Korotanci bodo skušali nedeljski neuspeh vsekakor popraviti in si priboriti jutri prvi dve točki. Zato bo vsakdo — kakor prejšnjo nedeljo — odšel s te tekme nad vse zadovoljen.

GRAFIKA—DISK

Po dolgem presledku se bosta jutri na zelenem polju spet srečala stara rivala in kandidata za prvi razred, ki sta ga nazadnje le oba dosegla. Obe moštvi bosta sedaj skušali, da si v tem razredu priborita čim boljše mesto, kar je obenem jamstvo, da bo ta tekma prav zanimiva in napeta.

Igrali jo bosta ob 9.30 na igrišču Jadrana v Koleziji.

HRASTNIK—CELJE

V Hrastniku se bosta jutri popoldne v borbi za prvenstvene točke srečala dva najresnejša kandidata za prvo mesto v I. celjskem razredu, in sicer Celje in Hrastnik. Domača enajstorica se zaveda težke naloge in bo zato napela vse sile, da si pribori vodstvo pred svojim najnevarnejšim nasprotnikom. Tekma bo ob 15. na igrišču Hrastnika.

★

Razen prej navedenih prvenstvenih tekem navajamo v naslednjem še kopico ostalih, ki bodo prav tako na sporedu v teku jutrišnje nedelje:

V Ljubljani: Vič—Slavija ob 16. na igrišču Jadrana, v Litiji: Litija—Mladika, na Jesenicah: Kovinar—Ljubelj, v Mengšu: Mengeš—Slovan (Naklo), v Brežicah: Brežice—Jugoslavija (Celje), v Radečah: Radeče—KSK (Krško), v Celju: Borut—Store, v Mariboru: Slavija—Rapid in v Lendavi: Lendava—Drava. Slednjič bo odigranih še nekaj juniorskih tekem, od teh kar štiri na ljubljanskih igriščih.

Jutri bodo brneli motorji na Čatežu

Tekmovalci za Hermesovo dirko so napovedani iz Zagreba in Varaždina, največ pa seveda iz Ljubljane

Jutri nam res ne bo treba premišljevati, kam naj gremo na oddih. Vsi se bomo odločili za prijazno Dolenjsko, kjer bodo ta dan ob 14. velike medklubske motociklistične dirke z Velike Loke na Čatež. Dobro vemo, da je že izlet v Trebnje in na Čatež, ki leži na prijaznem hribu nad Veliko Loko, sam po sebi nekaj lepega in kot nalašč ustvarjen za nedeljski oddih. Putnikovi in drugi izletniki bodo pa imeli priliko, da si na sedem in pol km dolgi progi ogledajo še zanimive motorne dirke, ki jih priredi Moto klub »Hermes« skupno s svojo izredno delavno sekcijo v Trebnjem.

Že dober mesec prireditelji tako v Ljubljani kakor tudi v Trebnjem z vso vnemo pripravljajo vse potrebno tako, da smo prepričani, da bo prireditev na dostojni sportni višini. G. nadzornik srezkega cestnega odbora v Trebnjem nam je dal popraviti cesto, ki je sedaj v odličnem stanju, zlasti ostri zavoji so primerno dvignjeni in upamo, da bodo vozači vozili po cesti in ne po gozdu in travniku, kakor se je to nekaterim pripetilo lani. Vrli Dolenjci postavljajo tribuno za pokrovitelja ministra za telesno vzgojo g. Dušana Pantića, za častna predsednika bana g. dr. Natlačena in divizijskega generala g. Dragoljuba Štefanovića ter za lepo število častnih gostov. Udeležence moramo opozoriti, da imajo te dirke značaj dolenjske ljudske prireditve, pri kateri sodelujejo domači gasilci in pa v velikem številu narodne noše.

Glede dirk samih naj omenimo, da se je prijavilo lepo število najboljših vozačev I. Gorenjskega moto kluba iz Kranja, Zagreba, Varaždina in Ljubljane. Zagrebčan Jurčič brani rekord in naši vozači bodo morali napeti vse sile, da mu ga iztrgajo. Po enoletnem presledku bo zopet pri nas nastopil dr. Aleksander Hribar, član Motokluba Zagreb, ki je s svojo elegantno in tehnično dovršeno vožnjo vedno zadivil gledalce. Med ostalimi nastopijo prvič pri nas tudi vozači iz Varaždina, ki so na zadnjih dirkah zmerom zasedli odlična mesta. Nastopil bo pa tudi nestor dolenjskih motoristov še vedno mladeniški in za motociklizem navdušen g. Kmet Ferdinand iz Trebnjega, na svojem 750 ccm BMW — ju s prikolico.

Kakor se vidi že iz teh nekaj podatkov, bo nedelja na Čatežu res zanimiva in ne bo nikomur žal, če se bo nekaj ur zabaval med našimi gostoljubnimi Dolenjci, in na kratko pokramljal z našo brhko Dolenjko!

Še ena večdnevna kolesarska dirka

Za devetdnevno kolesarsko dirko okrog Srbije in tridnevno dirko okoli Hrvatske bo zdaj delovni odbor v Beogradu na željo vojvodinskih krajev, predvsem pa Subotice in Novega Sada, dodatno k dirki okrog Srbije organiziral **še dvodnevno vožnjo po Vojvodini,** in sicer v dnevih 12. in 13. oktobra. Dirka bo razdeljen v štiri etape, od katerih bodo dirkači vsak dan prevozili dve, in sicer prvi dan od Beograda do Subotice, nato pa od Subotice mimo Novega Sada nazaj v Beograd. Ceste so v Vojvodini prav dobre, kar bo omogočilo, da bodo dirkači lahko v dveh dneh absolvirali te razmeroma velike razdalje.

Drugi poziv za atletski troboj

Slovenska atletska zveza objavlja službeno:

Obveščamo vse atlete in klube, da nam je Srbski atletski savez javil, da bo troboj mest Beograd—Zagreb—Ljubljana v dnevih 18., 19. in 20. oktobra.

V zvezi z objavo nekega »Akcijskega odbora za ustanovitev slovenske lahkoatletske zveze«, ugotavljamo, da ima na troboj pravico pozivati samo SAZ kot revanžo na troboj, ki ga je priredila leta 1937. v Ljubljani. Proti tistim pa, ki po nepotrebnem begajo klube in atlete, se bo postopalo po pravilih.

Pozivamo zato vse atlete, ki so dosedaj tesno sodelovali z zvezo, naj pridno trenirajo, ker jih bo vodstvo zveze znalo zaščititi pred vsemi morebitnimi šikanami, ki bi sledile iz katere koli strani. Točne podatke o treningu in nastopu v zvezi s trobojem bo dobil vsak atlet po pošti.

Prepričani smo, da bo vsak brez izjeme storil svojo dolžnost ter tako po svojih močeh doprinesel k ponovnemu uspehu in končni osvojitvi pokala Nj. Vel. kralja Petra II.

Za Slovensko atletsko zvezo: **M. Cimperman, s. r., Z. Vahtar, s. r.**

Slovenska kolesarska zveza (službeno). Jutri bosta v območju naše zveze dve dirki, in sicer medklubska dirka koroške podzveze na 154 km dolgi progi okrog Pohorja s startom in ciljem v Slovenjem Gradcu ter dirkališčna dirka mariborskega kluba »Edelweissa« v Mariboru. Zveza vabi vse kolesarske dirkače, da se v čim večjem številu udeležijo obeh jutrišnjih kolesarskih prireditev.

ŽSK Hermes (nogometna sekcija). Jutri dopoldne igra I. moštvo na našem stadionu prvenstveno tekmo z Mostami. Postava moštva na običajnem mestu.

SK Grafika. Moštvo, določeno proti Disku, mora biti jutri ob 9. na igrišču Jadrana. Marn sigurno! Načelnik.

SK Slavija. Jutri igrajo juniorji z Jadranom ob 11. na Jadranu, I. moštvo pa ob 16. z Vičem, tudi na Jadranu. Juniorji naj bodo ob pol 10. v klubski sobi, I. moštvo pa ob pol 15. tudi tamkaj — zaradi opreme. Vsi točno in sigurno, predvsem — Keržan, Hočevar. Načelnik.

SK Celje (nogometna sekcija). I. moštvo bo igralo jutri prvenstveno tekmo v Hrastniku. Odhod iz Celja z vlakom ob 11. Vsi določeni igralci naj bodo najkasneje ob 10.45 na kolodvoru. Tekma se prične ob 15. — **Mladina bo igrala jutri ob 10. prvenstveno tekmo z mladino Jugoslavije na Glaziji. Vsi igralci naj bodo ob 9.30 v garderobi. Postavi moštev na oglasni deski. Igralci I. moštva naj pravočasno dvignejo opremo.**

SOKOL

Ljubljanski Sokol bo priredil jutrišnjo nedeljo notranje tekme za moški in ženski naraščaj na letnem telovadišču v Tivoli. Začetek točno ob 10. Vstop za članstvo prost. — V soboto, dne 12. oktobra, bo v vseh društvenih prostorih prvi družabni večer v korist sokolske Petrove petletke, ki je namenjena gradbi novega doma. Ker je to delo treba pospešiti in poglobiti, naj ob tej priliki celotno članstvo stori svojo dolžnost. — Obenem opozarjamo članstvo tudi na enkratni izredni prispevek, ki je namenjen popravilom v telovadnici. V ta namen sta med drugimi prispevala po 500 din brata dr. Josip Krevl in Andrej Šarabon. Posnemajte! Uprava.

Koncert malih harmonikarjev. V nedeljo 29. t. m. bodo gostovali v našem Sokolskem domu mali harmonikarji Podmladka Jadranske straže iz Domžal. Njihov koncert se prične ob 15. Udeležimo se vsi tega koncerta, kjer bomo imeli priliko slišati enega najboljših zborov te vrste pri nas, ki slovi že po neštetih koncertih širom domovine in ki je bil povsod deležen nedeljenega priznanja občinstva. Koncert bo trajal približno dve uri in bo zelo lep; posebno se boste čudili igralcem solistom, ki so pravi umetniki. Zvečer ob 19.30 nastopi zbor v Zg. Šiški v Sokolskem domu.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 28.: Romeo in Julija. Red B.
Nedelja, 29.: Razvalina življenja. Izven.
Ponedeljek, 30.: zaprto.
Torek, 1. oktobra: Romeo in Julija. Red torek.
Sreda 2.: Razvalina življenja. Red sreda.

Shakespearjeva tragedija v petih dejanjih »Romeo in Julija« v novem, mojstrskem prevodu Otona Župančiča bo drevi za red B. Opozarjamo, da bo igrala vlogo Julije Vida Juvanova, ki je žela že pred leti s svojo dognano kreacijo velik uspeh. Romea bo igral Jan, ki je ostal s to vlogo občinstvu v posebno lepem spominu. Režija je dr. Kreftova, inscenacija inž. arh. E. Franza.

»Razvalina življenja« je delo, v katerem je orisal pisatelj Fr. Ks. Finžgar posledice zakona brez ljubezni, sklenjenega iz koristolovstva. To, v kmečkem življenju pogosto rodbinsko dramo, je podal na realističen način. Igrali bodo Cesar, Mira Danilova, Gabrijelčičeva, Sever, Presetnik, Kaukler in Rakarjeva. Režija Skrbinškova. Predstava v nedeljo bo izven abonmaja.

OPERA

Sobota, 28.: Fidelio. Otvoritvena predstava. Red premierski.
Nedelja, 29.: zaprto.
Ponedeljek, 30.: zaprto.
Torek, 1. oktobra: zaprto. (Generalka).
Sreda, 2.: Grof Luksemburški. Operета. Red premierski.

Opera bo uprizorila kot prvo letošnjo predstavo Beethovnovo opero »Fidelio« z novo angažirano članico Teo Laboševo v glavni ženski partiji. To delo, v katerem se zrcali vsa titanska muzikalna invencija Beethovna, bo našlo v našem opernem ansamblu sledeče interprete Leonora Laboševa, Florestan Francl, Rocca Betetto, Pizzaro Popov, Marcelina Ribičeva, don Fernando Lupša, Jaquino Sladoljev. Dirigent dr. Švara, režiser C. Debevec.

Lehar, kralj operete je ustvaril v teku let niz del, ki so dosegla po vsem svetu največjo popularnost. Izredno melodiozna glasba in učinkoviti libreti so jim pripomogli do neštevilnih repriz. Med starejšimi, posebno učinkovitimi deli je »Grof Luksemburški«, ki ga bo uprizorila naša opera. Leharjeve operete zahtevajo zaradi svoje kakovosti prvovrstnih pevcev, zato je zasedla direkcija glavne partije z opernimi močmi. Uprizoritev te operete bo našla gotovo najživahnejši odziv.

Plesalec Boris Pilato, ki je bil več let član različnih oper v Nemčiji, bo sodeloval v letošnji sezoni pri našem gledališču. Prvič bo nastopil skupaj s prima-balerino Erno Moharjevo v operi »Grof Luksemburški«, kjer bosta plesala veliki valček, v operi »Carmen« pa bo plesal z Moharjevo in Bravničarjevo španski ples v lastni koreografiji.

Iz Zagorja

z— **Dva žalostna pogreba.** V torek popoldne je sodna komisija na pokopališču izvršila raztelesenje trupla nesrečno umrle mlade žene Julke Žoharjeve. Obdukcijo sta opravila domača zdravnika dr. Slavko Grum in dr. Mirko Kajzelj ob navzočnosti litijskega sodnika Pavloviča in zapisnikarja Pečnika. Ob 17. so nato ob številni udeležbi pogrebcev zagrebili nesrečno žrtev mazaštva. V sredo pa so pokopali še Julkinega moža Rudolfa, ki je iz žalosti nad ženino smrtjo v trenutku nerazsodnosti izvršil samomor. Položili so ga v grob poleg ljubljene žene, kjer bosta v zemlji na vekomaj združena, ko jim svet ni mogel nakloniti sreče. Ko so krsto spuščali v grob, je bilo toliko obupnega joka, kolikor ga ne pomnijo Zagorjani. Dve sestri in mati pokojnega Žoharja so se onesvestile, da so jih morali odnesti s pokopališča. Hudo prizadetima družinama obeh pokojnih izrekamo tudi mi najgloblje sožalje.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Kam pa, kam?
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Pri Putrihu
danes in jutri ples — Vsi vabljeni! 26485-18

Službo dobi
Beseda 1 Din davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Več čevljarskih pomočnikov
sprejme takoj Konrad Gorenjak, Celje, Gosposka ulica 28. 26367-1

Mlad strojni ključavničar
dobi takoj službo. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Praksa« 26424-1

Gospodinjo
starejšo za v okolico Ljubljane sprejmem — Predstaviti se osebno. Naslov v vseh posl Jutra. 26384-1

Slaščičarskega pomočnika
mlajšega, samostojnega, treznega in poštenega delavca, sprejmem za Ljubljano. Ponudbe na ogl odd Jutra pod »Samostojen in pošten«. 26387-1

Posredovalnica OGRINC
Aleksandrova c 7. II., zopet redno posluje, ter išče pridne kuharice, natakarice, služkinje in začetnice. Za odgovor znamke din 2. Priporoča se cenj gospodinjam 26482-1

Žensko
starejšo, preprosto, lahko okrog 50 let staro, tudi z dežele, sprejmem k 7 mesecev staremu otroku in za lahka domača dela. Prednost ima ona, ki je vajena otrok. Vpraša se v nedeljo cel dan, med tednom pa od 12 do pol 15 Bolha, Strelliška ul 10, Ljubljana. 26501-1

Orodničar
(Stanzenmacher) mlad in zanesljiv, dobra moč, vojaščine prost, dobi takoj službo. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Zmožen« 26505-1

Mehanika
po možnosti z mojstrsko pravico za popravila pisalnih in računskih strojev, iščem za takoj. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Strokovnjak« 26513-1

Starejši mojster
za precizno mehaniko, s s pooblastilom za to stroko, naj pošlje radi nameščenja svojo ponudbo s fotografijo in navedbo plače pod »Pisalni in pisarniški stroji« na ogl odd. Jutra. 26514-1

Vajenci(ke)

Natakarskega vajenca
15 do 16 let starega, ki se je že kje učil, sprejmem. Javi naj se s sliko. Naslov v vseh posl Jutra 26437-44

Pouk
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Instrukcije
za vse šolske predmete nudijo brezposelni profesorski kandidatje — strokovnjaki. Novinarski dom, Gosposka 12; uradne ure od 10 do 12. 219-4

Pouk na harmoniki
klavirski in na gumbe, po edino pravilni uspešni metodi — Informacije v Ljubljani: hotel Metropol, torek, sreda in četrtek, v Celju: Glavni trg 16-II, petek in sobota. Pouk pri priznanem strokovnjaku, državnem prvaku Rudolfu Pilih-u. Vam zajamči siguren uspeh! 26404-4

English lessons
Miss Farler, Dvoržakova ul. 3, III 26456-4

Leseno steno z vrati
180 cm široko, 310 cm visoko, lepo belo pleskano prodam. — Ogled v nedeljo 29 t. m. od 9. do 11 ure dopoldne v Šiški, Vodnikova cesta 12 26483-4

Strojepisni pouk
(desetprstni sistem) Večerni tečaji, oddelki od pol 7. do 8. in od pol 8 do 9. ure zvečer za začetnike in izvežbance. Tečaji od 1 do 4 mesece. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaji se prično 1. oktobra. — Šolnina najnižja. Največja strojepisnica s 50 pisalnimi stroji raznih sistemov. Vpisovanje dnevno — Christofov učni zavod, Domobranska c. 15, tel. 43-82. 26345-4

Prodam
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prvovrstna savska mivka
večja količina naprodaj. Gostilna »Semrajc«, Sv. Križ. 26353-6

Aparat
za trajno kodranje, najnovejšega sistema, s 16 ogrevali in 32 pritiklin, se proda po ugodni ceni. Tvornica »Vesna«, Zagreb, XI., Selska cesta 119, ali P Vukelić, Gajeva 55, prizemno, levo 26438-6

Avto, moto
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dva DKW avtomobila
limuzina, popolnoma prenovljena, brezhibna, kabriolet, primeren predelave poltovornega, stroj izredno zanesljiv. Ogled samo v Ljubljani — pismeno ne odgovarjam, Ostrožnik, trgovina — Pasaža. 26391-10

Indian motorno kolo
z orig. prikolico, 700 ccm, lepa močna mašina, sigurno dela, 4 in pol l na 100 km, z zelo močno pnevmatiko, tudi za solo izvrstno, poceni prodam. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Indian«. 26313-10

5 tonski tovorni avto
rabljen, v dobrem stanju, z dobrimi gumami, Diesel ali bencinski, preurejen na metan, kupim. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Takoj v promet«. 26449-10

Tovorni avto
»Chevrolet«, 4 cilindrski, v dobrem stanju, se proda za din 10 000. — Ogled v gostilni »Slon« v Ptuju. 26418-10

Motorno kolo
rabljeno, novejše tipe 200 do 250 ccm, kupim. Kolenc, Ljubno ob Sav. 18 26393-10

Lokal
(dosedaj krojački) za vsako tiho obrt, v mestu, oddam. Ponudbe pod »Din 400« na ogl. odd. Jutra 26491-19

Avtogume
več komadov, za tovorne in osebne avtomobile, še kot v novem stanju, naprodaj Cizerl, Beethovnova 14, II 26496-10

Oblačila
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kreko perilo
moške in fantovske srajce spodnje hlače itd. dobite še vedno po izredno nizkih cenah pri »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31. 25848-13

Kapital
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Posojila
dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. Zadruga »Moj Dom«, Ljubljana, Dvoržakova 8. Iščemo poverjenike. 199

Din 30.000
posojila rabim do 1. januarja 1941. Plačam 20-odstotne obresti. Naložba sigurna z garancijo. Cenjene ponudbe pod »N»Nujno 30« na ogl. odd Jutra« 26388-16

Kupuje! Prodaja!
Hranilne knjižice
bank in hranilnic ter **vrednostne papirje** po najugodnejših cenah **Bančno kom. zavod Maribor.** 24458-16

Lokali
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Obratne prostore
pritlične, iščem v mestu ali okolici. Ponudbe pod »Obrat« na ogl. odd. Jutra. 26396-19

Menzo
dobro vpeljana, v centru Ljubljane, takoj oddam. Naslov v vseh poslov. Jutra 26288-19

Staroznana mlekarna
na prometni točki se proda. Polzve se v pekarni Marinč, Tyrševa c. 58 26473-19

Posest
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zemljišče
10.000 kv m, pripravno za industrijo ali skladišča je naprodaj. Zemljišče leži blizu postaje ob reki Miljački. Naslov v vseh posl. Jutra 26350-20

Novo hišo
8 prostorov, drvarnica, pralnica, 500 kv. m vrta, prodam za 112.000 din. Letni donos nad 10.000 din. Vprašati: Krčma Pobrežje, Gosposvetska 56, Maribor 26508-20

Stanovanje
odda
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trisobno stanovanje
s kopalnico oddam s 1 novembrom. Pojasnila od 13. do 15. ure, Beogradska ulica 10, nadpritlično 26480-21

Sobo odda
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo
elegantno, strogo separirano oddam takoj Florjanska c. 31-I 26454-23

Dijaške sobe

Tri dijake
ali gospode sprejmem na stanovanje. Naslov v vseh posl. Jutra 26486-22

Sobo
oddam 2 mirnima gospodoma. Gerbičeva 19 26472-23

Opremljeno sobo
z vso oskrbo se odda gospodu s 1. oktobrom. — Idrijska ul 11 26489-23

Lepa soba
separiran vhod, kopalnica, se odda. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod šifro: »I. nadstr.« 26516-23

Sobe išče
Vsaka beseda 50 par, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din najmanjši znesek 12 Din

Lepo solnčno sobo
s tekočo vodo ali souporabo kopalnice, po možnosti visokopritličje ali I. nadstropje iščem v bližini univerze. Ponudbe na ogl. odd pod šifro »Lepa soba«. 26327-23a

Opremljena soba
snažna, svetla, zračna, izven Ljubljane, na Jezici, ali v Šiški se išče. Le resne ponudbe pod šifro »Celodnevna uporaba« na ogl odd Jutra. 26432-23a

Sobo
lepo, čisto, solnčno, z dvema posteljama ali z otomanom in posteljo, s hrano, se išče na Prulah, Poljanah ali v Vodmatu. Souporaba kopalnice. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Kopalnica«. 26400-23a

Stanovanje s hrano
za mlado gospodično, se išče v bližini Opekarske ceste za takoj. Ponudbe na Karl Kozina, Trbovlje. 26493-23a

Glasbila
Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Klavirsko harmoniko
80 basov, z ali brez registra, kromatično, dobro ohranjeno kupim. Pogoj: res dobro ohranjena in ugodna cena. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Gotovina takoj« 26286-26

Koncertni klavir
dobro ohranjen, se poceni proda. Polzve se pri hišniku Beethovnova ul. št 4. 26481-26

Počitnice doma
Letos ni pravega vremena. Sončite se doma z našo patentirano ultra violetno obsevalko. Original Rub. Po par obsevanjih dobite lepo sportno rjavo poltu. Zahtevajte prospekte! Jugo patent, Ljubljana, Dvoržakova 8. Sprejmemo zastopnike. 23571-37

Dopisi

Samostojna simpatična gospa
z lastno eksistenco ter lepim domom, visoke lepe postave, plavolasa, lepega značaja, želi spoznati sebi primernega višjega državnega uradnika, treznega in dobrosrčnega, visoke postave, do 50 let, stalno bivajočega v Ljubljani. Če harmonija, ženitev ni izključena. Le resne dopise s sliko se naproša pod šifro »Domačinka« na ogl. odd. Jutra 26471-24

Razno

SREBRO, DRAGE KAMNE in vsakovrstno **ZLATO** kupuje po najvišjih cenah **JOS. EBERLE,** Ljubljana, Tyrševa 2 palača hotela »Slon«

ZA VSAKO PRILIKO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri **Preskerju,** Sv. PETRA C. 14

†

Umrla nam je naša ljuba mama, gospa

Petročnik Karolina
roj. Pavšnar

previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb blago pokojne bo v nedeljo, dne 29. septembra ob 4. uri popoldne z žal. kapelice sv. Petra k Sv. Križu.

Ljubljana, 27. septembra 1940.

Žalujoči ostali

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.